แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

โดย
นางสาวสุจิตา สังข์ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2
ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

โดย
นางสาวสุจิตา สังข์ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2
ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

GUIDELINES TO PROMOTE LEARNING MANAGEMENT PROJECT OF SMART ONIE FOR SMART FARMER IN PETCHABURI PROVINCE

By

MISS Suchitta SANGPRASERT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Education (LIFELONG EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT)

Department of LIFELONG EDUCATION

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2020

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี
โดย	สุจิตา สังข์ประเสริฐ
สาขาวิชา	การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. จิตตรา มาคะผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.จิตตรา มาคะผล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.พรรณภัทร ปลั่งศรีเจริญสุข)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

59251211 : การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2
คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, Smart ONIE (บุคลากร กศน.), Smart Farmer (เกษตรกรปราดเปรื่อง)

นางสาว สุจิตา สังข์ประเสริฐ: แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. จิตตรา มาคะผล

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี และ 3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ บุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 118 คน และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับอำเภอ และ บุคลากร กศน. จำนวน 15 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากร กศน. จังหวัดเพชรบุรีมีรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการจัดกิจกรรมตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ข้างต้นอยู่ในระดับมาก 2) สภาพปัญหา คือ มีภาระงานหลายด้าน ขาดความชำนาญเฉพาะด้านในการใช้เทคโนโลยี และมีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อจำนวนกลุ่มเป้าหมาย และ 3) มีแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยการเลือกหลักสูตร การจัดหลักสูตร และออกแบบกิจกรรม โดยเน้นชุมชนเป็นฐาน สามารถขยายผลและการปฏิบัติอย่างยั่งยืน ภายใต้นโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สามารถบริหารจัดการงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวเกษตรกร

59251211 : Major (LIFELONG EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT)
Keyword : LEARNING MANAGEMENT, SMART ONIE, SMART FARMER

MISS SUCHITTA SANGPRASERT : GUIDELINES TO PROMOTE LEARNING MANAGEMENT PROJECT OF SMART ONIE FOR SMART FARMER IN PETCHABURI PROVINCE
THESIS ADVISOR : JITTRA MAKAPHOL, Ed.D.

The purposes of this research were 1) to study the qualifications and performance of personnel. In learning management under the Smart ONIE project to create a Smart Farmer in Phetchaburi Province 2) to study problems and needs to promote learning management under the Smart ONIE project to create a Smart Farmer in Phetchaburi Province 3) to study guidelines to promote learning management According to the Smart ONIE project to create a Smart Farmer in Phetchaburi Province The population and sample consisted of 1) 118 Phetchaburi Province personnel of NFE using the entire population and 2) The samples for the interview were district school administrators and 15 personnel using a specific selection method. The research instruments were questionnaires and semi-structured interviews. The data were analyzed for mean, standard deviation, and content analysis.

Findings were as follows:

1. Personnel of NFE. Phetchaburi Province knowledge, understanding, and readiness in organizing activities according to the Smart ONIE project to create a Smart Farmer at a high level.

2. Personnel of NFE. Phetchaburi Province problem condition, There are many aspects of workload. Some lack the expertise, especially in the use of technology for project implementation. Farmers were not clear, cannot be done manually after the training, and the context in each area, diverse activities make it difficult to cause a shortfall between the organizers and the participants. And overlap with other organizers, including equipment, technology is not sufficient to meet the target.

3. Guidelines to promote learning management by the personnel of NFE. Should choose a course to be adopted, applied, and designed with community based activities to be able to expand and lead to sustainable implementation in accordance with the project guidelines and with the management network partners to achieve objectives and share knowledge. Under the policies of the government and each agency based on the needs and benefits of farmers.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำจาก อาจารย์ ดร.จิตตรา มาคะผล อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หลัก และ อาจารย์ ดร.พรรณภัทร ปลั่งศรีเจริญสุข อาจารย์ผู้ควบคุมร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน ทั้ง 8 อำเภอ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขรายละเอียดของเครื่องมือ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอกทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกทุกอย่างจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผลแห่งความสำเร็จนี้ ขออุทิศให้กับบิดามารดาผู้ให้กำเนิด คอยอบรมเลี้ยงดู ครูบาอาจารย์ผู้ให้การศึกษาเป็นแรงผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุจิตา สังข์ประเสริฐ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญ ..... ช
สารบัญตาราง ..... ญ
บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญ 1
คำถามงานวิจัย 4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4
ขอบเขตของการวิจัย 4
นิยามศัพท์เฉพาะ 5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7
กรอบแนวคิดในการวิจัย 8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 9
1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ 10
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 17
3. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรกรปราดเปรื่อง 29
4. การดำเนินงานในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ของสำนักงาน กศน. 31
4.1 นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงาน กศน. 31
4.2 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี 41
4.3 บทบาทหน้าที่ของ ครู กศน. 43

4.4 โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer....46
4.5 การดำเนินงานโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ของสำนักงาน กศน. จังหวัดเพชรบุรี....52
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ....53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย....64
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย....64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง....65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย....67
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย....68
การเก็บรวบรวมข้อมูล....69
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย....69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....71
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี....71
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี....93
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี....97
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ....99
สรุปผลการวิจัย....99
อภิปรายผล....103
ข้อเสนอแนะ....107
ข้อเสนอแนะทั่วไป....107
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป....107
รายการอ้างอิง....108

ภาคผนวก 113
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 114
รายชื่อผู้ตอบประเด็นการสัมภาษณ์ 115
รูปภาพผู้ให้การสัมภาษณ์ 116
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 118
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ตาม โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer 129
ประเด็นการสัมภาษณ์ 135
ประวัติผู้เขียน 137

มหาวิทยาลัยศิลปากร

สารบัญตาราง

			หน้า
ตารางที่	2.1	สมมุติฐานการเรียนรู้ของเด็กและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	28
ตารางที่	2.2	จำนวนครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน.ตำบล และครูศรช.ของสำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี	42
ตารางที่	3.1	จำนวนประชากร ที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามรายชื่อ กศน.อำเภอ จังหวัดเพชรบุรี	66
ตารางที่	3.2	สรุปการดำเนินงานวิจัย	70
ตารางที่	4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	72
ตารางที่	4.2	ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม	74
ตารางที่	4.3	ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE	75
ตารางที่	4.4	ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE	76
ตารางที่	4. 5	ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE	78
ตารางที่	4.6	ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในภาพรวม	79
ตารางที่	4. 7	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการสำรวจชุมชน และจัดหากลุ่มเป้าหมาย	81
ตารางที่	4.8	ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้	84
ตารางที่	4.9	ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการจัดการเรียนรู้	86
ตารางที่	4.10	ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	89
ตารางที่	4.11	ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	90

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาทางการเกษตรของไทย มีหลักในการดำเนินงานจากนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556) โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อม มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ โดยนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญา และวิธีปฏิบัติที่ดีมาใช้พัฒนา รวมทั้งมีการจัดการห่วงโซ่ของคุณภาพการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐานและปริมาณตามความต้องการของตลาด และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญจากนโยบายข้างต้นทำให้สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศไทย กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงด้านการผลิต การตลาด และมีการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง มีความสามารถในการผลิตและการตลาด ก้าวสู่ผู้จัดการฟาร์มที่เป็นมืออาชีพ (Smart Farmer) อีกทั้งยังเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต การจัดการสินค้าเกษตร และความมั่นคงอาหาร เพื่อสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็ง ทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ และรายได้ให้กับเกษตรกร พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารให้มีความสามารถในการแข่งขัน ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหาร และมีผลผลิตเพียงพอกับความต้องการด้านอาหารและพลังงาน โดยการพัฒนาการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นลดต้นทุนการผลิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร กำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจ พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของภาคเกษตร ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Environmentally-friendly production) เสริมสร้างการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นพืชอาหารและพลังงานให้เกิดความมั่นคง รวมทั้งสนับสนุนเพื่อจัดสรรผลผลิตพืชอาหาร และพลังงานให้เพียงพอต่อการบริโภคและทดแทนพลังงาน สนับสนุนการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร และสร้างความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาคและระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย ผลงานประดิษฐ์คิดค้นด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาขยายผลสู่การพัฒนา ภาคเกษตรให้สนองความต้องการของภาคการผลิต (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556)

สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (ปี 2555 - 2559) ยังคงยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรและความมั่นคงด้านอาหาร สนับสนุน

การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรวมถึงการเป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรของอาเซียน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้เน้นความต่อเนื่องกับแผนที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องการพัฒนาการเกษตรในระยะต่อไป ถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประเทศจากวิถีการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การบริหารจัดการการเกษตรแบบสมัยใหม่ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งถือเป็นการขับเคลื่อนในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 – 2564) ของยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และการพัฒนาประเทศภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 (มรกต กำแพงเพชร, 2560)

ดังนั้นในการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนรวมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่กับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน ทางรัฐบาลจึงมีนโยบายให้ช่วยเหลือเกษตรกร โดยชี้นำเกษตรกรไทยต้องเป็น “Smart Farmer” คือ ต้องนำความรู้ หลักวิชาการ นำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาช่วยด้วย ต้องทำน้อยลง แต่ได้ผลผลิตมากขึ้น ใช้พื้นที่ให้น้อยลง ใช้น้ำให้น้อยลง แต่ผลผลิตต้องมากขึ้น (กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน., 2562)

สำนักงาน กศน. ได้จัดทำโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer เพื่อสร้างประชาชน ที่มีความรู้ด้านการเกษตรตามความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน ในปีงบประมาณ 2561 ทำให้ประชาชนในพื้นที่ ที่มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. โดยประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการอบรมตามโครงการดังกล่าว มีความรู้ในเรื่อง Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2562 สำนักงาน กศน. มุ่งเน้นพัฒนา และทำให้เกิด Master Trainer โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer และรวมถึงการจัดตั้ง Smart ONIE Learning Center ในทุกอำเภอ/เขต เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการเกษตร พร้อมทั้งพัฒนา ผลผลิตการเกษตรของชุมชนที่มีคุณภาพ และมุ่งสู่การเป็น Smart Farmer ที่เหมาะสมต่อกระบวนการ จัดการเรียนรู้จากความต้องการตามบริบทชุมชน ดังนั้น สำนักงาน กศน. มีบทบาท หน้าที่ให้บริการทางการศึกษา และเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายที่สนใจเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค เพื่อพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิต และพัฒนาสังคมและชุมชน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ โดยได้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer โดยปีงบประมาณ 2561 ได้ดำเนินการจัดอบรมประชาชนใน ตำบล/แขวง ทุกแห่ง จำนวน 7,424 แห่ง ๆ ละ 10 คน ขึ้นไป มีประชาชนที่ผ่านการอบรม เรื่องเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่มาจากกลุ่มเป้าหมายของสำนักงาน กศน. จำนวน 74,240 คน และเพื่อการพัฒนาต่อเนื่องให้เกษตรกรผู้ผ่านการอบรมสามารถไปขยายผลกับเกษตรกรอื่น ๆ ให้สามารถประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว มีความมั่นคงในอาชีพด้านการเกษตร มีความภูมิใจในการเป็นเกษตรกร รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นหลัง ให้เกิดความรัก หวงแหนในอาชีพด้านการเกษตร จึงกำหนดให้มี โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ปีงบประมาณ 2562 เพื่อจัดอบรมต่อยอดการพัฒนาให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ให้สอดรับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ต่อไป (กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน., 2562)

จากสรุปผลการดำเนินงานโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ของสำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้จัดทำโครงการดังกล่าวในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 พบว่าผลการเนินงานเป็นไปตามนโยบาย บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการดังนี้ 1. ผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบเต็มเวลา เนื่องจากติดภาระงานต่าง ๆ และภารกิจด้านอาชีพ 2. บุคลากรของ กศน. ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในคุณสมบัติของการเป็น Smart ONIE จึงทำให้ประสิทธิภาพในภาพรวมของการจัดโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความสำเร็จ และ 3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องตรงต่อความต้องการของผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการ (สำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี, 2561)

เนื่องจากการจัดโครงการดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องมีตัวหลักก็คือบุคลกรของ กศน. ซึ่งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมขับเคลื่อน เพื่อให้ตอบสนองตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีกระบวนการในการดำเนินการ และแนวทางในการบริหารจัดการที่ชัดเจน รวมทั้งยังส่งผลให้ตัวเกษตรกร หน่วยงานส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นเกิดความเข้าใจ ตระหนักและเห็นความสำคัญ ทำให้เกิดผลคือ มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป จากข้อมูลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer

คำถามงานวิจัย

1. คุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer เป็นอย่างไร

2. สภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer เป็นอย่างไร

3. แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี

3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหา

1.1 คุณสมบัติของ Smart Farmer

1.2 คุณสมบัติของ Smart ONIE

1.3 สภาพการณ์ ปัญหา ความต้องการการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

1.4 แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรของ กศน.จังหวัดเพชรบุรี ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer ได้แก่ ครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน.ตำบล และครู ศรช. จำนวนทั้งสิ้น 118 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการตอบแบบสอบถาม

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างใน 3 อำเภอ คือ อำเภอแก่งกระจาน จำนวน 5 คน อำเภอชะอำ จำนวน 6 คน อำเภอท่ายาง จำนวน 4 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.2.1 ผู้บริหารระดับอำเภอ รวม 3 คน คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 2 คน และเกษตรอำเภอจำนวน 1 คน

2.2.2 บุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer รวม 6 คน คือ ครูอาสาสมัคร กศน. จำนวน 2 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 3 คน และครู ศรช. จำนวน 1 คน

2.2.3 ผู้เข้ารับการอบรมในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จำนวน 6 คน

3. พื้นที่ศึกษา

พื้นที่จัดโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer ของ กศน.อำเภอ ทั้ง 8 อำเภอ ในจังหวัดเพชรบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

Smart Farmer หมายถึง เกษตรกรที่สามารถบริหารจัดการการเกษตรของตนเองได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1) มีความรู้ในเรื่องการเกษตรที่ทำอยู่ในพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมาย

2) มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ

3) มีความสามารถในการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด

4) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค

5) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม

6) มีความภูมิใจในการเป็นเกษตรกร

Master Trainer หมายถึง เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาในการบริหารจัดการการเกษตรที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ แก่เกษตรกรอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่

Smart ONIE หมายถึง บุคลากรของ กศน. ที่เรียนรู้การปรับตัวเพื่อความสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของเกษตรกร และเป็นเพื่อนเรียนรู้ (Learning Buddy) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แก่เกษตรกร ระดับ Smart Farmer

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนหรือเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มทักษะและประสบการณ์จากการเรียนรู้เพื่อเป็นเกษตรกรมืออาชีพ หรือเกษตรกรปราดเปรื่อง

คุณสมบัติของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer หมายถึง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากร กศน. ในด้านต่อไปนี้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. มีความรู้ทางด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการบริหารจัดการงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ Smart Farmer

3. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ด้านทักษะ (Skill)

4. มีทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้

5. มีทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยี และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ

6. มีทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับเกษตรกร

8. สามารถส่งเสริมเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับยุค Thailand 4.0

ด้านทัศนคติ (Attitudes)

9. มีความรัก ความศรัทธาในศักดิ์ศรีขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. และมีอุดมการณ์ ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

10. มีความรักและปรารถนาดีต่อเกษตรกร

11. มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ กศน.

การดำเนินงานของบุคลากร กศน. หมายถึง การจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ที่ต้องมีการปรับปรนให้สอดคล้องไปตามบริบทสภาพพื้นที่แต่ละแห่งในการจัดโครงการ

สภาพการณ์ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เป็นข้อขัดขวางในการดำเนินงานตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

ความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความปรารถนาของบุคลากรของ กศน. ต่อการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ได้ผลดีขึ้นกว่าปัจจุบัน

แนวทางการส่งเสริม หมายถึง วิธีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้ บุคลากรของ กศน. มีความสามารถด้านคุณสมบัติ ด้านการดำเนินงาน และด้านการประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้วางนโยบาย ผู้บริหาร ได้รับข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี ในการใช้แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer เพื่อใช้เป็นข้อมูล สารสนเทศในการวางแผน และกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการในการส่งเสริม พัฒนา และการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

3. ผู้ที่มีความสนใจ สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปต่อยอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

กรอบแนวคิดในการวิจัย

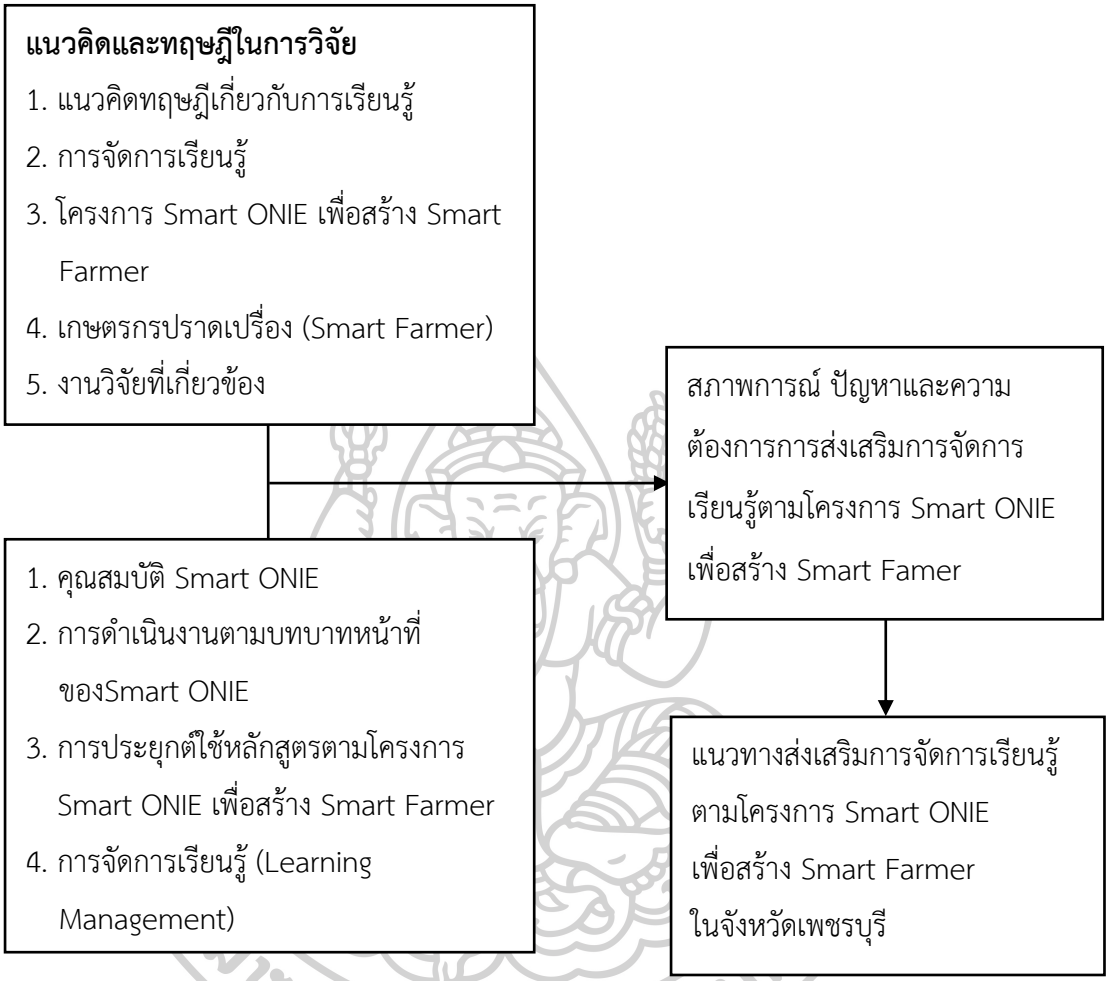

คำสำคัญในงานวิจัย

การจัดการเรียนรู้ / Smart ONIE / Smart Farmer / เกษตรกรปราดเปรื่อง

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ศึกษาได้แบ่งประเด็นในการศึกษา คือ

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
    1.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้
    1.2 พฤติกรรมการเรียนรู้
    1.3 เป้าหมายของการเรียนรู้
    1.4 หลักพื้นฐานของการเรียนรู้
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
    2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
    2.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้
    2.3 การจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
3. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)
4. การดำเนินงานในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ของสำนักงาน กศน.
    4.1 นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของ สำนักงาน กศน.
    4.2 สำนักงาน กศน. จังหวัดเพชรบุรี
    4.3 บทบาทหน้าที่ของครู กศน.
    4.4 โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer
    4.5 การดำเนินงานในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในจังหวัดเพชรบุรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยการทบทวนความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ จะทำให้สามารถเข้าใจถึงความหมาย หลักการ ลักษณะ พัฒนาการเพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้การศึกษามีกรอบแนวคิดที่ชัดเจน มีบทเรียนจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

1.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้

ในปัจจุบันได้มีการให้ความสำคัญและกล่าวถึงคำว่า “การเรียนรู้” (Learning) กันมากกว่า คำว่า “การศึกษา” (Education) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอันเนื่องมาจากการให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองมากขึ้นโดยมีผู้ทำหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวก รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้ความรู้ต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถส่งถึงกันได้ง่ายขึ้น เช่นที่ Stanford (1996) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่ขยายไปได้ตลอดช่วงชีวิตของบุคคลและบุคคลจะได้รับการพัฒนามากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อการประสบผลสำเร็จของบุคคลการงานและอาชีพสังคม

การเรียนรู้ (Learning) นั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ (Lifelong Learning) เพราะตั้งแต่มนุษย์เราเกิดมาลืมตามองดูโลก ก็เริ่มการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความอยู่รอด การเรียนรู้ว่ามารดาจะตอบสนองโดยการให้นม ต่อมาเมื่อทารกเจริญเติบโตขึ้นจะเรียนรู้และการพัฒนาการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น รู้จักใช้นิ้ว รู้จักใช้มือ หัดคลาน นั่ง เดิน และวิ่ง เพื่อเข้าสู่วัยมีเพื่อนจากการเล่นการสมาคมกับผู้อื่น จะเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ การให้ การรับ การอยู่เป็นกลุ่ม เป็นต้น โดยมีบิดามารดา พี่เลี้ยง ญาติมิตรคอยให้การอบรมสั่งสอนภายในครอบครัวจากการได้ฟังเรื่องเล่าสืบต่อกันมา กฎข้อห้ามของสังคมความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมไม่ว่าจะเป็นการสนทนาระหว่างกลุ่มเพื่อนฝูง การทำงาน การทัศนาจร การบันเทิง ซึ่งการเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยอาศัยการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทาง ซึ่งได้แก่ การรับรู้ทางตา การรับรู้ทางหู การรับรู้ทางกายสัมผัส การรับรู้ทางปากและจมูก ซึ่งการเรียนรู้นั้นอาจจะเป็นอาจจะเป็นทางใดทางหนึ่งหรืออาจจะหลาย ๆ ทางผสมกับ

Hilgard (1975) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมในการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

Bower (1975, อ้างถึงใน กันยา สุวรรณแสง, 2532) ให้ความหมายของคำว่า การเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดกิจกรรม หรือกระบวนการที่ทำให้เกิดกิจกรรมเปลี่ยนแปลงไปโดยเป็นผลของการตอบสนองต่อสภาพการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งไม่ใช่ปฏิกิริยาตามธรรมชาติไม่ใช่วุฒิภาวะและไม่ใช่สภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกายชั่วครั้งชั่วคราวซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเหนื่อยล้าหรือฤทธิ์ยา

เพ็ญทิพย์ ชัยพัฒน์ (2526) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการแสดงออกซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการได้ฝึกหัด

เรืองวิทย์ นนทภา (2541) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยจัดประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้ผู้เรียนโดยวิธีป้อนสิ่งเร้า (Stimulus) แล้วให้ผู้เรียนตอบสนอง (Response) ออกมาในแนวทางที่พึงประสงค์จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2551) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการสองอย่างคือ ความต้องการการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาวะต่าง ๆ ที่มีการเกิดขึ้น ดำรงอยู่และมีการเปลี่ยนแปลง และอีกประเภทหนึ่งคือ ความต้องการเรียนรู้เพื่อจัดการสรรพสิ่งต่าง ๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ตนต้องการจึงมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอในหลากหลายรูปแบบเพื่อเพิ่มพูนความฉลาดเฉลียวและประสบการณ์มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่จะต้องเผชิญในชีวิตประจำวันและเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ดังนั้นการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนตายจะต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลาจนเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องของวัฒนธรรมซึ่งเป็นเรื่องของวิถีชีวิตไม่ใช่แปลกปลอมในการดำเนินชีวิตของคน คำภาษาอังกฤษใช้ “Learning” ไม่ใช่ “Education” การเรียนรู้เป็นการมองในมิติของบุคคล เป็นวัฒนธรรมของบุคคลที่จะสร้างหรือพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ทำอย่างไรจึงจะทำให้คนมีวัฒนธรรมในการเรียนรู้ วัฒนธรรมในการทำงาน ประเทศอังกฤษจึงตั้งวิสัยทัศน์ให้การศึกษา การเรียนรู้ การทำงานเป็นเรื่องการเรียนรู้เดียวกัน ไม่แยกส่วน

เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ (2521) ได้กล่าวถึงนิยามการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา โดยธรรมชาติศึกษาเป็นกระบวนการสืบเนื่องขณะเป็นทารกจนถึงผู้ใหญ่ ทั้งนี้อาศัยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะคือ

1. การศึกษาแบบธรรมดาวิสัย (Informal education) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นการศึกษาซึ่งให้ทัศนคติ ค่านิยม ทักษะ และความรู้ โดยอาศัยประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน จากการทำงาน การเล่น จากตลาดสินค้า ห้องสมุด สื่อมวลชน กระบวนการนี้ไม่กำหนดแบบแผน แม้บุคคลจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน จึงกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลในสภาวะแวดล้อมของการเรียนรู้ที่ดูดกลืนเข้าสู่บุคคลนั้น จะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามมีผลในการหล่อหลอมทัศนคติและความเข้าใจจากการเรียนรู้

2. การศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ (formal education) หมายถึง ระบบการศึกษาซึ่งมีโครงสร้างเป็นลำดับขั้นตอน มีระบบแบ่งชั้นเรียนตามระยะเวลาเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงระดับมหาวิทยาลัยรวมถึงสถาบันวิชาชีพเทคนิคต่าง ๆ

3. การศึกษานอกระบบ (non – formal education) เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดไว้นอกรูปแบบโรงเรียนปกติโดยทั่วไป โดยมีจุดประสงค์ที่ตอบสนองต่อความต้องการและเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียนของผู้จัดดำเนินการ และยังเป็นไปตามเป้าหมายของประเทศอีกด้วย

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการเรียนรู้ได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้เกิดเป็นกิจกรรม และเป็นกระบวนการที่สืบเนื่องโดยเป็นผลมาจากประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเกิดเพิ่มพูนความฉลาดเฉลียวและประสบการณ์จึงทำให้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่จะต้องเผชิญในชีวิตประจำวันและเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

1.2 พฤติกรรมการเรียนรู้

การเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการที่บุคคลได้พยายามปรับพฤติกรรมของตนเพื่อเข้ากับสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ต่าง ๆ จนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายตามที่แต่ละบุคคลได้ตั้งไว้ (Pressey, Robinson and Harrock, 1959) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้นั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ซึ่ง Bloom (1981) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงเมื่อมนุษย์เราเกิดการเรียนรู้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความเข้าใจและความคิด (Cognitive domain) หมายถึง การเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระใหม่ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้มากขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติและค่านิยม (Affective domain) หมายถึง เมื่อบุคคลได้เรียนรู้สิ่งใหม่ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกทางด้านจิตใจ ความเชื่อความสนใจ

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะ (Psychomotor domain) หมายถึง การที่บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านความคิด ความเข้าใจ และเกิดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความสนใจด้วยแล้ว ได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ จึงทำให้เกิดความชำนาญมากขึ้น

ไกรสร ศรีไตรรัตน์ (2542) เสนอไว้ว่าพฤติกรรมที่เรียกว่าพฤติกรรมการเรียนรู้มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในทางที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น คือ ความคิด ความรู้สึก ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายใน หรือการกระทำที่เป็นพฤติกรรมภายนอกเกิดการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีการเรียนรู้

2. พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างถาวรหรือค่อนข้างถาวร อย่างน้อยก็ช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ยาวนานพอสมควร และพฤติกรรมนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงไปอีกเมื่อมีการเรียนรู้ใหม่

3. พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากประสบการณ์หรือการฝึกหัดไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ผู้ที่ได้รับประสบการณ์หรือการฝึกหัดมากกว่าก็เกิดการเรียนรู้มากกว่าถ้าไม่ได้รับประสบการณ์หรือไม่ได้รับการฝึกหัด พฤติกรรมการเรียนรู้นั้นก็จะเกิดขึ้นไม่ได้

การเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ (1) การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิด (Cognitive Domain) หรือด้านสติปัญญา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในสมอง (2) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ อาทิ ความเชื่อ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และ (3) การเปลี่ยนแปลงด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Psychomotor Domain) หรือด้านทักษะ เพื่อให้เกิดความชำนาญจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แต่ละครั้งที่สมบูรณ์นั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายใน คือ การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมภายนอกคือ การเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความชำนาญ หรือด้านการปฏิบัติจนมีความชำนาญนั้นเอง ดังนั้นประสิทธิผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งจึงขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีประสบการณ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ขึ้นทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ และมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่พึงประสงค์ค่อนข้างถาวรเกิดขึ้นใน ผู้เรียนพฤติกรรมการเรียนรู้จึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนจะต้องใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่มีความหมาย มีคุณค่า เกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้นแนวคิดที่ได้จากพฤติกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้แล้วยังสามารถใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ด้วย

พจน์ พจนพาณิชย์กุล (2554) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ และตัวบ่งชี้ว่าเกิดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ ผลของการเรียนรู้ที่เป็นความสามารถทางสมองครอบคลุมพฤติกรรมประเภท ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และประเมินผล

2. ด้านเจตพิสัย (Affective Domain) คือ ผลของการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึกครอบคลุมพฤติกรรมประเภท ความรู้สึก ความสนใจ ทัศนคติ การประเมินค่า และค่านิยม

3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือ ผลของการเรียนรู้ที่เป็นความสามารถด้านการปฏิบัติครอบคลุมพฤติกรรมประเภท การเคลื่อนไหว การกระทำ การปฏิบัติงาน การมีทักษะและความชำนาญ

ลักษณะสำคัญ ที่แสดงให้เห็นว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้น ประกอบด้วย 3 ประการคือ

1. มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างคงทน ถาวร

2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะต้องเป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกการปฏิบัติซ้ำ ๆ เท่านั้น

3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวจะมีการเพิ่มพูนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและความสามารถทางทักษะทั้งปริมาณและคุณภาพ

การจะเลือกจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม การพัฒนาการเรียนรู้ผู้ใหญ่ ควรระลึกและตระหนักถึงความแตกต่างของผู้เรียน ทั้งในด้านระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ของแต่ละคนซึ่งวิธีการคิดการเรียนรู้ของเขาเหล่านั้นแตกต่างกัน การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติ เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปในทิศทางที่องค์การต้องการ

1.3 เป้าหมายของการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้นั้นนอกจากจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของการเรียนรู้แล้วในการจัดการเรียนรู้โดยทั่ว ๆ ไปผู้เรียนมักจะมีเป้าหมายหรือความมุ่งหมายในการเรียนรู้ดังที่คณะกรรมาธิการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แห่งองค์การสหประชาชาติ (1996) ได้พิมพ์หนังสือการเรียนรู้คือ ขุมทรัพย์ในตน (Learning : The Treasure Within) โดยได้กล่าวถึงเป้าหมายหรือความมุ่งหมายในการเรียนรู้ ดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อจะรู้ (Learning to know) มีความหมายกว้างขวางกว่ารู้ข้อเท็จจริง แต่เป็นการรู้แนวคิดสำคัญของสรรพสิ่งที่จะเป็นพื้นฐานของการศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งการเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ด้วย (Learning how to learn)

2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ (Learning to do) หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักประยุกต์หลักการทางวิชาการมาสู่ภาคปฏิบัติหรือจากการเรียนภาคปกติก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจทางภาคทฤษฎี

3. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to live together) เป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และสันติสุข โลกสมัยใหม่ต้องการการทำงานเป็นทีม มนุษย์ต้องรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ จึงต้องมีความเข้าใจผู้อื่นรวมทั้งตนเอง มนุษย์จะอยู่ตามลำพังมิได้จะต้องมีทัศนคติต่อเพื่อนมนุษย์ในฐานะที่เป็นเพื่อนร่วมโลกเดียวกัน

4. การเรียนรู้เพื่อความเป็นตัวตนและเพื่อชีวิต (Learning to be) คือ การเรียนรู้เพื่อมิใช่การบริโภคทรัพย์เป็นหลักใหญ่แต่เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นการเรียนรู้เพื่อความเป็นมนุษย์ที่จะต้องเริ่มต้นด้วยการรู้จักตนเองและรู้จักที่จะสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

1.4 หลักพื้นฐานของการเรียนรู้

นอกจากนี้แล้ว วิกร ตัณฑวุฑโฒ (2528) ยังได้สรุปหลักพื้นฐานของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนและเกิดขึ้นโดยผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหรือดำเนินไปหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนไม่ใช่ผู้สอน การเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ และพฤติกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนรู้สึกว่ามีความหมายต่อตนเองจะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าการบังคับจากภายนอก ดังนั้นการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นง่ายเมื่อผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้นั้น ๆ มีความหมายและความสำคัญต่อตนเอง

2. การเรียนรู้เป็นการที่บุคคลค้นพบความหมายของสิ่งต่าง ๆ และความคิดที่มีลักษณะเป็นส่วนตัวของตนเอง ความคิดและความคิดรวบยอดที่สอดคล้องกับความต้องการปัญหาของแต่ละบุคคลมักจะถูกสร้างและพัฒนาขึ้นจากกระบวนการบางอย่างภายในตัวบุคคลนั้นการเรียนรู้อะไรก็ตามจะมีความหมายหรือมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของตัวผู้เรียนเองและผู้เรียนจะเป็นผู้ค้นพบสิ่งเหล่านี้ด้วยตนเอง

3. การเรียนรู้เป็นผลจากประสบการณ์ของบุคคล บุคคลจะมีความรับผิดชอบได้ก็ต่อเมื่อเคยรับผิดชอบมาก่อนบุคคลจะดูแลตนเองได้ก็ต่อเมื่อมีประสบการณ์มนการแสดงพฤติกรรมการดูแลตนเองมาก่อน การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีความรับผิดชอบและดูแลตนเองได้นั่นมิใช่มาจากการที่บุคคลอื่นมาบอกให้เป็นเช่นนั้น แต่มาจากการที่บุคคลนั้นมีประสบการณ์มนการรับผิดชอบและดูแลตนเองมาก่อน

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการร่วมมือและการทำงานร่วมกันการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่บุคคลได้ทำงานร่วมกันหรือมีการปะทะสังสรรค์กัน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ท้าทายและกระตุ้นให้เกิดกระบวนการริเริ่มแก้ปัญหาและเป็นการสนับสนุนให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย การติดต่อกันอย่างเปิดเผยและเสรีระหว่างบุคคลมีการเผชิญหน้าการยอมรับความเคารพนับถือ การทำผิด การเปิดเผยตนเอง การร่วมมือกันและการทำงานร่วมกันความคลุมเครือการประเมินผลร่วมกัน ความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วม การมีอิสระจากการควบคุมและความเชื่อมั่นในตนเองซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นช้า ๆ ตามธรรมชาติ

6. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้อย่างยากลำบากในบางครั้งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลสละแนวความเชื่อ ความคิด และค่านิยมเดิมที่สะดวกสบายออกไปแล้วบุคคลก็มักประสบความยินดี ความซาบซึ้งในความคิดและชีวิตใหม่ที่ตนได้ค้นพบ

7. ผู้เรียนเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดในการเรียนรู้ตัวผู้เรียนถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่ดียิ่ง ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก และความสามารถต่าง ๆ ที่สะสมในตัวบุคคลเป็นเวลา

มาช้านานถือว่าเป็นความรู้และข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ควรสนับสนุนให้บุคคลเปิดตนเองนำข้อมูลและประสบการณ์ส่วนตัวมาใช้ให้เป็นประโยชน์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างบุคคลจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุด

8. กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และสติปัญญาทุกสิ่งทุกอย่างที่รวมกันขึ้นหรือประกอบกันขึ้นเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้บุคคลจะมีความรู้สึกหรือความคิดของตนเองเกิดขึ้นก็เมื่อบุคคลนั้นได้มีความรู้สึกหรือได้มีความคิดเกิดขึ้นและถ้าความรู้สึกหรือความคิดที่เกิดขึ้นนี้มีลักษณะผสมกลมกลืนกันได้ดีย่อมจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง

9. กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะหรือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลบุคคลแต่ละบุคคลมีลักษณะเฉพาะหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เฉพาะตัวแบบของการเรียนรู้การแก้ปัญหาของบุคคลบางกลุ่มดูจะมีประสิทธิภาพสูงแต่บางกลุ่มก็มีแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพปานกลาง ในขณะที่บางคนมีแบบการเรียนรู้ที่ไม่ค่อยจะมีประสิทธิภาพมากนักเมื่อบุคคลรู้ว่าตัวเองเรียนหรือแก้ปัญหาที่เผชิญอย่างไร บุคคลนั้นก็มักจะเริ่มสำรวจดูกระบวนการที่บุคคลอื่นใช้นำมาเปรียบเทียบปรับปรุงกระบวนการเดิมของตนหรือพัฒนากระบวนการใหม่ขึ้นมาซึ่งเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพกว่าเดิม

10. กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่อยู่เหนือการบังคับของจิตใจไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนหรือผู้อื่นย่อมไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานใดในเวลาใด บุคคลนั้นไม่สามารถบังคับตัวเองได้ว่าจะต้องเกิดการเรียนรู้เดี๋ยวนี้หรือแม้แต่จะต้องเกิดการเรียนรู้ในอีก 1 ชั่วโมงข้างหน้าก็ตาม ดังนั้นจึงไม่มีวิธีการโดยตรงที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่กำหนดขึ้นได้ สิ่งที่จะทำได้ก็เพียงแต่กระตุ้น ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เท่านั้น

จากแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น พอสรุปได้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากประสบการณ์ของคนตั้งแต่เกิดจนตาย การเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดชีวิตโดยมีการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ 3 ลักษณะ คือ การศึกษาในระบบ (formal education) การศึกษานอกระบบ (non – formal education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) ซึ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ในการรับรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม ทักษะ และความรู้ ตามความเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของทุกคนควรเป็นไปในลักษณะที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งจากประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเองอย่างอัตโนมัติ แต่ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์เป็นเป้าหมาย ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ขึ้น มีการแสดงพฤติกรรมค่อนข้างถาวรออกมาตามจุดประสงค์เป้าหมาย ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี สาระสำคัญพอสังเขปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์จากคำศัพท์ 2 คำ ได้แก่ คำว่า “การจัดการ” กับ “การเรียนรู้” แล้วสรุปเป็นความหมายของการจัดการเรียนรู้ได้คือ

2.1.1 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “การจัดการ” ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า “การจัดการ” ที่สำคัญพอสังเขป ได้แก่ ไพศาล มะระพฤกษวรรณ์ และคณะ (2539: 5) ได้ให้ความหมายของการจัดการ คือ การจัดหาพัฒนาและประยุกต์ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และทรัพยากรที่สำคัญยิ่งคือ พนักงาน โดยผู้จัดการต้องฝึกใช้ความมานะพยายามในการวางแผน บัญชางาน และควบคุมงานของพนักงาน มัลลิกา ต้นสอน (2544: 9) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการสั่งการและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545: 18) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การในการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพด้วยวิธีการใช้ ทรัพยากรประหยัดที่สุด และสู่ประสิทธิผลโดยบรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุด ญาศิณี อัศเวศน์ (2546: 3) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการในการบริหารงานโดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ กิฟฟิน (สมพร เฟื่องจันทร์, 2547: 32, อ้างถึงใน Ricky Griffin, 1984) ได้กล่าวถึง การจัดการว่าเป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน และ การควบคุม การใช้ทรัพยากรทาง ด้านบุคคล การเงินข้อมูลข่าวสาร และสิ่งก่อสร้างทางกายภาพ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การในลักษณะที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เทอรี่ อาร์ จอร์จ (Terry, 1977: 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการที่กำหนดการใช้ทรัพยากรบุคคล วัสดุ เครื่องจักร วิธีการ งบประมาณ และตลาด ผ่านกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน และการควบคุม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นผลลัพธ์สูงสุด เมื่อพิจารณาความหมายของการจัดการที่นักวิชาการดังกล่าวได้ให้ความหมาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในความหมายของการจัดการที่นักวิชาการส่วนใหญ่ ที่ได้อ้างอิงเอกสารจำนวน 5 ฉบับ ใน 6 ฉบับ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน คือ กระบวนการ (5) และบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุด (5) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการมีความคิดเห็น

สอดคล้อง ตรงกัน รองลงมา จำนวน 4 ฉบับ คือ ใช้ทรัพยากร (4) ควบคุมกำกับสั่งการ/บัญชาการ (4) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (4) และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการจำนวนครั้งหนึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ การวางแผน (3) จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้ การควบคุม สั่งการ/บัญชาการ การวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน รวมกันเป็นรายละเอียดอธิบายข้อคิดเห็นบ่งชี้กระบวนการนั่นเอง ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของการจัดการ ได้ว่า “เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดได้โดยผู้จัดการพัฒนาและประยุกต์ ใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผ่านการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินการ และการควบคุมอย่างต่อเนื่องและประสานงานกัน” นอกจากนี้ยังสะท้อนแนวคิดที่สำคัญของการจัดการที่ดีด้ว ยกล่าวคือ ต้องมีเป้าหมายของการ จัดการอย่างชัดเจน ต้องเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบสอดคล้องต่อเนื่องประสานกันแล้ว ยัง ต้องมีการนำทรัพยากรที่เกี่ยวข้องมาใช้ดำเนินการให้เป้าหมายของการจัดการบรรลุผลด้วย ดังนั้น “ผู้จัดการ” จึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมาย สูงสุด ได้ในทางการศึกษา “ผู้จัดการ” ที่จะช่วยให้สถาบันการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดได้คือ “อาจารย์ผู้สอน” จะเป็นกลไกสำคัญและมีบทบาทที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับ ปฏิบัติการโดยตรงให้กับผู้เรียน ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 18 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ได้สะท้อนบทบาทของ อาจารย์ผู้สอนให้จัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543: 12-16) ต้องเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) ได้แก่ มีความสามารถในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีความจริงใจ มีความเข้าใจ ยอมรับผู้เรียน มีไหวพริบและมีทักษะการสื่อสาร ระหว่างบุคคล มุ่งเน้นจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ให้โอกาสผู้เรียนเลือกสรร สร้างสรรค์กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เลือกปัญหาให้ผู้เรียนศึกษาต้องสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้บูรณาการตนเองด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับความคิด ความรู้สึกการรับรู้และการกระทำ ตลอดจน จัดหลักสูตรและการสอนที่เน้นการเรียนรู้ภายในไม่เน้นเนื้อหาวิชาแต่จะต้องกระตุ้นให้ ผู้เรียนมอง เข้าไปในตน เมื่อผู้เรียนเข้าใจตนเองก็จะเกิดค่านิยม อาจารย์ผู้สอนในฐานะผู้จัดการจึงควร ประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ผ่านการวางแผนจัดการเรียนรู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้และควบคุมกำกับให้เป็นตามบทบาทของผู้เอื้ออำนวย การเรียนรู้ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและ ประสานกัน

2.1.2 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “การเรียนรู้” ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า “การเรียนรู้” ที่สำคัญพอสังเขปได้แก่ กมลรัตน์ หล่าสุวงษ์ (2528: 126) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่ง เป็นผลจากการได้รับประสบการณ์หรือได้รับการฝึกฝน มิใช่เป็นผล

จากการตอบสนองตามธรรมชาติ รวมทั้งอุบัติเหตุหรือความบังเอิญ สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2542: 70) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ทั้งที่มีลักษณะแสดงออกและซ่อนเร้น ซึ่งเป็นผลจากการฝึกฝนอบรม และยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวในลักษณะค่อนข้างถาวร สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2545: 6) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542: 77) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ หรือมาจากการฝึกหัดซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากการฝึกหัดเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เป็นผลมาจากการใช้ยาหรือสิ่งเสพติด หรือวุฒิภาวะ จะไม่ถือว่า เป็นการเรียนรู้ เกริก กอรี่ (Houston, 1976: 5, citing Kimble Gregory, 1961, 1967) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถที่แสดงออก เป็นพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการได้กระทำที่ได้รับการเสริมแรง 19 ลีฟรานคอยส์อาร์กาย (Lefrancois, 2000: 5) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้หมายถึง ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เป็นผลลัพธ์มาจากการได้รับประสบการณ์ เมื่อพิจารณาความหมายของการเรียนรู้ที่นักวิชาการดังกล่าวได้ให้ความหมาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในความหมายของการเรียนรู้ที่นักวิชาการทุกคน จากเอกสารที่ได้อ้างอิงจำนวน 6 ฉบับ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม (6) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ สอดคล้องตรงกัน รองลงมามีจำนวน 5 ฉบับ คือ ค่อนข้างถาวร (5) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกันจำนวน 4 ฉบับ คือ ผลจากการได้รับประสบการณ์ค่อนข้าง ถาวร (4) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกัน 2 ฉบับ ได้แก่ กระบวนการ (2) ผลจากการได้ฝึกหัด (2) และความสัมพันธ์ (2) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เหลือนอกนั้นจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ได้แก่ ผลจากการกระทำที่ได้รับการเสริมแรง (1) และผลจากการฝึกอบรม (1) จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้ผลจากการได้รับประสบการณ์กับข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการบางคนให้ข้อคิดเห็น อาทิ ผลจากการได้ฝึกหัด ผลจากการกระทำที่ได้รับการเสริมแรง และผลจากการฝึกอบรม ข้อคิดเห็นบ่งชี้ เหล่านี้ เมื่อมองในเชิงระบบเป็นสาเหตุ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้โดยมีข้อคิดเห็นบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่อนข้างถาวร เป็นผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นเอง ดังภาพประกอบ 1 สภาพการณ์ของการเรียนรู้

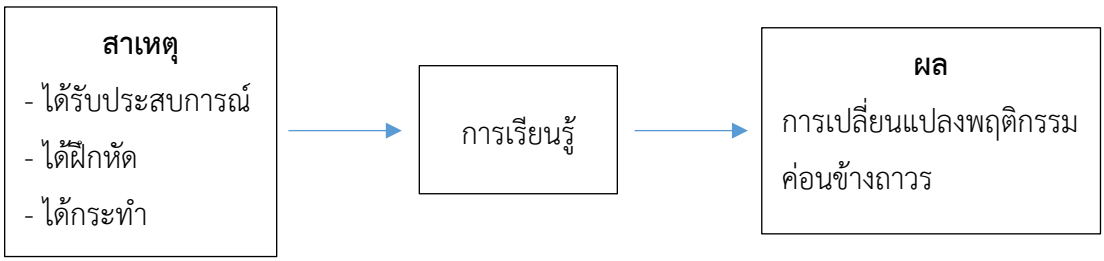

ภาพประกอบ 1 สภาพการณ์ของการเรียนรู้

จากภาพประกอบ 1 ผนวกกับข้อคิดเห็นบ่งชี้สำคัญที่วิเคราะห์ได้จากเอกสารที่อ้างอิง ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของการเรียนรู้ได้ว่าคือ “การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามขีดความสามารถที่มีอยู่ค่อนข้างถาวร สืบเนื่องจากได้รับประสบการณ์หรือได้ฝึกหัดหรือได้กระทำตามที่จัดให้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการและมีความสัมพันธ์กัน” นอกจากนี้ ยังสะท้อนแนวคิดที่สำคัญของการเรียนรู้ได้ 2 ประการสำคัญ คือ (1) การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่สืบเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์หรือได้ฝึกหัด หรือได้กระทำ และ (2) การเรียนรู้ไม่สามารถจะมองเห็นได้โดยตรงในขณะที่กำลังเกิดการเรียนรู้ แต่จะทราบได้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว โดยอาศัยสังเกตพฤติกรรม หรือผลจากการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ แสดงออกมานอกจากนี้ สาโรช (สาโรช บัวศรี. 2527 : 6) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในยุคที่สังคม ใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์กันอย่างแพร่หลาย (Highly-Electronical Society) ผู้เรียนจะเรียนแบบเน้นบุคคล (Individualization) ได้อย่างที่นึกฝันกันไว้ โดยแต่ละคนจะใช้เครื่องที่มีอิเล็คโทรนิกส์ช่วยเรียน อาจเรียนได้ตามความสามารถของตนจริง ๆ คนเก่งก็เรียนได้อย่างรวดเร็ว คนไม่เก่งก็เรียนตามความสามารถของตนจริง ๆ จนเจริญงอกงามขึ้นเต็มที่ของตน ไม่ต้องไปพะวงว่าจะเรียนตามเพื่อนในชั้นไม่ทันสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนคือ การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะใช้เวลาไม่เท่ากัน แต่ทุกคนจะสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้ถ้ามีสื่อสนับสนุนการเรียนรู้และถ้าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ด้วยการให้เวลาผู้เรียนได้เรียนรู้ผู้เรียนก็จะสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกันตลอดจนการจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนั้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้จะสัมฤทธิ์ผลจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับการได้ฝึกหัด การได้กระทำที่จัดให้เรียนรู้นั้นเอง สอดคล้องกับคำกล่าวของธำรง (ธำรง บัวศรี, 2542: 242) ที่อธิบายไว้ว่า “ประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้สอนจัด ถ้าจัดได้เหมาะสมและใช้วิธีการที่ดีประสบการณ์การเรียนรู้ย่อมจะมีคุณค่า ถ้าจัดไม่ดีไม่เหมาะสมคุณค่าของประสบการณ์ก็ย่อมจะลดลง การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเลือกจากประสบการณ์อันเป็นผลของกิจกรรมนั้น” การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญทั้งผู้สอนจะ ต้องตระหนักให้ความสำคัญในการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวรได้

โดยผู้สอนต้องมีการวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวร ที่ต้องการให้เกิดขึ้นอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนนั้นเอง

2.1.3 สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์สรุปความหมายจากคำว่า “การจัดการ” กับ “การเรียนรู้” ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาสรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ได้คือ “กระบวนการจัดการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์หรือได้ฝึกหัด หรือได้กระทำโดยได้รับการเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและประสานงานกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรกับผู้เรียน ตามขีดความสามารถที่มีได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ " จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่วิเคราะห์สรุปได้ ข้างต้นจะบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิผลนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องมีแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้คือ

2.1.3.1 ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องมีการกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน

2.1.3.2 ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องมีกระบวนการจัดการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ไว้ก่อนล่วงหน้า มีความต่อเนื่องและประสานกัน เพื่อให้จุดประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนบรรลุผล

2.1.3.3 ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนั้นผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล การใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวางแผนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้แนวคิดที่ได้ในความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่วิเคราะห์และสรุปได้ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ทิศนา แขมมณี (2544) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ความเข้าใจกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของครู และบทบาทของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ครูและผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้อันมีสาระดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคล ทำแทนกันไม่ได้ ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนด้วยตัวของตัวเอง

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องการใช้กระบวนการคิด สร้างความเข้าใจ ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น ครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียน ใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

3. การเรียนเป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกัน อาจคิดได้หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วย ดังนั้น ครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้สึกเบิกบาน เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้ นำไปสู่ความใฝ่รู้ อยากรู้อีก เพราะเป็นเรื่องน่าสนุก ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุด ครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จบ

6. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง เพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเขาเองด้วย

2.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลได้นั้น ผู้จัดการเรียนรู้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ และกระบวนการเรียนรู้ จึงจะช่วยให้ผู้จัดการเรียนรู้สามารถปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้โดยผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรกับผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 กระบวนการจัดการ เป็นหน้าที่พื้นฐานที่ผู้จัดการพึงปฏิบัติโดยมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายกระบวนการจัดการไว้พอสังเขปที่สำคัญดังนี้ ไพศาล มะระพฤกษ์วรรณ และคณะ (2539: 10-13) และ มัลลิกา ต้นสอน (2544: 10-13) ได้อธิบายกระบวนการจัดการว่าเป็นหน้าที่หรืองานที่ผู้จัดการต้องปฏิบัติมี 5 ประการ คือ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การจัดบุคคลเข้าทำงาน (4) การนำ และ (5) การควบคุม ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545: 20-22) และ ญาศิณี อัศเวศน์ (2546: 5-6) ได้อธิบายกระบวนการจัดการเป็นการทำหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้จัดการที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการมี 4 ประการ คือ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การนำ และ (4) การควบคุม เกรทเนอร์ (สมพร เฟื่องจันทร์, 2547: 33-35, อ้างถึงใน Kreitner, 1983) ได้อธิบายกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผ่านการทำหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ 6 ประการ

คือ (1) การวางแผน (2) การตัดสินใจ (3) การจัดองค์การ (4) การจัดการเกี่ยวกับบุคคล (5) การสื่อความหมาย และ (6) การจูงใจเมื่อพิจารณากระบวนการจัดการที่นักวิชาการดังกล่าวได้อธิบาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ของกระบวนการจัดการที่สำคัญที่นักวิชาการทุกท่านจากเอกสารที่ได้อ้างอิงจำนวน 5 ฉบับมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันจำนวน 3 ฉบับ คือ การวางแผน (3) การจัดองค์การ (3) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกันจำนวน 2 ฉบับ คือ การจัดบุคคล (2) การนำ (2) และการควบคุม (2) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เหลือที่แตกต่างกันไป ได้แก่ การตัดสินใจ (1) การสื่อความหมาย (1) และการจูงใจ (1) ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปกระบวนการจัดการซึ่งเป็น หน้าที่พื้นฐานของผู้จัดการ ต้องปฏิบัติที่สำคัญมีดังนี้การวางแผน : เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการที่ควรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยผู้จัดการต้องตัดสินใจ ตรวจสอบสถานภาพปัจจุบันขององค์การ สำรวจสภาพแวดล้อม กำหนดวัตถุประสงค์พยากรณ์สถานการณ์ในอนาคต กำหนดแนวทางปฏิบัติและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร ประเมินแนวทางการปฏิบัติงาน ทบทวนและปรับแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่กำหนด การจัดองค์การ : เป็นการจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใช้เพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุ โดยมีการจัดแบ่งงาน จัดสรรทรัพยากรสำหรับงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลให้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกันและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดบุคคล : เป็นการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงานทั้งในด้านคุณภาพ และปริมาณแรงงาน ตลอดจนธำรงรักษาและพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพอยู่กับองค์การอย่าง ต่อเนื่อง การนำ : เป็นการใช้อิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามในการ ชี้เป้าหมาย ชักจูง กระตุ้นให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ การควบคุม : เป็นการติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และแก้ไขให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมาย หรือปรับปรุงแผนและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมจริงสำหรับข้อคิดเห็นบ่งชี้อื่น ๆ ที่นักวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อาทิ “การตัดสินใจ” ของผู้จัดการนั้นต้องมีการตัดสินใจตั้งแต่กระบวนการของการวางแผนไปจนถึงการควบคุม ส่วน “การสื่อความหมาย” และ “การจูงใจ” เป็นส่วนประกอบสำคัญของหน้าที่พื้นฐานของผู้จัดการในเรื่อง “การนำ” นั้นเอง ซึ่งผู้จัดการการเรียนรู้หรือผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผล โดยผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนจะต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้วยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ล่วงหน้า มีการประเมินผลแนวทางการปฏิบัติทบทวนและปรับแผนการจัดการเรียนรู้เมื่อผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไม่เป็นไปตามที่กำหนด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้สอน ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบสอดคล้องกันและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้อง ชักจูง กระตุ้นให้ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ปฏิบัติตามแผนการ

จัดการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและแก้ไขให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน

2.2.2 กระบวนการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการอย่างมีขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

2.2.2.1 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของกาเย่ (Gagné, 1977: 52-59) คือ

(1) กระบวนการของความตั้งใจ:การเลือกรับรู้ (The Process of Attending:Selective Perception)

(2) การเก็บสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำระยะสั้น (Short-term Memory Storage)

(3) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้สู่ความจำระยะยาว (Encoding)

(4) การเก็บสะสมสิ่งเร้าที่จะจดจำไว้ (Storage)

(5) การระลึกถึงหรือเรียกความจำกลับคืนมา (Retrieval)

(6) การตอบสนองทั่ว ๆ ไป (Response Generation)

(7) การปฏิบัติพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ (Performance)

(8) การแสดงผลการเรียนรู้กลับยังผู้เรียน (Feedback) และให้การเสริมแรง(Reinforcement)

2.2.2.2 วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของพระพุทธองค์ แนวคิดของ ลี เจ ครอนบาค แนวคิดของกาเย่ นั้นจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอนตามลำดับ โดยในแนวคิดของพระพุทธองค์ ต้องคิดและลงมือปฏิบัติจึงจะเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง ในขณะที่แนวคิดของลีเจ ครอนบาค จะต้องเริ่มต้นจากต้องมีสถานการณ์ หมายถึง สิ่งแวดล้อม หรือบรรยากาศรอบตัวผู้เรียน หรือสิ่งเร้านั้นเอง โดยสิ่งเร้าในที่นี้คือ

สาระการเรียนรู้รวมถึงสภาพบรรยากาศการเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความพร้อม แล้วจึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากเรียนรู้แล้วอย่างไร ต่อจากนั้นแปลความหมายเป็นการพยายามใช้วิธีการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาระเรียนรู้รวมถึงเข้าถึงบรรยากาศการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากการกระทำของผู้เรียนที่ตอบสนอง ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ประสบผลสำเร็จก็จะนำไปใช้อีกต่อไป แต่ถ้าล้มเหลวก็จะย้อนกลับไปที่ขั้นแปลความใหม่ เพื่อปรับปรุงวิธีการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาระการเรียนรู้รวมถึงบรรยากาศการเรียนรู้อย่างแท้จริงส่วนกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของกาเย่นั้น ขั้นตอนแรกต้องเริ่มจากการตั้งเป้าหมายไว้ตามความคาดหวังของผู้เรียนก่อน แล้วจึงจัดวิธีการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างสัมพันธ์สอดคล้องกัน ต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยการใช้สิ่งเร้าที่เรียนรู้แล้วไปประยุกต์

ใช้กับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใหม่ โดยเฉพาะในชีวิตประจำวัน ซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่เรียนรู้แล้วสังเกตผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

จากผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้แต่ละแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยอาจกล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ควรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ (1) สถานการณ์ หรือสาระการเรียนรู้ (2) เป้าหมายการเรียนรู้ (3) วิธีการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์สอดคล้องสนับสนุนให้เป้าหมายการเรียนรู้บรรลุโดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือกระทำจริง (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายใน หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (5) การนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ในชีวิตประจำวัน (6) ติดตามผลการนำไปใช้ ให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียน และปรับปรุงในกรณีที่ไม่บรรลุผล กรณีที่บรรลุผลก็นำไปใช้ในโอกาสอื่นต่อไป ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้นี้ไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นและจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้นอกจากนี้ในการปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ในชีวิตจริง ผู้สอนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้มาใช้จัดกิจกรรม (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545: 21)

กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์กันของ 4 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ความต้องการ ข้อมูล-ข้อสนเทศ การทดสอบ - ผลสะท้อน และการประยุกต์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : ความต้องการในการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดที่จะต้องทราบว่าบุคคลนั้นต้องการจะเรียนอะไร ต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งใด ต้องการค้นหาคำตอบหรือแก้ปัญหาในเรื่องใด เช่น ต้องการเรียนรู้ศิลปะการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 : การรวบรวมข้อมูล-ข้อสนเทศ สิ่งเหล่านี้บุคคลจะเก็บรวบรวมตั้งแต่โรงเรียน จากวิชาต่าง ๆ เป็นการเรียนในระบบโรงเรียน และบางส่วนได้รับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยหรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดยจะรับจากที่บ้าน หรือสถานที่ทำงาน เช่น จากการอ่านหนังสือพิมพ์ การเล่นกีฬาหรือดนตรี การชมโทรทัศน์ รับฟังรายการวิทยุ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 : การทดสอบและผลสะท้อน จากการทดลองในการพยายามเรียนเรื่องใดในการเรียนของบุคคล เช่น การทดสอบฝีมือทางด้านอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 : การประยุกต์และปฏิกิริยาตอบสนอง เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ข้อสนเทศที่ผู้เรียนได้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเขาอาจจะได้ประเมินดูถึงผลลัพธ์จากการทดสอบ หรือผลลัพธ์จากการพยายามค้นหาคำตอบ การประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ ถ้าหากทักษะการเรียนรู้ได้นำไปเกี่ยวพันกับการปฏิบัติในทักษะใหม่ ๆ และสามารถถ่ายโอนทักษะนั้น ๆ ไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ เช่น การขับรถได้ด้วยตนเอง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำงานได้ด้วยตนเอง เป็นต้น

2.3 การจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

"การเรียนรู้ของผู้ใหญ่" แปลจากภาษาอังกฤษว่า Adult Learning หมายถึง การพัฒนาหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานมาจากปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา ความเชื่อและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลที่ควรพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง Self-directed learning ซึ่งมาจากรากฐานปรัชญาความเชื่อมนุษยนิยมที่กำหนดให้ผู้ใหญ่มีเป้าหมายเพื่อ "การพัฒนาตนเอง" ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) เนื่องจากผู้ใหญ่นั้นเข้าใจตนเองและรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตนเองได้ ก่อนการเรียนรู้ ผู้ใหญ่มักต้องการจะรู้ว่าเพราะเหตุใดหรือทำไมเขาจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ เขาจะได้รับประโยชน์อะไร จากการเรียนรู้และการสูญเสียผลประโยชน์อะไรบ้าง ถ้าไม่ได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้น ผู้ใหญ่จึงจะมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่เขาต้องการเรียนรู้ และพึงพอใจมากกว่าจะให้ผู้อื่นมากำหนดให้ และมักมีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากภายในตนเองมากกว่าแรงจูงใจภายนอก ในกระบวนการเรียนรู้ผู้ใหญ่จึงต้องการเป็นอย่างมากที่จะชี้นำตนเองมากกว่าจะให้ผู้สอนมาชี้นำหรือควบคุมเขา นั่นคือ ผู้ใหญ่อยากที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า และด้วยการเรียนรู้มีลักษณะเป็นการแนะแนวมากกว่าการสอน ดังนั้นบทบาทของผู้สอนควรจะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้เรียนในกระบวนการค้นคว้าหาความจริงหรือที่เรียกว่าผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) มากกว่าที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ของตนไปยังผู้เรียน นอกจากนั้นบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ควรจะต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ด้วยการยอมรับฟังและยอมรับในการแสดงออก ทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียนของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ของแต่ละคน และของกลุ่มทำหน้าที่จัดหาและจัดการทรัพยากรในการเรียนรู้ หรืออาจเป็นแหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเสียเอง

Lindeman (อ้างใน Knowles, 1980) กล่าวเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้เมื่อตระหนักว่าการเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการ (need) และความสนใจของตนเอง

2. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้เมื่อการเรียนรู้นั้นเกิดประโยชน์ต่อชีวิตจริง

3. แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของผู้ใหญ่ คือประสบการณ์ของผู้ใหญ่เอง

4. ผู้ใหญ่มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะชี้นำตนเอง (self-directing)

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences) ของผู้ใหญ่เพิ่มมากขึ้นตามอายุ

มัลคอม โนลส์ (Knowles, 1984) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) หรือที่นักการศึกษาทั่วไปมักเรียกกันว่า Andragogy และให้นิยามว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ (The Art and Science of Helping Adults Learn) ที่อธิบายได้ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่มีความต้องการและความสนใจ (Needs and Interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากว่าตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมาเขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลายเพื่อผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life Situation) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ดังนั้นการจัดหน่วยการเรียนที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจะยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มิใช่ตัวเนื้อหาวิชา

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้นวิธีการหลักสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ ก็คือการวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้างแล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self-Directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือการมีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตัวเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหา หรือค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียนมากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละตัวบุคคลเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (Style) เวลาที่ใช้ในการสอน สถานที่สอนและประการสำคัญ คือความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (Pace of Learning)

นักการศึกษาผู้ใหญ่อีกท่าน คือ ดีลาเฮย์ (Brian L.Delahaye, B.L, 2005) กล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ว่า มีความแตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็กหลายประการเนื่องจากด้านพฤติกรรมส่วนบุคคลและด้านสังคม โดยสรุปทฤษฎีการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. การเรียนรู้เงื่อนไขคลาสสิก เป็นการเรียนรู้จากเงื่อนไข มีตัวกระตุ้นหรือสิ่งเร้าและมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

2. การเรียนรู้เงื่อนไขพฤติกรรม พฤติกรรมของบุคคล มีเงื่อนไขขึ้นอยู่กับผลการกระทำนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เมื่อทำอะไรแล้วผลแห่งการกระทำเป็นที่ชื่นชอบ ก็จะกระทำซ้ำ แต่ถ้าผล

การกระทำใดไม่เป็นที่พอใจก็จะหยุดพฤติกรรมนั้น ๆ “บุคคลเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้บางสิ่งที่ต้องการ และเพื่อหลีกเลี่ยงในบางสิ่งที่ไม่ต้องการ”

3. การเรียนรู้ทางสังคม การเรียนรู้ของคนเกิดจากการสังเกตกระบวนการทางสังคม ทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจ ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมได้ เป็นการเรียนรู้จากการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น หรือได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น หรือได้รับประสบการณ์โดยตรงในกระบวนการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็นการเรียนรู้ของ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ดีลาเฮย์ ได้สรุปสมมุติฐานการเรียนรู้ของเด็ก และการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สมมุติฐานการเรียนรู้ของเด็กและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สมมุติฐาน **Characteristic**	**การเรียนรู้ของเด็ก** **Pedagogy**	**การเรียนรู้ของผู้ใหญ่** **Andragogy**
ความต้องการเรียน The need to know	ผู้เรียนจะรู้เฉพาะสิ่งที่ครูสอน ถ้าพวกเข้าต้องการที่จะผ่าน หรือได้รับการเลื่อนชั้น	ความต้องการเรียนของผู้ใหญ่คือ ผู้ใหญ่ต้องการทราบเหตุผลว่าตนเรียนเพื่ออะไร
แนวคิดองตนเองในการเรียน The learner’s self-concept	ที่สุดของแนวคิดของตนเอง ในการเรียนขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ	ผู้ใหญ่มักต้องการความอิสระในการควบคุมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
บทบาทของประสบการณ์ The role of experience	ประสบการณ์การเรียนรู้ยังเป็นทรัพยากรที่มีน้อยสำหรับการเรียนรู้	ประสบการณ์ของผู้ใหญ่จะเข้ามาในกิจกรรมการศึกษามากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างกับประสบการณ์ของเยาวชน
ความพร้อมในการเรียนรู้ Readiness to learn	ผู้เรียนพร้อมที่เรียนรู้อะไรก็ตามที่ครูบอกเพื่อพวกเขาเขาต้องการที่จะผ่าน หรือได้รับการเลื่อนชั้น	ความพร้อมในการเรียนของผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับความต้องการที่จะเรียนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
การปรับตัวในการเรียน Orientation to learning	การปรับตัวในการเรียน ผู้เรียนคิดว่าตัวเองเป็นศูนย์กลาง พวกเขาเห็นว่าความรู้ที่ได้รับเป็นเรื่องของเนื้อหา	ผู้ใหญ่มีชีวิตเป็นศูนย์กลาง พวกเขาจะต้องรู้ว่าการเรียนจะช่วยพวกเขาในการดำเนินชีวิตหรือจัดการกับปัญหาที่พวกเขาต้องเผชิญในสถานการณ์จริง
แรงจูงใจ Motivation	ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากแรงจูงใจภายนอก	แรงจูงใจที่มีศักยภาพมากที่สุดคือแรงกดดันภายใน

3. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรกรปราดเปรื่อง

โครงการพัฒนาเกษตรกรสู่เกษตรกรปราดเปรื่องหรือเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เป็นโครงการหนึ่งในยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงด้านการผลิต การตลาด และมีการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง มีความสามารถในการผลิตและการตลาด ก้าวสู่ผู้จัดการฟาร์มที่เป็นมืออาชีพ

โครงการพัฒนาเกษตรกรเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามภายหลังจากการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติมาช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วแต่ปัญหาของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ ยังคงมีเกิดขึ้นเป็นระยะ สะท้อนให้เห็นได้ว่า โครงการดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้เท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เช่น บุคลากรและงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน. ภายในและภายนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดเท่าที่ควร ระยะเวลาที่ได้ดำเนินการค่อนข้างจำกัด หน่วยงานในพื้นที่มีงานที่ต้องปฏิบัติงานพร้อมกันจำนวนมาก การสนับสนุนเครื่องมือการดำเนินงานจากส่วนกลางที่ไม่ดีเท่าที่ควร วิธีคิดและวัฒนธรรมการทำงานอย่างเป็นแบบเดิม รวมทั้งการทำงานที่ไม่บูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค (กระทรวงเกษตรกรและสหกรณ์, ออนไลน์, 2556)

จากการที่ภาคเกษตรของไทย ต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดความรู้ของเกษตรกร ผลผลิตล้นตลาด ต้นทุนการผลิตสูง การขาดแคลนน้ำสลับกับปัญหาอุทกภัย ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม เนื่องจากการใช้สารเคมีในภาคเกษตรและการเติบโตของเมือง ปัญหาการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตร และความท้าทายจากภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การกีดกันทางการค้าที่รุนแรงขึ้น การเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตร และความเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงดังกล่าว คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหาร เป็นฐานสร้างรายได้ให้แผ่นดิน” ประกอบกับยุทธศาสตร์ประเทศที่ได้กำหนดไว้ว่า “ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันคนไทยอยู่ดีกินดีมีความเสมอภาคและเป็นธรรม” ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ประเทศดังกล่าว ไปกำหนดแผนการปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทย (พ.ศ. 2556-2561) ให้สอดรับกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีโครงการสำคัญภายใต้แผนการปฏิรูปดังกล่าวทั้งหมด 8 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร โครงการเมืองเกษตรสีเขียว (Green city) โครงการพัฒนาศูนย์กลางการผลิตเม็ดพันธุ์พืช (Seed Hub) โครงการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน โครงการพัฒนาสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) และโครงการบริหารจัดการเขตเกษตร

เศรษฐกิจ (Zoning) โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี เกษตรกรจำนวน 2.2 ล้าน ครัวเรือนมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาทต่อปี ผู้บริโภคมีความปลอดภัยทางอาหารลดความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ จีดีพีภาคเกษตรขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี และมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556: ออนไลน์)

หนึ่งในโครงการสำคัญภายใต้แผนการปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทย (พ.ศ.2556-2561) คือโครงการพัฒนาเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) ที่หลายฝ่ายคาดหวังว่าจะสามารถนำมาใช้พัฒนาเกษตรกรได้อย่างยั่งยืน โดยพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้อย่างพอเพียงมีข้อมูลเชิงลึกด้านการเกษตร เพื่อใช้วางแผนในการผลิต รวมทั้งมีความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูง ที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer เป็นโครงการหนึ่งในยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงด้านการผลิตการตลาด และมีการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง มีความสามารถในการผลิตและการตลาดก้าวสู่ผู้จัดการฟาร์มที่เป็นมืออาชีพ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้มุมมองที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด Smart Farmer ไว้อย่างน่าสนใจ (ฤทัยชนก จริงจิตร, 2556: ออนไลน์) คือ

1. ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ แนวคิดหลักของ “Smart Farm” คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเล็กทอนิกส์และคอมพิวเตอร์รวมถึงเทคโนโลยีสาระสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาทั้งห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรไปจนถึงผู้บริโภค (From Farmer market) เพื่อยกระดับผลิตภาพการผลิตลดต้นทุน รวมทั้งพัฒนามาตรฐานสินค้า

ดังนั้น หลักการของแนวคิด “Smart farm” คือความพยายามยกระดับการพัฒนาเกษตรกรรมใน 4 ด้าน ที่สำคัญได้แก่ 1) การลดต้นทุนในกระบวนการผลิต 2) การเพิ่มคุณภาพมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานสินค้า 3) การลดความเสี่ยงในภาคเกษตรซึ่งเกิดจากการระบาดของศัตรูพืชและจากภัยธรรมชาติและ 4) การจัดการและส่งผ่านความรู้ (Knowledge Management and Transfer) โดยนำเทคโนโลยีสาระสนเทศจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้สู่การพัฒนาในทางปฏิบัติและให้ความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีสาระสนเทศของเกษตรกร

ในการเพิ่มคุณภาพมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานสินค้านั้นแนวคิด “Smart Farm” ครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการผลิต โดยเน้นการประยุกต์ใช้ระบบอัตโนมัติ Automation/Robotic System) และการพัฒนาองค์ความรู้ทางการผลิต โดยระบบการติดตามและเตือนภัยล่วงหน้าในด้านการจัดการผลผลิตแนวคิด “Smart Farm” ให้ความสำคัญกับระบบ ควบคุมผลผลิตให้มีความสม่ำเสมอทั้งปริมาณและคุณภาพ

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ให้มุมมองถึง smart farmer หมายถึง เกษตรกรที่มีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความคิดในการวางแผนเป็นเลิศ โดยเฉพาะการรู้ถึงอุปสงค์ของตลาด และเตรียมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนั้นยังมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้รวดเร็ว โดยการวิเคราะห์ข้อมูลรอบด้านเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจ ที่ตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผลตลอดจนรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเกษตรในมิติของผลผลิต smart farmer จะเน้นการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพสูงปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในด้านรายได้ปัจจุบันรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรอยู่ที่อัตราครัวเรือนละ 132,000 บาทต่อปี การก้าวสู่ smart farmer นั้น เกษตรกรจะมีรายได้อย่างน้อยในระดับเดียวกันหรือมากกว่าค่าแรงขั้นต่ำซึ่งหมายถึงวันละ 300 บาท เป็นอย่างน้อย ซึ่งหมายถึงรายได้ที่จะเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ปีละไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท หรือเท่ากับเงินเดือนขั้นต่ำของผู้จบปริญญาตรี รายได้ที่สูงขึ้นนี้จะสะท้อนว่า smart farmer คือเกษตรกรซึ่งมีระดับมาตรฐานความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตดีสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าหากโครงการพัฒนา smart farmer ประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จะส่งผลให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ภาครัฐไม่จำเป็นต้องกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและโอบอุ้มเกษตรกรอย่างที่เป็นมาในอดีต

ดั้งเดิมคนไทยได้ประกอบอาชีพการทำเกษตรกรรมเป็นเวลาเนิ่นนาน เนื่องจากในยุคปัจจุบันอยู่ในทศวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งจะทำยังไงให้เกษตรกรปรับตัวให้ทันกับยุคสมัยปัจจุบันได้นั้นทางรัฐบาลได้มอบหมายให้ สำนักงาน กศน. ให้ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นเกษตรกร หรือประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่องการแข่งขัน เกษตรกรต้องปรับตัวให้ตอบรับกับการใช้เทคโนโลยี การทำการตลาดเพื่อส่งเสริมให้ตัวเกษตรกรมีความรู้ เพื่อนำไปสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว จึงทำให้เกิดโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer การดังกล่าวขึ้น

4. การดำเนินงานในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ของสำนักงาน กศน.

4.1 นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงาน กศน.

สำนักงาน กศน. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดทำเอกสาร นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ขึ้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นกรอบทิศทางและเครื่องมือในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย ในอันที่จะเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 นโยบายแนวทางหลักในการดำเนินงาน และโครงการสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อน กศน. อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้กำหนดให้ ดำเนินการจัดโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer อยู่ในหัวข้อตัวชี้วัด และภารกิจต่อเนื่อง ที่สอดคล้องกับโครงการข้างต้น ดังต่อไปนี้

4.1.1 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

1. จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามสิทธิที่กำหนดไว้

2. จำนวนของคนไทยกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้/ได้รับบริการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการ

3. ร้อยละของกำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป

4. จำนวนภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด/พัฒนา/ส่งเสริมการศึกษา (ภาคีเครือข่าย :สถานประกอบการ องค์กร หน่วยงานที่มาร่วมจัด/พัฒนา/ส่งเสริมการศึกษา)

5. จำนวนประชาชน เด็ก และเยาวชนในพื้นที่สูง และชาวไทยมอแกน ในพื้นที่ 5 จังหวัด 11 อำเภอได้รับบริการการศึกษาตลอดชีวิตจาก ศศช. สังกัดสานักงาน กศน.

6. จำนวนผู้รับบริการในพื้นที่เป้าหมายได้รับการส่งเสริมด้านการรู้หนังสือและการพัฒนาทักษะชีวิต

7. จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่ได้รับบริการติวเข้มเต็มความรู้

8. จำนวนประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอาชีพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ

9. จำนวนครู กศน. ต้นแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสามารถเป็นวิทยากรแกนนำได้

10. จำนวนประชาชนที่ได้รับการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านอาชีพ

11. จำนวนผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิงในระบบ Long Term Care มีผู้ดูแลที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

12. จำนวนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นวิทยากรแกนนำ กศน. ในเรื่องเศรษฐกิจดิจิทัล และสามารถขยายผลเชิงพื้นที่ “ศูนย์ดิจิทัลชุมชน” ได้จนเกิดเป็นรูปธรรม

13. จำนวนประชาชนในพื้นที่ที่สามารถนำความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

14. จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการอบรมเป็น Master Trainer

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

1. ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การศึกษานอกระบบ (N-NET) ทุกรายวิชาทุกระดับ

2. ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับการสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเทียบกับค่าเป้าหมาย

3. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเรียนในทุกหลักสูตร/กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องเทียบกับเป้าหมาย

4. ร้อยละของผู้ผ่านการฝึกอบรม/พัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้นสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือพัฒนางานได้

5. ร้อยละของผู้เรียนในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ หรือทักษะด้านอาชีพ สามารถมีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพได้

6. ร้อยละของผู้จบหลักสูตร/กิจกรรมที่สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร/กิจกรรม การศึกษาต่อเนื่อง

7. ร้อยละของประชาชนที่ได้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการบริการ/เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษาตามอัธยาศัย

8. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการ/เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความรู้ความเข้าใจ/เจตคติ/ทักษะ ตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรมที่กำหนด ของการศึกษาตามอัธยาศัย

9. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถอ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็นตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

10. ร้อยละของนักเรียน/นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาที่ได้รับบริการติวเข้มเต็มความรู้เพิ่มสูงขึ้น

4.1.2 ภารกิจต่อเนื่อง

1. ด้านการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

1.1 การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบตั้งแต่ปฐมวัยจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนค่าจัดซื้อหนังสือเรียน ค่าจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และค่าจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2) จัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อย พลาด และขาดโอกาสทางการศึกษา ทั้งระบบการให้บริการ ระบบการเรียนการสอน ระบบการวัดและประเมินผลการเรียน ผ่านการเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง การพบกลุ่ม การเรียนแบบชั้นเรียน และการจัดการศึกษาทางไกล

3) จัดให้มีการประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษา และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ที่มีความโปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานตามที่กำหนด และสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีคุณภาพที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้และเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจบหลักสูตร อาทิ กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี กิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด กิจกรรมจิตอาสา และการจัดตั้งชมรม/ชุมนุม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์อื่น ๆ นอกหลักสูตร มาใช้เพิ่มชั่วโมงกิจกรรมให้ผู้เรียนจบตามหลักสูตรได้

1.2 การศึกษาต่อเนื่อง

1) จัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม และอาชีพเฉพาะทาง หรือการบริการ รวมถึงการเน้นอาชีพช่างพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน ความต้องการและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยจัดให้มีหนึ่งอาชีพเด่นต่อหนึ่งศูนย์ฝึกอาชีพ รวมทั้งให้มีการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะคนพิการ ผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับความต้องการจาเป็นของแต่ละบุคคล และมุ่งเน้นให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีทักษะการดำรงชีวิตตลอดจนสามารถประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองได้ มีความรู้

ความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข่าวสารข้อมูลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในอนาคต โดยจัดกิจกรรมที่มีเนื้อหาสำคัญต่าง ๆ เช่น สุขภาพกายและจิต การป้องกันภัยยาเสพติด เพศศึกษา คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ผ่านการศึกษารูปแบบ ต่าง ๆ อาทิ ค่ายพัฒนาทักษะชีวิต การจัดตั้งชมรม/ชุมนุม การส่งเสริมความสามารถพิเศษต่าง ๆ

3) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการในรูปแบบของการฝึกอบรม การประชุม สัมมนา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดกิจกรรมจิตอาสา การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชนแต่ละพื้นที่ เคารพความคิดของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและหลากหลายทางความคิดและอุดมการณ์ รวมทั้งสังคมพหุวัฒนธรรม โดยจัดกระบวนการให้บุคคลรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างกระบวนการจิตสาธารณะ การสร้างจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย การเคารพในสิทธิ และรับผิดชอบต่อหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน การบริหารจัดการน้ำ การรับมือกับสาธารณภัย การอนุรักษ์พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาสังคมและชุมชนอย่างยั่งยืน

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ตามทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

1.3 พัฒนา กศน. ตำบล สู่ “กศน.ตำบล 4G”

1) พัฒนาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ : Good Teacher ให้เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้กับผู้รับบริการ มีความเป็น “ครูมืออาชีพ” มีจิตบริการ มีความรอบรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการความรู้ที่ดี รวมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข

2) พัฒนา กศน.ตำบล ให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง : Good Place Best Check-In มีความพร้อมในการให้บริการกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูลสาธารณะที่ง่ายต่อการเข้าถึง และสะดวกต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างสร้างสรรค์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ดึงดูดความสนใจและมีความปลอดภัยสำหรับผู้รับบริการ

3) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน กศน.ตำบล : Good Activities ให้มีความหลากหลายน่าสนใจ ตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

4) เสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย : Good Partnership ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจ และให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริม สนับสนุน และจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพ

1.4 ประสานความร่วมมือหน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ศูนย์เรียนรู้ แหล่งโบราณคดี ห้องสมุด เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีรูปแบบที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของประชาชน

2. ด้านหลักสูตร สื่อ รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล งานบริการทางวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่หลากหลาย ทันสมัย รวมทั้งหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและชุมชน

2.2 ส่งเสริมการพัฒนาสื่อแบบเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่ออื่น ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

2.3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลให้มีความทันสมัย ด้วยระบบห้องเรียนและการควบคุมการสอบออนไลน์

2.4 พัฒนาระบบการประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษา และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการศึกษานอกระบบทุกหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน โดยการนำแบบทดสอบกลาง และระบบการสอบอิเล็กทรอนิกส์(e-Exam) มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเผยแพร่รูปแบบการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้มีการนาไปสู่การปฏิบัติอย่างกว้างขวางและมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทอย่างต่อเนื่อง

2.7 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน เพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพ และสามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องโดยใช้การประเมินภายในด้วยตนเอง และจัดให้มีระบบสถานศึกษาพี่เลี้ยงเข้าไปสนับสนุนอย่างใกล้ชิด สำหรับสถานศึกษาที่ยังไม่ได้เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก ให้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3. ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.1 ผลิตและพัฒนารายการวิทยุและรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ให้เชื่อมโยงและตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้มีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร เช่น รายการพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทารายการติวเข้มเติมเต็มความรู้ ฯลฯ เผยแพร่ทางสถานีวิทยุศึกษา สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (ETV) และทางอินเทอร์เน็ต

3.2 พัฒนาการเผยแพร่การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น YouTube Facebook หรือ Application อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครู กศน. นาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Do It Yourself : DIY)

3.3 พัฒนาสถานีวิทยุศึกษาและสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการออกอากาศให้กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้เป็นช่องทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยขยายเครือข่ายการรับฟังให้สามารถรับฟังได้ทุกที่ ทุกเวลา ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และเพิ่มช่องทางให้สามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้ทั้งระบบ Ku - Band C - Band Digital TV และทางอินเทอร์เน็ต พร้อมที่จะรองรับการพัฒนาเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสาธารณะ (Free ETV)

3.4 พัฒนาระบบการให้บริการสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้ได้หลายช่องทาง ทั้งทางอินเทอร์เน็ตและรูปแบบอื่น ๆ เช่น Application บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ และ Tablet, DVD, CD, VCD และ MP3 เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกใช้บริการเพื่อเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ

3.5 สำรวจ วิจัย ติดตามประเมินผลด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และนำผลมาใช้ในการพัฒนางานให้มีความถูกต้อง ทันสมัยและสามารถส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนได้อย่างแท้จริง

4. ด้านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์

4.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์

4.2 จัดทำฐานข้อมูลโครงการและกิจกรรมของ กศน. ที่สนองงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์ ที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผน การติดตามประเมินผลและการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4.4 พัฒนาศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนบนพื้นที่สูง ถิ่นทุรกันดารและพื้นที่ชายขอบ

5. ด้านบุคลากร ระบบการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

5.1 การพัฒนาบุคลากร

1) พัฒนาบุคลากรทุกระดับ ทุกประเภทให้มีสมรรถนะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนและระหว่างการดำรงตำแหน่งเพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานและบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานและสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ข้าราชการในสังกัดพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะ โดยเน้นการประเมินวิทยฐานะเชิงประจักษ์

2) พัฒนาศึกษานิเทศก์ กศน. ให้มีสมรรถนะที่จาเป็นครบถ้วน มีความเป็นมืออาชีพ สามารถปฏิบัติการนิเทศได้อย่างมีศักยภาพ เพื่อร่วมยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษา

3) พัฒนาหัวหน้า กศน. ตำบล/แขวง ให้มีสมรรถนะสูงขึ้น เพื่อการบริหารจัดการ กศน. ตำบล/แขวงและการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเป็นนักจัดการความรู้และผู้อานวยความสะดวกในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4) พัฒนาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดรูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทาแผนการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้การวัดและประเมินผล และการวิจัยเบื้องต้น

5) พัฒนาศักยภาพบุคลากร ที่รับผิดชอบการบริการการศึกษาและการเรียนรู้ ให้มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพในการจัดบริการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

6) ส่งเสริมให้คณะกรรมการ กศน. ทุกระดับ และคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน. อย่างมีประสิทธิภาพ

7) พัฒนาอาสาสมัคร กศน. ให้สามารถทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) พัฒนาสมรรถนะและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรรวมทั้งภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศในทุกระดับ โดยจัดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

5.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและอัตรากำลัง

1) จัดทำแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและดำเนินการปรับปรุงสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

2) บริหารอัตรากำลังที่มีอยู่ ทั้งในส่วนที่เป็นข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

3) แสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการระดมทรัพยากรเพื่อนามาใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมสำหรับดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับประชาชน

5.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย และเชื่อมโยงกันทั่วประเทศอย่างเป็นระบบเพื่อให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารการวางแผน การปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผล รวมทั้งจัดบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ โดยพัฒนาระบบการกำกับ ควบคุม และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรวมของนักศึกษา กศน. ให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัยและเชื่อมโยงกันทั่วประเทศ สามารถสืบค้นและสอบทานได้ทันความต้องการเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในหน่วยงานและสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและชุมชนพร้อมทั้งพัฒนาขีดความสามารถเชิงการแข่งขันของหน่วยงานและสถานศึกษา

5) สร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

6) ส่งเสริมการใช้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-office) ในการบริหารจัดการ เช่น ระบบการลาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบการขอใช้รถราชการ ระบบการขอใช้ห้องประชุม เป็นต้น

5.4 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผล

1) สร้างกลไกการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เชื่อมโยงกับหน่วยงาน สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายทั้งระบบ

2) ให้หน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับ พัฒนาระบบกลไกการกำกับ ติดตามและรายงานผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ให้สามารถตอบสนองการดำเนินงานตามนโยบายในแต่ละเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อการกำกับนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ

4) พัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจาปีของหน่วยงาน สถานศึกษา เพื่อการรายงานผลตามตัวชี้วัด ในคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีของสานักงาน กศน. ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนด

5) ให้มีการเชื่อมโยงระบบการนิเทศในทุกระดับ ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร ตั้งแต่ส่วนกลาง ภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ/เขต และตำบล/แขวง เพื่อความเป็นเอกภาพในการใช้ข้อมูลและการพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4.2 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเพชรบุรี หรือ สำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี เดิมคือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี จัดตั้งเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2523 เริ่มแรกใช้ชื่อว่า “ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดเพชรบุรี” สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ มีนายยงค์ นพคุณ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ฯ คนแรก อาศัยอาคารโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 15 ซึ่งตั้งอยู่ด้านหลังศาลากลางจังหวัดเพชรบุรี เป็นที่ทำการชั่วคราว

ปี พ.ศ. 2527 ดำเนินการจัดสร้างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี บนที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เนื้อที่ 17 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ 245 หมู่ 8 ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และย้ายมาปฏิบัติงาน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ปี พ.ศ. 2546 มีการปฏิรูปราชการไทยครั้งใหญ่ ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการปรับเปลี่ยนโครงสร้างครั้งใหญ่ที่สุด ซึ่งในส่วนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ทำการยุบและรวมงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยให้มีฐานะเป็นสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ยังคงมีบทบาทหน้าที่และดำเนินภารกิจดังเดิม

ปี พ.ศ. 2551 ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี ถูกกำหนดให้เป็นหน่วยงานทางการศึกษาเรียกว่า สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี เรียกย่อว่า "สำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี " มีบทบาทหน้าที่ ภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุนและบริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 มีสถานศึกษาในกำกับจำนวน 8 แห่ง ดังนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองเพชรบุรี
2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแก่งกระจาน
3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย
4. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอชะอำ
5. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่ายาง
6. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านลาด
7. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านแหลม
8. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองหญ้าปล้อง

นอกจากนี้ยังมีแหล่งเรียนรู้ ประเภทห้องสมุดประชาชนและศูนย์การเรียนชุมชน แยกได้ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเขาย้อย จำนวน 1 แห่ง
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1 แห่ง
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ จำนวน 6 แห่ง
4. กศน. ตำบล จำนวน 93 แห่ง
5. ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) จำนวน 4 แห่ง

ครู กศน. คือบุคลากรของ กศน. ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม เป็นเพื่อนเรียนรู้ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการจำแนกประเภทเป็น 3 ประเภท คือ ครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน.ตำบล และครู ศรช. ในสำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 118 คน ใน 8 อำเภอ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2.2 จำนวนครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน.ตำบล และครู ศรช. ของสำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี

กศน.อำเภอ	ประเภทบุคลากร			
	ครู อาสาสมัคร กศน.	ครู กศน.ตำบล	ครู ศรช.	รวม
กศน.อำเภอเมืองเพชรบุรี	3	21	3	27
กศน.อำเภอแก่งกระจาน	4	6	-	10
กศน.อำเภอเขาย้อย	4	9	-	13
กศน.อำเภอหนองหญ้าปล้อง	2	4	-	6
กศน.อำเภอบ้านลาด	4	17	-	21
กศน.อำเภอบ้านแหลม	3	9	-	12
กศน.อำเภอท่ายาง	4	12	-	16
กศน.อำเภอชะอำ	3	9	1	13
รวมทั้งสิ้น	**27**	**87**	**4**	**118**

ที่มา : กศน.จังหวัดเพชรบุรี, 2562

สำหรับโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ปกติเป็นหน้าที่รับผิดชอบของ ครู กศน.ตำบล แต่หากบางพื้นที่ขาดครู กศน.ตำบล จึงให้บุคลากรประเภทอื่น คือ ครูอาสาสมัคร กศน. หรือ ครูศรช. เป็นผู้ดำเนินการ เป็นการใช้บุคลากรประเภทต่าง ๆ ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่

4.3 บทบาทหน้าที่ของ ครู กศน.

4.3.1 ครูอาสาสมัคร กศน.

ด้วย สำนักงาน กศน. ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประจำปีงบประมาณ 2554 ไว้ว่า “คนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพ อย่างทั่งถึงและเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้ และการมีอาชีพอย่างยั่งยืน” ในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ดังกล่าว สำนักงาน กศน. จะต้องใช้บุคลากรประเภทต่าง ๆ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ครูอาสาสมัคร กศน. เป็นบุคลากรประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะต้องร่วมกับบุคลากรประเภทอื่นในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าว สำนักงาน กศน. จึงได้กำหนดบทบาทภารกิจของครูอาสาสมัคร กศน. ให้มีความชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554)

1) จัดการเรียนการสอนให้กับผู้ไม่รู้หนังสือตามเกณฑ์ที่สำนักงบประมาณกำหนดไม่น้อยกว่าภาคเรียนละ 35 คน ในกรณีที่ผู้ไม่รู้หนังสือในพื้นที่ที่รับผิดชอบมีไม่ถึงเกณฑ์ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 60 คน

2) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

3) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของ กศน.อำเภอหรือเขต

4) ผู้ตรวจการดำเนินงาน กศน.ตำบลหรือแขวง

5) งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

4.3.2 ครู กศน.ตำบล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553: 15) ได้นิยาม ครู กศน.ตำบล ว่า อยู่ในฐานะเป็นพนักงานราชการ เป็นตัวแทนของภาครัฐ เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนมี กศน.ตำบลเป็นฐานปฏิบัติงาน มีหน้าที่หลักในการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ให้แก่ประชาชนทั้งในรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมุ่งหมายให้ประชาชนในชุมชนได้รับโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ครู กศน.ตำบล มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553: 7-11, อ้างถึงใน พรพิพัฒน์ ซื่อสัตย์, 2555: 42-44)

1. การวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีกระบวนการทำงาน ดังนี้

1.1 ศึกษาสำรวจชุมชนโดยละเอียดเพื่อจัดทำฐานข้อมูลชุมชน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลประชากรจำแนกอายุ เพศ อาชีพ ฯลฯ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติชุมชน ข้อมูลด้านอาชีพ รายได้ ข้อมูลทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 จัดทำเวทีประชาคมร่วมกังองค์การปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนชุมชน ที่ระบุความต้องการในการพัฒนาชุมชน ความต้องการการเรียนรู้หรือการศึกษาต่อ ฯลฯ ของประชาชนในชุมชน

1.3 จัดทำโครงการด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มาจากแผนชุมชน เสนอต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อขอรับการสนับสนุน และประสาน ขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

1.4 ประสานงานแสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนอาสาสมัครต่าง ๆ เพื่อร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของชุมชนที่รับผิดชอบ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กศน.ตำบล โดยจำแนกกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการรู้หนังสือ

2.2 การจัดการศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการพัฒนาอาชีพ (วิชาทำมาหากิน) การพัฒนาทักษะชีวิตและการพัฒนาสังคมและชุมชน

2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.5 การจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

3. การให้บริการเรียนรู้ใน กศน.ตำบล โดยเฉพาะกิจกรรมศูนย์ข้อมูล ข่าวสารของชุมชนศูนย์บริการชุมชน ซึ่งนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น

3.1 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และมุมห้องสมุดชุมชน

3.2 การให้บริการสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วีดีทัศน์ รายการวิทยุเพื่อการศึกษา

3.3 การประสานสนับสนุนศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) หรือช่างชนบท

4. การสนับสนุนกิจกรรมชุมชน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งสนับสนุนการใช้บริการของประชาชนในชุมชนเพื่อเป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค สภาเด็กและเยาวชน และองค์กร นักศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

5. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชนผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

นอกจากนั้น ครู กศน.ตำบลจะต้องใช้หลักการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facillitator) ให้กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีกระบวนการทำงาน คือ

1. วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ในแต่ละกิจกรรม หลักสูตรเกี่ยวกับวิธีเรียน เวลาเรียน การใช้สื่อหรือแบบเรียน และการวัดผลประเมินผล

2. ประสานงานเพื่อจัดวิทยากร หรือผู้สอนในแต่ละรายวิชาหรือแต่ละหลักสูตรร่วมกับ กศน.ตำบล และจัดส่งผู้เรียนไปเรียนตามแผนที่วางไว้

3. ให้คำปรึกษาแนะนำ และเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งคอยช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร

4. ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเพื่อจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร

5. ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลในแต่ละหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. สรุปผลและรายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

4.3.3 ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน (ครู ศรช.)

ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนต้องปฏิบัติงานประจำที่ศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกโรงเรียนตามภารกิจการศึกษานอกโรงเรียน บนพื้นฐานความต้องการประชาชนในพื้นที่ ตลอดทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนจึงไม่ใช่ผู้สอนเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นผู้แนะนำวิธีการแสวงหา และพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนในชุมชน ตามสภาพและวิถีชีวิต ครูประจำ

ศูนย์การเรียนชุมชนจึงต้องปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจหลักดังนี้ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547: 21-22)

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามภารกิจของงานการศึกษานอกโรงเรียน และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ

2. ทำแหล่งข้อมูลศักยภาพของชุมชน เช่น แหล่งวิทยาการ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ สถานประกอบการณ์ โบราณสถาน ศาสนสถาน สถานที่ราชการ องค์กรเอกชน ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ และจัดเก็บอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะให้บริการและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะชนได้รับทราบ

3. จัดทำแผนงาน โครงการเสนอเข้าแผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา

4. จัดบริการสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่น ๆ เพื่อบริการให้นักศึกษา ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ตามความสนใจ

5. สร้างเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ โดยประสานงานกับห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนชุมชนอื่น ๆ และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายในการจัดกิจกรรมและหมุนเวียนสื่อการเรียนรู้

6. ประสานงานกับพันธมิตร/เครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7. ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนชุมชน

8. ปฏิบัติงานด้านธุรการของศูนย์การเรียนชุมชนเกี่ยวกับการเรียนการสอน

9. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานในศูนย์การเรียนชุมชน เสนอถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน

จึงสรุปได้ว่า บุคลากร กศน. มีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนตามบทบาทภารกิจที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชนผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จึงเป็นผู้จัด ผู้กระตุ้น ผู้สนับสนุน ผู้ประสาน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของชุมชนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.4 โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนรวมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมาย

การพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับ ศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมอง กลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ ที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคม และขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ พัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของ ผู้ประกอบการพัฒนาคนรุ่นใหม่รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่กับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดีรวมถึงการเพิ่มขึ้นของคน ชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน สำนักงาน กศน. มีบทบาทหน้าที่ให้บริการทางการศึกษา และเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายที่สนใจ เข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค เพื่อพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิต และพัฒนาสังคมและชุมชน จึงได้กำหนด ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ โดยได้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตร ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer (กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน., 2562) โดยปีงบประมาณ 2561 ได้ดำเนินการจัดอบรม ประชาชนใน ตำบล/แขวง ทุกแห่ง จำนวน 7,424 แห่ง แห่งละ 10 คน ขึ้นไป มีประชาชนที่ผ่านการอบรม เรื่อง Smart Farmer ที่มาจากกลุ่มเป้าหมายของสำนักงาน กศน. จำนวน 74,240 คน และเพื่อการพัฒนาต่อเนื่อง ให้กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรผู้ผ่านการอบรม สามารถไปขยายผลกับเกษตรกรอื่น ๆ ให้สามารถประกอบอาชีพ ด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถไปขยายผลให้กับเกษตรกรในชุมชน สามารถประกอบ อาชีพสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว มีความมั่นคงในอาชีพด้านการเกษตร มีความภูมิใจในการเป็น เกษตรกร รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นหลัง ให้เกิดความรัก หวงแหนในอาชีพด้านการเกษตร จึงกำหนดให้มีโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ปีงบประมาณ 2562 เพื่อจัดอบรม Master Trainer ต่อยอดการพัฒนา ให้สอดรับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีต่อไป

4.4.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการงานเกษตรเพิ่มขึ้น

2) เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)

4.4.2 นิยามศัพท์ที่ใช้ในโครงการ

เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หมายถึง เกษตรกรที่สามารถบริหารจัดการการเกษตรของตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1) มีความรู้ในเรื่องการเกษตรที่ตนประกอบอาชีพและบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี

2) สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการเกษตรและการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจจาก Internet, Smart Phone และอื่น ๆ

3) สามารถบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด เช่น ปัจจัยการผลิต และกลไกการตลาด รวมถึงการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)

4) ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค เช่น ความรู้ด้านกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ

5) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม เช่น มีความรู้ด้านกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Environment)

6) มีความภูมิใจในการเป็นเกษตรกร มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตรรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร

เกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หมายถึง เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาในการบริหารจัดการการเกษตรที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ แก่เกษตรกรอื่น ๆ โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีความรู้ และทักษะด้านการเกษตรและการตลาดยุคใหม่

2) มีเทคนิคการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3) มีประสบการณ์ในอาชีพของตนเอง สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)

4) ให้ความร่วมมือกับ กศน. ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจ

กศน. รอบรู้ (Smart ONIE) หมายถึง บุคลากรของ กศน. ที่ใฝ่เรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม เป็นเพื่อนเรียนรู้ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและเกษตรกร เพื่อสร้างเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

คุณสมบัติทั่วไป

1) มีความรัก ความศรัทธาในศักดิ์ศรีขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. และมีอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

2) มีความรู้ทางด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการบริหารจัดการงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3) มีทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้

4) มีทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยี และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ

5) มีทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6) สามารถส่งเสริมเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับยุค Thailand 4.0

คุณสมบัติเฉพาะ

1) มีความรักและปรารถนาดีต่อเกษตรกร

2) มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

3) มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

4) มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ กศน.

5) สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับเกษตรกร

การตลาดนำการผลิต (Pre-order) หมายถึง การบริหารจัดการการผลิตด้านการเกษตรที่ใช้ข้อมูลด้านความต้องการของตลาดการเกษตรเป็นพื้นฐาน

สิ่งแวดล้อมเขียว (Green Environment) หมายถึง การผลิตด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการเกษตร หมายถึง ข้อมูลขนาดใหญ่ที่เกษตรกรสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการด้านการผลิต การตลาด ด้านการพัฒนาผลผลิต เป็นต้น

เกษตรปลอดภัย (GAP : Good Agricultural Practice) หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่าง การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค

อาหารปลอดภัย (GMP : Good Manufacturing Practice) หมายถึง หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร เป็นเกณฑ์หรือข้อกำหนดขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการผลิตและควบคุม เพื่อให้ผู้ผลิตปฏิบัติตามและทำให้สามารถผลิตอาหารได้อย่างปลอดภัย โดยเน้นการป้องกันและขจัดความเสี่ยงที่อาจทำให้อาหารเป็นอันตราย เป็นพิษ หรือเกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

4.4.3 บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ของ กศน.รอบรู้ (Smart ONIE)

1) จัดหากลุ่มเป้าหมาย โดยการสำรวจและเชิญชวนให้เข้าร่วมโครงการ

2) จัดทำทำเนียบผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ(Master Trainer) ไว้ที่ กศน.ตำบล/แขวง และรายงานไปยัง กศน.อำเภอ/เขต และ/หรือ สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. และจัดส่งไปยังสำนักงาน กศน.

3) จัดกระบวนการเรียนรู้ และเรียนรู้ควบคู่กับเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)

4) ติดตามและประเมินผล รายงานผลการดำเนินงานให้ กศน.อำเภอ/เขต พร้อมให้กำลังใจเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)

บทบาทหน้าที่ของเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)

1) เข้ารับการอบรม เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ในระดับเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)

2) วางแผนการดำเนินงานการพัฒนาอาชีพเกษตรของตนเอง ครอบครัว ชุมชน ร่วมกับ กศน. รอบรู้ (Smart ONIE)

3) เป็นแกนนำในการเผยแพร่การบริหารจัดการการเกษตรที่รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรู้เท่าทันและขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่น ๆ ตามศักยภาพร่วมกับ กศน.รอบรู้ (Smart ONIE)

กศน.อำเภอ/เขต มีหน้าที่ จัดกิจกรรม ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงานผลการดำเนินการส่งสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.

สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. มีหน้าที่ จัดประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากลุ่มเป้าหมายในการจัดฝึกอบรม และจัดฝึกอบรม (ตามกรณีข้อ 2.2.1.1 – 2.2.1.3 ในข้อ 7 ขั้นตอนการดำเนินงาน) ติดตาม ประเมินผล รวบรวม และสรุปผลการดำเนินงานของ กศน.อำเภอ/เขต รายงานผลต่อสำนักงาน กศน.และสถาบัน กศน.ภาค

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการให้แก่

สถาบัน กศน. ภาค มีหน้าที่ ติดตาม ประเมินผล และรวบรวมผลการดำเนินงานของสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. รายงานต่อสำนักงาน กศน.

4.4.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) สำนักงาน กศน. โอนงบประมาณให้แก่ สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดอบรมเกษตรกร ตามหนังสือที่ ศธ 0210.02/18492 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561
เรื่อง การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

- กลุ่มเป้าหมายคัดเลือกจากผู้ที่เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ในปีงบประมาณ 2561 หรือเกษตรกรที่มีความสนใจ หรือเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับตำบล/แขวง แห่งละ 1 คน หรือกรณีตำบล/แขวงใด ไม่มีกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว สามารถเกลี่ยกลุ่มเป้าหมายข้ามตำบล/แขวง ได้ หรือกรณีต้องเกลี่ยข้ามอำเภอ/เขต โดยการเกลี่ยระดับตำบล/แขวง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร กศน.อำเภอ/เขต การเกลี่ยข้ามอำเภอ/เขต ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.

2) แนวทางการดำเนินงานจัดฝึกอบรม

2.1 สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ดำเนินการจัดประชุม/ชี้แจงแนวทางการบริหารจัดการโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ปีงบประมาณ 2562 เพื่อจัดอบรมเกษตรต้นแบบ (Master Trainer) ให้แก่ กศน.อำเภอ/เขต

2.2 ให้สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ร่วมกับ กศน.อำเภอ/เขต เป็นผู้พิจารณากลุ่มเป้าหมายและวิธีการจัดฝึกอบรมให้เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยแต่งตั้งคณะทำงานในการบริหารจัดการซึ่งมีแนวทางการจัดหากลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

2.2.1 กศน.ตำบล/แขวง พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่ได้รับการอบรมในปีงบประมาณ2561 หรือเกษตรกรที่มีความสนใจ หรือเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ อย่างน้อยตำบล/แขวงละ 1 คน โดยจัดอบรมต่อรุ่น ไม่น้อยกว่า 15 คน มีแนวทางการรวมกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

2.2.1.1 กรณี กศน.อำเภอ/เขต ที่มีพื้นที่ 15 ตำบล/แขวง ขึ้นไป กศน. อำเภอ/เขตสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

2.2.1.2 กรณีที่ กศน.อำเภอ/เขต ที่มีพื้นที่ตำบล/แขวง ไม่ถึง 15 ตำบล/แขวง กศน.อำเภอ/เขตสามารถรวมกลุ่มอำเภอ/เขต จัดอบรมร่วมกันได้ หรือ

2.2.1.3 สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เป็นเจ้าภาพในการจัดฝึกอบรม โดย กศน.อำเภอ/เขต เป็นผู้ส่งกลุ่มเป้าหมายในการจัดอบรมในการจัดฝึกอบรม ในข้อ 2.2.1.1 - 2.2.1.3 ให้หน่วยงาน/สถานศึกษาใช้หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนตามหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ 0210.04/ว 8021

ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2561 และไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

3) ดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อย 18 ชั่วโมง โดยสามารถจัดกิจกรรมต่อเนื่อง หรือไม่ต่อเนื่องก็ได้ แต่ต้องได้จำนวนชั่วโมงครบตามหลักสูตร เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จขอให้รายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงาน กศน. ภายในเดือนมีนาคม 2562

4.4.5 เงื่อนไขความสำเร็จ

1) ต้องมีการเตรียม กศน. รอบรู้ (Smart ONIE) ให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนโครงการ

2) ให้มีการประสานงานกับศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (ศฝช.) ในการส่งเสริม สนับสนุน ทางด้านวิชาการเกษตร เป็นลำดับแรก

3) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้องค์ความรู้จากบุคคล/องค์กรภายนอก สามารถประสานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

4.5 การดำเนินงานโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ของสำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี

ตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำข้อตกลงร่วมกันในการมอบหมายให้กรมการข้าวคัดเลือกเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรกร เพื่อเป็นต้นแบบด้านการปลูกพืช ผัก ตามนโยบายในการพัฒนาเกษตรกรไทยเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Famer) เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร เพิ่มมูลค่าและราคาสินค้าเกษตร โดยมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า และความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ทั้งในด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาด ตลอดจนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ต่อชีพเกษตรกร ซึ่งในการสำรวจคัดกรองเกษตรกร เพื่อให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพทั้งด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดในการประกอบอาชีพ เป็นแหล่งเรียนรู้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และมีเครือข่ายที่สามารถประสานงานในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะสามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้ การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Famer เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี ได้ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer โดยมีการจัดประชุมชี้แจงผู้บริหาร กศน.อำเภอ ได้มีประสานงานเชิญเกษตรจังหวัดเพชรบุรี ร่วมวางแผน ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การดำเนินงานร่วมกันในเรื่อง งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย วิทยากร หลักสูตรและเนื้อหา 6 ข้อ

ตลอดจนแหล่งศึกษาเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดใกล้เคียง ศึกษารายละเอียดการเบิกจ่ายงบประมาณ ตามหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน กศน. และ กศน.จังหวัดเพชรบุรี ได้มอบหมายให้ กศน.อำเภอ พร้อมทั้งบุคลากร กศน. ร่วมวางแผนดำเนินการฝึกอบ ทุกตำบล ส่งแผนการจัดให้สำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี ทราบ เพื่อนิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งสรุปรายงานผลการดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้พัฒนาความรู้ด้านเกษตรและยกระดับเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ตามความเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่นชุมชน โดยใช้กระบวนการที่หลากหลาย โดยให้หน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินการ

ซึ่งมีผลการดำเนินงานในภาพรวมตามโครงการ คือ

1. ผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการเป็น Smart Farmer สามารถทำการเกษตรตามความเหมาะสมกับตนเอง และบริบทของชุมชน เห็นช่องทางหรือการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร

2. ผู้รับการอบรมสามารถยกระดับเป็น Smart Farmer

ปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงาน

- ผู้เรียนบางคนไม่สามารถมาเรียนได้ครบเต็มเวลา (08.30 – 16.30 น.) เนื่องจากติดภาระงานต่าง ๆ และภารกิจด้านการประกอบอาชีพ

- บุคลากรของ กศน. ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในคุณสมบัติของการเป็น Smart ONIE จึงทำให้ประสิทธิภาพในภาพรวมของการจัดโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความสำเร็จ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5.1 งานวิจัยในประเทศ

พรพิพัฒน์ ซื่อสัตย์ (2555) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมของสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาพบว่าด้านการให้บริการเรียนรู้มีระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมสังคม วัฒนธรรมประเพณี ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานครู กศน.ตำบล ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงาน 2) ประสานข้อมูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตร 2) อบรมวิทยากรและทักษะใหม่ ๆ

ด้านให้บริการการเรียนรู้ ได้แก่ 1) กำหนดสื่อที่จำเป็น 2) จัดอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมสังคม วัฒนธรรมประเพณี ได้แก่ 1) บูรณาการกิจกรรม 2) ศึกษาดูงานภูมิปัญญา และด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ 1) อบรมเชิงปฏิบัติการ 2) จัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เอกพจน์ เกษมกุลทรัพย์ และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2559) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของ กศน.ตำบล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเขตชานเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษา มีองค์ประกอบคือ กศน.ตำบล กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุภาคีเครือข่ายโครงสร้างการทำงานระดับอำเภอและระดับตำบล งบประมาณ รูปแบบหลักสูตรโครงการ /กิจกรรมและตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสำหรับระยะที่ 2 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ได้แก้ไข 1) การฝึกอบรมครูกลุ่มทดลอง จำนวน 2 คน โดยให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ การพาไปทัศนศึกษาดูงาน และให้ฝึกปฏิบัติกับผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพผู้สูงอายุ วิทยากรกระบวนการ และการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจากสถานการณ์จริง และคู่มือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมและภายหลังการอบรมพบว่า ครูมีคะแนนด้านความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม/การปฏิบัติสูงกว่าก่อนการอบรม 2) ทดสอบและเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสังกัด กศน.อำเภอหางดง ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาฯ ที่ได้พัฒนาขึ้นกับผู้สูงอายของ กศน.ตำบล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 115 คน แล้วนำผลการทดลองมาเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนการทดลองและภายหลังการทดลองวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test พบว่าผู้สูงอายุทั้งกลมทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการศึกษาฯ ในด้านความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านทัศนคติและด้านพฤติกรรม/การปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน แต่หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการศึกษาฯ ปรากฏว่าผู้สูงอายุในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ด้านทัศนคติ และด้านพฤติกรรม/การปฏิบัติสูงกว่า และสูงกว่าด้านพฤติกรรม/การปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน แต่หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการศึกษาฯ ปรากฏว่าผู้สูงอายในกลุ่มทดลองมี คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ด้านทัศนคติและด้านพฤติกรรม/การปฏิบัติสูงกว่าเดิม และสูงกว่า กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

กัญญา ศรีติ้ง (2555) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพไกลกังวล ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพไกลกังวล ทั้ง 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยของลำดับดังนี้ การจัดทำแผนการเรียนรู้มีลำดับสูงสุด รองลงมาคือ การนำแผนการเรียนรู้ไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนการประเมินการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการจัดการเรียนรู้ และมีลำดับต่ำที่สุดคือ การปรับปรุงแผนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ปัญหาของการจัดการเรียนรู้

รูปแบบของกระบวนการยังไม่ชัดเจนและยังไม่สามารถประเมินหรือวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างที่ข้อเสนอแนะ ควรปรับปรุงรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจน เพื่อนำมาบูรณาการการเรียนการสอนให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา (2553) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนจัดทำกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้และกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าด้วยองค์ประกอบเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มี 4 องค์ประกอบ คือ ระบุประเด็นการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง วิธีการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้

ขั้นตอนสร้างรูปแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากผลการศึกษาวิจัยได้รูปแบบการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุกลุ่มกลาง “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model)” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) ระบุประเด็นการเรียนรู้ 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) สะท้อนคิด 5) แบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 6) สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ และ 2. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุกลุ่มสูง “รูปแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL-KM Model)” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) ระบุประเด็นการเรียนรู้ 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และ 5) สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่

ขั้นตอนประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิภาพผลทุกครั้งการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ 0.50 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และวิเคราะห์คะแนนลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการด้วยสถิติ Paired samples t-test ผลการทดสอบพบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุมีระดับคะแนนความรู้ภายหลังการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนความรู้ก่อนการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อรูปแบบการพัฒนาผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้สูงอายุให้เกิดลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ได้

พัชรี ศรีสังข์ (2551) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า (1) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้มีกระบวนการพัฒนาในลักษณะวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ตามแนวคิดของเดวิดด์ และมอร์เท็น (Greenwood, J. Davydd & Leven Morten. 1998 : 116) 2 ระยะ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน 3 รอบ ได้แก่ 1) ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความชัดเจนกับคำถามแรก เริ่มการวิจัย (รอบที่ 1) 2) ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ได้กรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างชี้แนะแนวทางลักษณะการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5) สาระการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ 8) แหล่งเรียนรู้ (2) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านทักษะทุกทักษะมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปรับปรุง ด้านอารมณ์ ความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลางและด้านทักษะทุกทักษะอยู่ในระดับเล็กน้อยยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับพอใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ (3) สมาชิกชุมชนยาดองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้รอบที่ 1 และรอบที่ 2 สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิส์ทด้านซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้รอบที่ 3 ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะได้ด้วย ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกชุมชนยาดองทุกคนในรอบที่ 1 ไม่เกิดการเรียนรู้ ส่วนรอบที่ 2 สมาชิกชุมชนยาดองส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้

จิราภรณ์ พุทธ์มีผล, พิชัย ทองดีเลิศ, และสาวิตรี รังสิภัทร์ (2558) ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า ระดับการรับรู้บทบาทของ Existing Smart Farmer ในครั้งที่1 ด้านการมีความรู้ที่ทำอยู่ ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกรของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้นำชุมชนมีการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด และในครั้งที่ 2 ระดับการรับรู้ของเกษตรกรและผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งระดับการรับรู้ทั้งสองครั้งมีความสอดคล้อง

กัน ส่วนปัญหาของ Existing Smart Farmer คือ ขาดความสนใจในการเป็น Existing Smart Farmer และอายุที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร Existing Smart Farmer ทำให้การรับรู้ลดลง

ยิ่งศักดิ์ ไกรพินิจ, ธีระวัฒน์ จันทึก, พิทักษ์ ศิริวงศ์ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการการเกษตรสมัยใหม่ของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การผลิตภาคเกษตรเป็นแหล่งอาหารสำคัญของโลกและประเทศ การเพิ่มจำนวนประชากรส่งผลต่อการผลิตภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันการผลิตภาคเกษตรต้องเพิ่มผลผลิตให้เป็นการผลิตเกษตรเชิงพาณิชย์ส่งผลให้มีการขยายพื้นที่ การใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี และเพิ่มจำนวนแรงงาน ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศลดลง สภาพปัจจัยการผลิตภาคเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผลผลิตภาคเกษตรได้รับผลกระทบและส่งผลต่อความมั่งคงอาหาร ส่วนสภาพปัจจัยนอกภาคการเกษตรทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงด้านการค้าและกฎหมายเป็นปัจจัยสำคัญที่การผลิตภาคเกษตรจะรับรู้และนำข้อมูลมาใช้เพื่อวางแผนการผลิตและปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต การจัดการผลิตภาคเกษตรตามแนวคิดเกษตรปราดเปรื่อง เพื่อวางแผนการผลิตที่คำนึงถึงปัจจัยการผลิตภาคเกษตร และปัจจัยนอกการผลิตภาคเกษตร ให้ความสำคัญกับข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อใช้ตัดสินใจการวางแผนการผลิตภาคเกษตรจึงเป็นแนวทางการผลิตเพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

สุรชัย ศรีนรจันทร์, บุหงา ชัยสุวรรณ (2562 บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรอินทรีย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสร้างตราสินค้าของทั้ง 3 ตราสินค้า ประกอบไปด้วย ขั้นตอน ที่ใกล้เคียงกันในขณะที่มีความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ตราสินค้า คือ ผลิตภัณฑ์ จากเมล่อนการออกแบบการทำเกษตรตามใจผู้บริโภคและผลติภัณฑ์พืชท้องถิ่น 2) ด้านแนวคิด และรูปแบบช่องทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์พบว่าทั้ง 3 ตราสินค้าให้ความสำคัญไปที่แนวคิด “ออนไลน์ สู่ออฟไลน์” ในขณะที่ทั้ง 3 ตราสินค้ามีความแตกต่างกันด้านรูปแบบ ช่องทางการสื่อสาร

พชรวลัย เอี่ยมอาภรณ์ (2557: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเกษตรกรร่นใหม่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายโดยมีการติดต่อกันทาง Line มากที่สุด เกิดความภูมิใจ ในอาชีพเกษตรกรเกิดเพื่อนร่วมอุดมการณ์และมีเจตคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ แนวทางเพื่อพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ คือ (1) ด้านหลักสูตรการอบรม ควรมีการปรับกระบวนทัศน์สร้างแรงจูงใจ เพิ่มความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ต (2) ด้านการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรการผลักดันให้เกษตรกรมีการเสนอความคิดเห็น (3) การเชื่อมโยง เครือข่ายผ่านทาง Social media การจัดตลาดนัดจำหน่ายสินค้า (4) ด้านอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ปัจจัยด้านการเกษตร

ธิรดา วงษ์กุดเลาะ, เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, บำเพ็ญ เขียวหวาน (2562: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า YSF และเจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นเป็นไปในทางเดียวกันต่อแนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในรุ่นต่อไป ตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพ YSF ของกรมส่งเสริมการเกษตรโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จและได้ทดลองฝึกปฏิบัติจริง

นันทิยา ศรีทัดจันทา (2557 บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า หลังการอบรม ผู้ให้สัมภาษณ์มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตรระดับมากที่สุด มีความสามารถระดับมากในด้านการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเอง ด้าน ความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ด้านเกษตรอินทรีย์ การช่วยเหลือชุมชนและ สังคมอย่างต่อเนื่อง มีระดับความสามารถเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลาง เป็น ระดับมากในเรื่องการเป็นวิทยากร ถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น การเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น ด้านกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (3) ความคิดเห็นต่อปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา เกษตรกรรุ่นใหม่ประสบความสำเร็จ พบว่า มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด เรื่อง วิทยากร ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่า มีระดับความคิดเห็นระดับมาก ได้แก่สนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่ ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม และฝึกความเป็นผู้นำ

วรรณดี สุทธินรากร (2559 บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางในการประสานความร่วมมือเพื่อร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร ในภาคเกษตรกรรมตามโครงการ Smart Officer และ Smart Farmer ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชายร้อยละ 91.6 และเพศหญิงร้อยละ 8.4 มีอายุเฉลี่ย 54.93 ปี ส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 31.7 เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืช เชิงเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 56.3 มีที่ดินที่เป็นเอกสารสิทธิ์เพียงร้อยละ 22.9 ส่วนใหญ่จำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรผ่านพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.2 ผลการประเมินความสามารถในอาชีพของเกษตรกรพบว่า อยู่ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.48, S.D. = .597) แต่เกษตรกรยังมีทัศนคติต่ออาชีพในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = .726) เกษตรกรประสบปัญหาการผลิตที่ยังคงด้อยคุณภาพ ไม่สามารถควบคุมราคาผลผลิตได้ มีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ทั้งเมล็ดพันธุ์ ที่ดิน อุปกรณ์การผลิต ค่าขนส่ง รวมทั้งปัญหาคุณภาพ ดิน สินค้าขาดความรู้ในการผลิต การตลาด การบริหารจัดการที่ดี การร้างมูลค่าเพิ่มในผลผลิต นอกจากนี้ยังมี ปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุนในการผลิต สิ่งที่เกษตรกรต้องการการสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติงานเกษตรภาครัฐ คือการสนับสนุนความรู้ที่ขาดอย่างถูกที่ถูกเวลา สนับสนุนให้เกษตรกรได้พึ่งตัวเองด้วยการตั้งกลุ่มเกษตรกร

ร้าง เครือข่ายการตลาด ตั้งศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และลดนโยบายประชานิยมขององค์กรภาครัฐที่ไม่ส่งผลดีต่อ การพึ่งตัวเองของเกษตรกร สำหรับในส่วนของผู้ปฏิบัติงานการเกษตรในองค์กรภาครัฐพบว่าการปฏิบัติงานยังไม่ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถสนับสนุนความรู้ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรสิ่งที่เป็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเกษตรคือการยกระดับความรู้ความสามารถในการส่งเสริม การเกษตรทั้งทางเทคนิคและการบริหารจัดการ ได้แก่ เริมความรู้เรื่องการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ ที่ดี เช่น การลดต้นทุนการผลิต การใช้ดิน น้ำ ปุ๋ย การตลาด การร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการเกษตร การตั้ง กลุ่มและเครือข่ายการเกษตร แนวทางในการส่งเริมผู้ปฏิบัติงานการเกษตรขององค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุน เกษตรกรให้มีความเข้มแข็งในอาชีพคือ การยกระดับความรู้ในเรื่องเทคนิคการผลิตในภาคเกษตรกรรม การ ร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร รวมถึงการตลาดและการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้สามารถนับนุนความรู้ที่ ตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยกำหนดเป็นหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรและผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับแนวทางสำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานและเกษตรกรเพื่อร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรคือ การยกระดับความรู้ของผู้ปฏิบัติงานให้อดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร จะเป็นแนวทาง สำคัญในการ สนับสนุนปฏิบัติการทางวิชาชีพของเกษตรกรด้วยความรู้สึกของการมีเพื่อนคู่คิดและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

อรวรรณ ฟังเพราะ (2561 บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมสู่ Smart Farmer กรณีศึกษา : กศน.อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าเป็นแนวทางส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้ด้านเกษตรกรรมสู่ Smart Farmer เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมสู่ Smart Farmer ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยใช้ทฤษฎีระบบ (System Theory) มาเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมสู่ Smart Farmer ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตร และเนื้อหา 3) ด้านผู้สอน 4) ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) ด้านการ วัดผลและประเมินผล

อภิพล ทองคำ, พิชัย ทองดีเลิศ และสาวิตรี รังสิภัทร์ (2561 บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการเป็น Smart Farmer ของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ เกี่ยวกับ Smart Farmer ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมเกษตรกรความรู้เกี่ยวกับ Smart Farmer อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้เข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาตนเองสู่การเป็น Smart Farmer อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการและคุณสมบัติของ Smart Farmer เป็นอย่างดีแต่เกษตรกรขาด

แรงจูงใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำการเกษตรเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็น Smart Farmer เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการเป็น Smart Farmer ยังไม่เห็นผลที่ชัดเจน

ธิติ พึ่งเพียร (2554 บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบควรจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ จัดกิจกรรมการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ จัดให้มีระบบการให้คำปรึกษา การบริการเพื่อแก้ไขปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคลและส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการศึกษาต่อเนื่องเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างด้านสุขภาพ สุขอนามัย และสุขนิสัยที่ดี และกีฬาต่าง ๆ ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวัน เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้มีการฝึกทักษะอาชีพใหม่ ๆ แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการฝึกทักษะอาชีพเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เป็นต้น การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักการของปรัชญาการดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย แหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้องสมุดประจำตำบล โดยการจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ละส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง สื่อการศึกษาควรจัดบริการสื่อโสตทัศน์ศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายสารสนเทศ ได้แก่ ป้ายประกาศข่าวสารความรู้ ป้ายบอกเล่าความเป็นมา ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายประกาศต่าง ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ควรจัดบริการหนังสือ และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์เพื่อการศึกษา และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา

สำราญ สาราบรรณ์ (2560: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยจัด หลักสูตรที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของเกษตรกรรุ่นใหม่ และพัฒนา หลักสูตรร่วมกับหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ โดยใช้ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นต้นแบบของเกษตรกรรุ่นใหม่ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายของเกษตรกรรุ่นใหม่ นอกจากนี้ ควรพัฒนาต่อยอดเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและช่องทางการตลาด การใช้ เทคโนโลยีดิจิตัลในการสื่อสารมากขึ้น ในส่วนของเจ้าหน้าที่ควรพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำแก่เกษตรกรรุ่นใหม่ และการประชาสัมพันธ์ ให้สังคมรับรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่อันจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการ พัฒนาการเกษตรของไทย

สุรชัย ศรีนรจันทร์ และ บุหงา ชัยสุวรรณ (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรอินทรีย์ สื่อมีอิทธิพลต่อการกระจายข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะสื่อออนไลน์มีส่วนช่วยให้สินค้าเกษตร ไปถึงมือผู้บริโภคได้อย่างตรงกลุ่มเป้าหมายและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการกระจายสินค้าจึงควรกระตุ้นให้เกษตรกรหันมาสนใจการพัฒนาตราสินค้า และการสื่อสารออนไลน์ให้มากขึ้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นในการศึกษากระบวนการสร้างตราสินค้าช่องทางการสื่อสารออนไลน์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์ จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ 3 กลุ่มตราสินค้าใน 3 จังหวัด คือเชียงราย นครราชสีมา และราชบุรีโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม และใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากเจ้าของตราสินค้า 3 ตราสินค้า เกี่ยวกับกระบวนการสร้างตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดออนไลน์และประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์จำนวน 300 ราย ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสร้างตราสินค้า ของทั้ง 3 ตราสินค้า ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ที่ใกล้เคียงกันในขณะที่มีความแตกต่างในตัว ผลิตภัณฑ์ทั้ง 3ตราสินค้า คือ ผลิตภัณฑ์ จากเมล่อน การออกแบบการทำเกษตรตามใจ ผู้บริโภคและผลิตภัณฑ์พืชท้องถิ่น 2)ด้านแนวคิด และรูปแบบช่องทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ พบว่าทั้ง 3 ตราสินค้าให้ความสำคัญไปที่แนวคิด “ออนไลน์ สู่ ออฟไลน์” ในขณะที่ทั้ง 3 ตราสินค้า มีความแตกต่างกันด้านรูปแบบ ช่องทางการสื่อสาร

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Klerkx, Jakku, and Labarthe (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การทบทวนสังคมศาสตร์เกี่ยวกับการเกษตรดิจิทัลการทำฟาร์มอัจฉริยะและการเกษตร 4.0 : ผลงานใหม่และวาระการวิจัยในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า ในขณะที่มีวรรณกรรมจำนวนมากจากมุมมองของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติหรือทางเทคนิคเกี่ยวกับรูปแบบดิจิทัลที่แตกต่างกันในการเกษตร (ข้อมูลขนาดใหญ่อินเทอร์เน็ตของสิ่งต่าง ๆ ความเป็นจริงที่เพิ่มขึ้นหุ่นยนต์เซ็นเซอร์การพิมพ์ 3 มิติการรวมระบบการเชื่อมต่อที่แพร่หลายปัญญาประดิษฐ์ฝาแฝดดิจิทัล และบล็อกเชนในกลุ่มอื่น ๆ) นักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ได้เริ่มตรวจสอบแง่มุมต่าง ๆ ของการเกษตรดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตในฟาร์มห่วงโซ่คุณค่าและระบบอาหาร สิ่งนี้นำไปสู่การขยายตัวของวรรณกรรมสังคมศาสตร์ แต่กระจัดกระจาย ด้วยเหตุนี้จึงขาดภาพรวมว่าสาขาวิชานี้กำลังพัฒนาไปอย่างไรและมีการกำหนดรูปแบบและหัวข้ออะไรใหม่ ๆ นี่คือที่ที่บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การสนับสนุนนอกเหนือจากการแนะนำฉบับพิเศษนี้ซึ่งนำเสนอบทความสิบเจ็ดเรื่องเกี่ยวกับพลวัตทางสังคมเศรษฐกิจและสถาบันของการทำฟาร์มแบบแม่นยำเกษตรดิจิทัลการทำเกษตรอัจฉริยะหรือการเกษตร 4.0 การทบทวนวรรณกรรมเชิงสำรวจแสดงให้เห็นว่ากลุ่มสาระสำคัญของวรรณกรรมสังคมศาสตร์ที่ยังหลงเหลืออยู่ห้ากลุ่มเกี่ยวกับการทำให้เป็นดิจิทัลในการเกษตรสามารถระบุได้: 1) การยอมรับการใช้และการปรับตัวของเทคโนโลยีดิจิทัลในฟาร์ม 2) ผลของการทำ

ให้เป็นดิจิทัลต่ออัตลักษณ์ของเกษตรกรทักษะของเกษตรกรและงานในฟาร์ม 3) อำนาจความเป็นเจ้าของความเป็นส่วนตัวและจริยธรรมในการปรับระบบการผลิตทางการเกษตรและห่วงโซ่คุณค่าให้เป็นดิจิทัล 4) ระบบดิจิทัลและความรู้ทางการเกษตรและนวัตกรรม (AKIS); และ 5) เศรษฐศาสตร์และการจัดการระบบการผลิตทางการเกษตรแบบดิจิทัลและห่วงโซ่คุณค่า การมีส่วนร่วมหลักของบทความฉบับพิเศษถูกจับคู่กับคลัสเตอร์เฉพาะเรื่องเหล่านี้โดยเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกใหม่เกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรรมดิจิทัลและความหลากหลายของฟาร์มการเตรียมการทางเศรษฐกิจธุรกิจและสถาบันใหม่ทั้งในฟาร์มในห่วงโซ่คุณค่าและระบบอาหารและใน ระบบนวัตกรรมและแนวทางใหม่ ๆ ในการควบคุมการเกษตรดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม มีการระบุแนวการสอบถามทางสังคมศาสตร์ที่เกิดขึ้นใหม่ภายในกลุ่มเฉพาะเรื่องเหล่านี้และมีการเสนอแนวทางใหม่เพื่อสร้างวาระการวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับการเกษตรดิจิทัลการทำเกษตรอัจฉริยะและการเกษตร 4.0 นอกจากนี้ยังมีการระบุกลุ่มสังคมศาสตร์เฉพาะเรื่องใหม่ ๆ อีก 4 กลุ่มซึ่งตอนนี้ดูเหมือนจะพัฒนาไปอย่างอ่อนแอ ได้แก่ 1) แนวคิดระบบนิเวศทางสังคม - ไซเบอร์ - กายภาพ - ระบบนิเวศเกษตรดิจิทัล 2) กระบวนการนโยบายเกษตรดิจิทัล 3) เปิดใช้งานเส้นทางการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรแบบดิจิทัล และ 4) ภูมิศาสตร์โลกของการพัฒนาเกษตรดิจิทัล วาระการวิจัยในอนาคตนี้มีขอบเขตที่กว้างขวางสำหรับวิทยาศาสตร์สหวิทยาการและสหวิทยาการในอนาคตเกี่ยวกับการทำฟาร์มแบบแม่นยำเกษตรดิจิทัลการทำฟาร์มอัจฉริยะและการเกษตร 4.0

Wolfert, Verdouw, and Bogaardt (2560) ทำการศึกษาเรื่อง ข้อมูลขนาดใหญ่ในการทำฟาร์มอัจฉริยะ ผลวิจัยพบว่า Smart Farming คือการพัฒนาที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในวงจรการจัดการฟาร์มแบบไซเบอร์กายภาพ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น Internet of Things และ Cloud Computing คาดว่าจะใช้ประโยชน์จากการพัฒนานี้และนำเสนอหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์ในการทำฟาร์มมากขึ้น นี่คือปรากฏการณ์ของ Big Data ข้อมูลจำนวนมหาศาลที่มีความหลากหลายที่สามารถบันทึกวิเคราะห์และใช้เพื่อการตัดสินใจได้ การทบทวนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแอปพลิเคชันข้อมูลขนาดใหญ่ที่ทันสมัยใน Smart Farming และระบุความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับการแก้ไข ตามแนวทางที่มีโครงสร้างได้มีการพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ซึ่งสามารถใช้สำหรับการศึกษาในอนาคตในหัวข้อนี้ได้ การทบทวนแสดงให้เห็นว่าขอบเขตของการใช้งาน Big Data ใน Smart Farming นั้นนอกเหนือไปจากการผลิตขั้นต้น มันมีอิทธิพลต่อห่วงโซ่อุปทานอาหารทั้งหมด ข้อมูลขนาดใหญ่ถูกนำมาใช้เพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกเชิงคาดการณ์ในการดำเนินการทำฟาร์มขับเคลื่อนการตัดสินใจในการดำเนินงานแบบเรียลไทม์และออกแบบกระบวนการทางธุรกิจใหม่สำหรับรูปแบบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงเกม ผู้เขียนหลายคนจึงเสนอว่า Big Data จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในบทบาทและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้เล่นที่แตกต่างกันในเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานอาหารในปัจจุบัน ภูมิทัศน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจัดแสดงเกมที่น่าสนใจระหว่าง บริษัท เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพผู้ร่วมทุนและ

มักจะเป็น บริษัท สตาร์ทอัพขนาดเล็กและผู้เข้ามาใหม่ ในขณะเดียวกันก็มีสถาบันสาธารณะหลายแห่งที่เผยแพร่ข้อมูลแบบเปิดภายใต้เงื่อนไขที่ว่าจะต้องรับประกันความเป็นส่วนตัวของบุคคล อนาคตของ Smart Farming อาจคลี่คลายในสถานการณ์ที่รุนแรงสองสถานการณ์ต่อเนื่อง: 1) ระบบปิดที่เป็นกรรมสิทธิ์ซึ่งเกษตรกรเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานอาหารแบบบูรณาการสูงหรือ 2) ระบบความร่วมมือแบบเปิดที่เกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เครือข่ายลูกโซ่มีความยืดหยุ่นในการเลือกพันธมิตรทางธุรกิจรวมถึงเทคโนโลยีสำหรับด้านการผลิตอาหาร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลและแอปพลิเคชันเพิ่มเติม (แพลตฟอร์มและมาตรฐาน) และการฝังตัวของสถาบันจะมีบทบาทสำคัญในการต่อสู้ระหว่างสถานการณ์เหล่านี้ จากมุมมองทางเศรษฐกิจสังคมผู้เขียนเสนอให้จัดลำดับความสำคัญของการวิจัยในประเด็นขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการกำกับดูแลและรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับการแบ่งปันข้อมูลในสถานการณ์ต่าง ๆ ของห่วงโซ่อุปทาน

Pivoto, Waquil, Talamini, Spanhol, Corte, and Mores (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอัจฉริยะและการประยุกต์ใช้ในบราซิล ผลการวิจัยพบว่า Smart Farming (SF) เกี่ยวข้องกับการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ากับเครื่องจักรอุปกรณ์และเซ็นเซอร์เพื่อใช้ในระบบการผลิตทางการเกษตร เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งและระบบคลาวด์คอมพิวติ้งคาดว่าจะพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นโดยนำหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์เข้ามาใช้ในการทำฟาร์มมากขึ้น ดังนั้นจุดมุ่งหมายของบทความนี้จึงมีสองเท่า: (1) เพื่ออธิบายลักษณะของความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับ SF ที่มีอยู่ในวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์ทั่วโลกโดยพิจารณาจากปัจจัยหลักของการพัฒนาตามประเทศและเมื่อเวลาผ่านไปและ (2) เพื่ออธิบายแนวโน้มของ SF ในปัจจุบันใน บราซิลจากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้ งานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดและนักวิจัยในบราซิลและใช้การสำรวจทางบรรณานุกรมโดยใช้ซอฟต์แวร์การขุดข้อมูล การบูรณาการระหว่างระบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตลาดถูกระบุว่าเป็นหนึ่งในปัจจัย จำกัด หลักในการวิวัฒนาการของ SF อีกปัจจัยที่ จำกัด คือการศึกษาความสามารถและทักษะของเกษตรกรในการทำความเข้าใจและจัดการกับเครื่องมือ SF ข้อ จำกัด เหล่านี้เผยให้เห็นโอกาสทางการตลาดสำหรับองค์กรต่าง ๆ ในการสำรวจและช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้และวิทยาศาสตร์สามารถมีส่วนช่วยในกระบวนการนี้ จีนสหรัฐอเมริกาเกาหลีใต้เยอรมนีและญี่ปุ่นมีส่วนร่วมในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์จำนวนมากที่สุดในสาขานี้ ประเทศที่ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนามากขึ้นจะสร้างสิ่งพิมพ์มากที่สุด สิ่งนี้สามารถบ่งบอกได้ว่าประเทศใดจะเป็นผู้นำในการทำฟาร์มอัจฉริยะ การใช้วิธีการวิจัยทั้งสองในลักษณะเสริมช่วยให้เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์กำหนดกรอบ SF และอุปสรรคหลักในการนำมาใช้ในบราซิล

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี 2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี 3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งการวิจัยครั้งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed-Methods Research) มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer เป็นไปตามระเบียบวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวิจัย

ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้างSmart Famer จากข้อมูลทั่วไป เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

1. แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้างSmart Famer โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย สภาพ ปัญหา และความต้องการการจัดการเรียนรู้ของบุคลากร กศน.ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา และค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อมูล (IOC : Index of Item Objective Congruence) และนำเครื่องมือวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากนั้นจัดทำร่างรายงานผลวิจัยฉบับสมบูรณ์นำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการเสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่ออนุมัติให้การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรของ กศน.จังหวัดเพชรบุรี ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer ได้แก่ ครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน.ตำบล และครู ศรช. จำนวนทั้งสิ้น 118 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการตอบแบบสอบถาม (สำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี, 2562)

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร ที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามรายชื่อ กศน.อำเภอ จังหวัดเพชรบุรี

กศน.อำเภอ	ประชากร
กศน.อำเภอเมืองเพชรบุรี	27
กศน.อำเภอแก่งกระจาน	10
กศน.อำเภอเขาย้อย	13
กศน.อำเภอหนองหญ้าปล้อง	6
กศน.อำเภอบ้านลาด	21
กศน.อำเภอบ้านแหลม	12
กศน.อำเภอท่ายาง	16
กศน.อำเภอชะอำ	13
รวมทั้งสิ้น	**118**

2. กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างใน 3 อำเภอ คือ อำเภอแก่งกระจาน จำนวน 5 คน อำเภอชะอำ จำนวน 6 คน อำเภอท่ายาง จำนวน 4 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 ผู้บริหารระดับอำเภอ รวม 3 คน คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 2 คน และเกษตรอำเภอจำนวน 1 คน

2.2 บุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer รวม 6 คน คือ ครูอาสาสมัคร กศน. จำนวน 2 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 3 คน และครู ศรช. จำนวน 1 คน

2.3 ผู้เข้ารับการอบรมในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จำนวน 6 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก หน้า 98)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่คุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer
2. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer
3. เป็นผู้ที่สามารถสะดวกให้ข้อมูลกับผู้วิจัย
4. เป็นบุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี ที่มีประสบการณ์ในด้านการเกษตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2 ชิ้น ได้แก่ แบบสอบถามแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี และประเด็นการสัมภาษณ์แนวทางส่งเสริมจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับคุณวุฒิการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE และด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสูตรจากโครงการ Smart ONIE ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) (อ้างถึงในจิตตรา มาคะผล และศีรีบูน จงวุฒิเวศย์, 2560: 50) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการประเมินระดับความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ผู้วิจัยได้ในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดเกณฑ์แปลผลคะแนนตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:179-182 อ้างถึงในจิตตรา มาคะผล, 2560: 50) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 คะแนน หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 คะแนน หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 คะแนน หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 คะแนน หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 คะแนน หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการ

2. ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับงาน กศน. ในโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer เพื่อศึกษาหาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างประเด็นสัมภาษณ์

2. ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสำรวจพื้นที่จริงเพื่อใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3. สรุปประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วนำมาสร้างเป็นกรอบประเด็นคำถามสำหรับเครื่องมือการวิจัย

4. นำกรอบประเด็นคำถามมาจัดทำเป็นเครื่องมือวิจัย

5. นำเครื่องมือไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ในการพิจารณา คือ

+1 หมายถึง สอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จำนวน 40 ข้อคำถาม และมีการตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำเครื่องมือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ในการเก็บรวมรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามของในเขตพื้นที่ กศน.จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 อำเภอ มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ติดต่อประสานงานกับ กศน.จังหวัดเพชรบุรี ขอจำนวนบุคลากร กศน.อำเภอแต่ละอำเภอ จังหวัดเพชรบุรี ปี 2562 เพื่อเก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวนที่กำหนด

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.3 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ผล โดยรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้จำนวน 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามประเด็นการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ในการอัดเทปเสียงเพื่อนำข้อมูลมารวบรวมและเรียบเรียงในภายหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมารวบรวม ตรวจสอบความถูกต้องและให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลไปลงรหัสการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ โดยการสรุปประเด็นสำคัญในลักษณะของการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน.ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer และการศึกษาความต้องการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอเชิงพรรณนา

ตารางที่ 3.2 สรุปการดำเนินงานวิจัย

วัตถุประสงค์	สิ่งที่คาดหวัง	วิธีการศึกษาวิจัย	เครื่องมือ	ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	การวิเคราะห์
1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี	- คุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี	- ใช้แบบสอบถาม	- แบบสอบถาม	- บุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 118 คน	ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
		- การสัมภาษณ์	- ประเด็นการสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร กศน. จำนวน 2 คน - บุคลากร กศน. จำนวน 6 คน - เกษตรกร จำนวน 6 คน - ตัวแทนภาคีเครือข่าย จำนวน 1 คน	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี	- สภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี	- ใช้แบบสอบถาม	- แบบสอบถาม	- บุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 118 คน	ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
		- การสัมภาษณ์	- ประเด็นการสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร กศน. จำนวน 2 คน - บุคลากร กศน. จำนวน 6 คน - เกษตรกร จำนวน 6 คน - ตัวแทนภาคีเครือข่าย จำนวน 1 คน	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี	- แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี	- ใช้แบบสอบถาม	- แบบสอบถาม	- บุคลากร กศน.จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 118 คน	ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
		- การสัมภาษณ์	- ประเด็นการสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร กศน. จำนวน 2 คน - บุคลากร กศน. จำนวน 6 คน - เกษตรกร จำนวน 6 คน - ตัวแทนภาคีเครือข่าย จำนวน 1 คน	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี 2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี 3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ตอน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของ Smart ONIE โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

จากการสำรวจความคิดเห็นของ Smart ONIE โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพและการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1.1 ผลการสำรวจความคิดเห็นจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นของ Smart ONIE จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัย โดยประสานงานกับ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคลากรของ กศน.อำเภอ ในจังหวัดเพชรบุรีทั้ง 8 อำเภอ ให้เป็นผู้แจกแบบสอบถาม และรวบรวมกลับให้ผู้วิจัย โดยใช้ประชากรครูอาสาสมัคร กศน.ครู กศน.ตำบล และครู ศรช. ของจังหวัดเพชรบุรีทั้ง 8 อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 118 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืนครบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 118 คน สรุปได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ	สถานภาพ	จำนวน N = 118	คิดเป็นร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	20	16.95
	หญิง	98	83.05
	รวม	118	100
2	อายุ		
	20-30 ปี	21	17.79
	31-40 ปี	25	21.19
	41-50 ปี	47	39.83
	มากกว่า 50 ปี	25	21.19
	รวม	118	100
3	คุณวุฒิทางการศึกษา		
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	-	-
	ปริญญาตรี	109	92.37
	ปริญญาโท	9	7.63
	สูงกว่าปริญญาโท	-	-
	รวม	118	100
4	ตำแหน่ง		
	ครูอาสาสมัคร กศน.	27	22.88
	ครู กศน.ตำบล	87	73.73
	ครู ศรช.	4	3.39
	รวม	118	100
5	ประสบการณ์ทำงาน		
	1-5 ปี	29	24.58
	6-10 ปี	18	15.25
	11-15 ปี	22	18.64
	มากกว่า 15 ปี	49	41.53
	รวม	118	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 83.05 และ เพศชายร้อยละ 16.95 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.83 รองลงมามีอายุ 31-40 ปี และมากกว่า 50 ปี มีจำนวนเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 21.19 กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 17.80 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92.37 และในจำนวนนี้มีคุณวุฒิระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.63 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครู กศน.ตำบล คิดเป็นร้อยละ 73.73 รองลงมาเป็นครูอาสาสมัคร กศน. คิดเป็นร้อยละ 22.88 และเป็นครูศูนย์การเรียนชุมชน (ครู ศรช.) มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.39 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.53 รองลงมามีประสบการณ์ 1-5 ปี และ 11-15 ปี จำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 24.58 และ 18.64 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือมีประสบการณ์ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.25

1.1.2 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

จากการสอบถามความคิดเห็นของครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน.ตำบล และครู ศรช. ต่อการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณสมบัติของ Smart ONIE 2) การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE 3) การประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรจากโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ผลการศึกษาในภาพรวมสรุปได้ดังตารางที่ 4.2 และผลการศึกษาแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.3 ถึงตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม

(N=118)

การจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE	4.07	.62	มาก	4.09	.66	มาก
2. ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	3.89	.63	มาก	3.92	.70	มาก
3. ด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	3.87	.74	มาก	3.94	.63	มาก
รวม	**3.93**	**.64**	**มาก**	**3.97**	**.68**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.93, S.D.=.64) และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ฯ ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =4.07, S.D.=.62) ลำดับที่ 2 ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.63) ลำดับที่ 3 ด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.74)

สำหรับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.97, S.D.=.68) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =4.09, S.D.=.66) ลำดับที่ 2 ด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

($\bar{x}$ =3.94, S.D.=.63) ลำดับที่ 3 ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=.70)

พบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีค่าใกล้เคียงกันมาก โดยทุกข้อมีค่าความต้องการมีค่าสูงกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE

คุณสมบัติของ Smart ONIE	**สภาพปัจจุบัน**			**ความต้องการ**		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**	**ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**
1. คุณสมบัติทั่วไป	4.13	.60	มาก	4.12	.70	มาก
2. คุณสมบัติเฉพาะ	3.99	.63	มาก	4.06	.61	มาก
รวม	**4.07**	**.62**	**มาก**	**4.09**	**.66**	**มาก**

จากตารางที่ 4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.07, S.D.=.62) และเมื่อพิจารณาด้านย่อยทั้ง 2 ด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณสมบัติทั่วไป ($\bar{x}$ =4.13, S.D.=.60) และด้านคุณสมบัติเฉพาะ ($\bar{x}$ =3.99, S.D.=.63)

สำหรับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.09, S.D.=.66) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณสมบัติทั่วไป ($\bar{x}$ =4.12, S.D.=.70) ลำดับที่ 2 ด้านคุณสมบัติเฉพาะ ($\bar{x}$ =4.06, S.D.=.61)

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการในด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ในภาพรวมและรายด้านมีค่าใกล้เคียงกันมาก โดยด้านคุณสมบัติเฉพาะค่าความต้องการน้อยกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน ส่วนด้านคุณสมบัติทั่วไปค่าความต้องการสูงกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE

(N=118)

คุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. คุณสมบัติทั่วไป						
1.1 ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรีขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต	4.33	.57	มาก	4.17	.65	มาก
1.2 ความรู้ทางด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการบริหารจัดการงาน/โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.08	.56	มาก	4.15	.68	มาก
1.3 ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.21	.65	มาก	4.14	.68	มาก
1.4 ทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีและความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ	4.01	.57	มาก	4.10	.69	มาก
1.5 ทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย	4.17	.64	มาก	4.10	.68	มาก
1.6 ความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับยุค 4.0	3.99	.63	มาก	4.07	.78	มาก
รวม	**4.13**	**.60**	**มาก**	**4.12**	**.70**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ด้านคุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.13, S.D.=.60) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรี ขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ($\bar{x}$ =4.33, S.D.=.57) ลำดับที่ 2 ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =4.21, S.D.=.65) ลำดับที่ 3 ทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย ($\bar{x}$ =4.17, S.D.=.64) ลำดับที่ 4 ความรู้ทางด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการบริหารจัดการงาน/โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}$ =4.08, S.D.=.56) ลำดับที่ 5 ทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีและความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ ($\bar{x}$ =4.01, S.D.=.57) และลำดับที่ 6 ความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับยุค 4.0 ($\bar{x}$ =3.99, S.D.=.63)

ส่วนความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านคุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.12, S.D.=.70) และมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรี ขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ($\bar{x}$ =4.17, S.D.=.65) ลำดับที่ 2 ความรู้ทางด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการบริหารจัดการงาน/โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}$ =4.15, S.D.=.68) ลำดับที่ 3 ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =4.14, S.D.=.68) ลำดับที่ 4 มี 2 ข้อ คือ ทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ และทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย ($\bar{x}$ =4.10, S.D.=.69) และลำดับที่ 6 ความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับยุค 4.0 ($\bar{x}$ =4.07, S.D.=.78)

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพปัจจุบันและความต้องการในด้านคุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE มีค่าใกล้เคียงกันมากทั้งในภาพรวม รายข้อ รวมถึงลำดับจากมากไปหาน้อย แต่มีข้อที่ค่าความต้องการน้อยกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน คือ ข้อ 1.1 ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรี ขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 1.3 ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ 1.5 ทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย

ตารางที่ 4. 5 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE

(N=118)

คุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
2. คุณสมบัติเฉพาะ						
2.1 ความรัก และปรารถนาดีต่อเกษตรกร	4.24	.59	มาก	4.15	.58	มาก
2.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Famer)	3.90	.66	มาก	4.03	.66	มาก
2.3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ	3.93	.63	มาก	4.01	.63	มาก
2.4 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาเกษตรสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ กศน.	3.94	.63	มาก	4.04	.59	มาก
2.5 ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับเกษตรกร	3.93	.63	มาก	4.06	.60	มาก
รวม	**3.99**	**.63**	**มาก**	**4.06**	**.61**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในด้านคุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.99, S.D.=.63) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ความรัก และปรารถนาดีต่อเกษตรกร ($\bar{x}$ =4.24, S.D.=.59) ลำดับที่ 2 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาเกษตรสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ กศน. ($\bar{x}$ =3.94, S.D.=.63) ลำดับที่ 3 มี 2 ข้อ คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับเกษตรกร ($\bar{x}$ =3.93, S.D.=.63) และลำดับที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Famer) ($\bar{x}$ =3.90, S.D.=.66)

ส่วนความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านคุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.06, S.D.=.61) และมีความคิดเห็นต่อแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ความรัก และปรารถนาดีต่อเกษตรกร ($\bar{x}$ =4.15, S.D.=.58) ลำดับที่ 2 ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับเกษตรกร ($\bar{x}$ =4.06, S.D.=.60) ลำดับที่ 3 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาเกษตรสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ กศน. ($\bar{x}$ =4.04, S.D.=.59) ลำดับที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Famer) ($\bar{x}$ =4.03, S.D.=.66) และลำดับที่ 5 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ($\bar{x}$ =4.01, S.D.=.63)

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพปัจจุบันและความต้องการในด้านคุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE ในภาพรวมมีค่าใกล้เคียงกัน ทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยมีค่าความต้องการมากกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันเล็กน้อย แต่มี 1 ข้อที่ค่าความต้องการน้อยกว่า คือ 2.1 ความรักและปรารถนาดีต่อเกษตรกร

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในภาพรวม

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	**สภาพปัจจุบัน**			**ความต้องการ**		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**	**ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**
1. การสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)	3.87	.65	มาก	3.89	.79	มาก

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในภาพรวม (ต่อ)

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้	3.89	.56	มาก	3.99	.57	มาก
3. การจัดการเรียนรู้	3.91	.67	มาก	3.90	.71	มาก
4. การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.83	.60	มาก	3.88	.64	มาก
รวม	**3.89**	**.63**	**มาก**	**3.92**	**.70**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.63) และมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงลำดับครบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.91, S.D.=.67) ลำดับที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.56) ลำดับที่ 3 การสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.65) ลำดับที่ 4 การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.83, S.D.=.60)

สำหรับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=.70) เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.99, S.D.=.57) ลำดับที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.90, S.D.=.71) ลำดับที่ 3 การสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.79) ลำดับที่ 4 การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.88, S.D.=.64)

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในภาพรวมและทุกข้อมีค่าใกล้เคียงกัน โดยมีข้อ 3 การจัดการเรียนรู้ มีค่าความต้องการน้อยกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน ส่วนที่เหลือทุกข้อมีค่าความต้องการมากกว่าเล็กน้อย โดยมีข้อ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าความแตกต่างมากกว่าเมื่อเทียบกับข้ออื่น ๆ

ตารางที่ 4. 7 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการสำรวจชุมชนและจัดหากลุ่มเป้าหมาย

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	**สภาพปัจจุบัน**			**ความต้องการ**		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**	**ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**
1. การสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)						
1.1 การสำรวจพื้นที่ และข้อมูลอาชีพด้านการเกษตร การตลาด และสินค้าเกษตรในชุมชน	3.84	.64	มาก	3.85	.75	มาก
1.2 การสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในชุมชน	3.96	.63	มาก	3.95	.76	มาก
1.3 การสำรวจแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน	3.88	.67	มาก	3.92	.75	มาก
1.4 มีการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนและประเมินความต้องการของเกษตรกรในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)	3.88	.64	มาก	3.89	.82	มาก

ตารางที่ 4. 7 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการสำรวจชุมชนและจัดหากลุ่มเป้าหมาย (ต่อ)

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1.5 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)	3.88	.64	มาก	3.92	.82	มาก
1.6 การชักชวนเกษตรกรให้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)	3.86	.60	มาก	3.87	.74	มาก
1.7 การจัดทำทำเนียบผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) อย่างเป็นระบบ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์	3.81	.76	มาก	3.84	.86	มาก
รวม	**3.87**	**.65**	**มาก**	**3.89**	**.79**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.65) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในชุมชน ($\bar{x}$ =3.96, S.D.=.63) ลำดับที่ 2 มี 3 ข้อ คือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน มีการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนและประเมินความต้องการของเกษตรกรในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)

และการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.88, S.D.=.64) ลำดับที่ 5 การชักชวนเกษตรกรให้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.86, S.D.=.60) ลำดับที่ 6 การสำรวจพื้นที่ และข้อมูลอาชีพด้านการเกษตร การตลาด และสินค้าเกษตรในชุมชน ($\bar{x}$ =3.84, S.D.=.64) ลำดับที่ 7 การจัดทำทำเนียบผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) อย่างเป็นระบบ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{x}$ =3.81, S.D.=.76)

ส่วนความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.79) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในชุมชน ($\bar{x}$ =3.95, S.D.=.76) ลำดับที่ 2 มี 2 ข้อ คือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน และการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=.82) ลำดับที่ 4 มีการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนและประเมินความต้องการของเกษตรกรในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง(Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.82) ลำดับที่ 5 การชักชวนเกษตรกรให้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.74) ลำดับที่ 6 การสำรวจพื้นที่ และข้อมูลอาชีพด้านการเกษตร การตลาด และสินค้าเกษตรในชุมชน ($\bar{x}$ =3.85, S.D.=.75) ลำดับที่ 7 การจัดทำทำเนียบผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) อย่างเป็นระบบ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{x}$ =3.84, S.D.=.86)

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพปัจจุบันและความต้องการในการสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ในภาพรวมและรายข้อมีค่าใกล้เคียงกันมาก มีเพียงข้อ 1.3 การสำรวจแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน มีค่าความต้องการมากกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันแตกต่างกันเล็กน้อย

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้						
2.1 การเข้าถึงข้อมูลหรือการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรและการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจจาก Internet, Smart phone และอื่น ๆ	3.87	.56	มาก	3.93	.55	มาก
2.2 การบริหารจัดการผลผลิต และการตลาด ปัจจัยการผลิต กลไกการตลาด รวมถึงการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)	3.83	.57	มาก	3.94	.56	มาก
2.3 ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค	3.91	.57	มาก	4.03	.57	มาก
2.4 ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	3.91	.55	มาก	4.03	.59	มาก
2.5 การสร้างเสริมความภาคภูมิใจในการเป็นเกษตรกร ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรกร ความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป ความสุขและความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ	3.93	.56	มาก	4.03	.60	มาก
รวม	**3.89**	**.56**	**มาก**	**3.99**	**.57**	**มาก**

จากตารางที่ 4.8 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.56) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การสร้างเสริมความภาคภูมิใจในการเป็นเกษตรกร ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรกร ความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป ความสุขและความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ ($\bar{x}$ =3.93, S.D.=.56) ลำดับที่ 2 มี 2 ข้อ คือ ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ($\bar{x}$ =3.91, S.D.=.57) ลำดับที่ 4 การเข้าถึงข้อมูลหรือการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรและการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจจาก Internet, Smart phone และอื่น ๆ ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.56) ลำดับที่ 5 การบริหารจัดการผลผลิต และการตลาด ปัจจัยการผลิต กลไกการตลาด รวมถึงการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management) ($\bar{x}$ =3.83, S.D.=.57)

ส่วนความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.99,S.D.=.57) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 มี 3 ข้อ คือ ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในการเป็นเกษตรกร ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรกร ความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป ความสุขและความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ ($\bar{x}$ =4.03, S.D.=.60) ลำดับที่ 4 การบริหารจัดการผลผลิต และการตลาด ปัจจัยการผลิต กลไกการตลาด รวมถึงการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management) ($\bar{x}$ =3.94, S.D.=.56) ลำดับที่ 5 การเข้าถึงข้อมูลหรือการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรและการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจจาก Internet, Smart phone และอื่น ๆ ($\bar{x}$ =3.93, S.D.=.55)

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพปัจจุบันและความต้องการในการกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายข้อมีค่าใกล้เคียงกัน โดยมีค่าความต้องการมากกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันทุกข้อ

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการจัดการเรียนรู้

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
3. การจัดการเรียนรู้						
3.1 มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชน	3.89	.65	มาก	3.92	.73	มาก
3.2 มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน	3.88	.68	มาก	3.90	.73	มาก
3.3 มีการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.90	.66	มาก	3.88	.75	มาก
3.4 กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน ได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย	3.90	.68	มาก	3.94	.69	มาก
3.5 การจัดการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อเนื่อง	3.90	.68	มาก	3.89	.65	มาก
3.6 มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ	3.92	.67	มาก	3.92	.71	มาก
3.7 มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชน	3.85	.68	มาก	3.84	.75	มาก
3.8 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้	3.97	.68	มาก	3.90	.69	มาก

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
3.9 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้นอกชุมชนในการจัดการเรียนรู้	3.98	.65	มาก	3.96	.72	มาก
รวม	3.91	.67	มาก	3.90	.71	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.91, S.D.=.67) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้นอกชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.98, S.D.=.65) ลำดับที่ 2 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.97, S.D.=.68) ลำดับที่ 3 มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=.67) ลำดับที่ 4 มี 3 ข้อ คือ มีการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน ได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย และการจัดการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อเนื่อง ($\bar{x}$ =3.90, S.D.=.68) ลำดับที่ 7 มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชน ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.65) ลำดับที่ 8 มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ($\bar{x}$ =3.88, S.D.=.68) ลำดับที่ 9 มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชน ($\bar{x}$ =3.85, S.D.=.68)

ส่วนความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.90, S.D.=.71) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้นอกชุมชนในการจัดการ

เรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.96, S.D.=.72) ลำดับที่ 2 กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน ได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{x}$ =3.94, S.D.=.69) ลำดับที่ 3 มี 2 ข้อ คือ มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชน และมีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=.71) ลำดับที่ 5 มี 2 ข้อ คือ มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน และมีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.90, S.D.=.69) ลำดับที่ 7 การจัดการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อเนื่อง ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.65) ลำดับที่ 8 มีการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x}$ =3.88, S.D.=.75) ลำดับที่ 9 มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชน ($\bar{x}$ =3.84, S.D.=.75)

จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพปัจจุบันและความต้องการในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายข้อมีค่าใกล้เคียงกันมากทุกข้อ และพบว่ามีบางข้อมีค่าความต้องการน้อยกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน คือ ข้อ 3.5 การจัดการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อเนื่อง และ 3.7 มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชน 3.8 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ และ 3.9 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้นอกชุมชนในการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(N=118)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
4. การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ก่อนการอบรม ระหว่างการอบรม และหลังการอบรม	3.82	.61	มาก	3.89	.61	มาก
4.2 การติดตามผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หลังการอบรม	3.79	.62	มาก	3.91	.62	มาก
4.3 การรายงานผลการดำเนินงานหลังจากการจัดโครงการ	3.88	.58	มาก	3.86	.68	มาก
รวม	**3.83**	**.60**	**มาก**	**3.88**	**.64**	**มาก**

จากตารางที่ 4.10 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.83, S.D.=.60) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การรายงานผลการดำเนินงาน หลังจากการจัดโครงการ ($\bar{x}$ =3.88, S.D.=.58) ลำดับที่ 2 การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ก่อนการอบรม ระหว่างการอบรม และหลังการอบรม ($\bar{x}$ =3.82, S.D.=.61) ลำดับที่ 3 การติดตามผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หลังการอบรม ($\bar{x}$ =3.79, S.D.=.62)

ส่วนความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.88, S.D.=.64) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การติดตามผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หลังการอบรม ($\bar{x}$ =3.91, S.D.=.62) ลำดับที่ 2 การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ก่อนการอบรม ระหว่างการอบรม และหลังการอบรม ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.61) ลำดับที่ 3 การรายงานผลการดำเนินงาน หลังจากการจัดโครงการ ($\bar{x}$ =3.86, S.D.=.68)

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE เรื่องการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายข้อมีค่าใกล้เคียงกัน โดยทุกข้อมีค่าความต้องการมากกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน โดยในข้อ 2 การติดตามผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หลังการอบรม มีค่าความต้องการมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเทียบกับความแตกต่างของข้ออื่น ๆ

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

(N=118)

การประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	**สภาพปัจจุบัน**			**ความต้องการ**		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**	**ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**ระดับความคิดเห็น**
1. การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพด้วยสมุนไพร การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น	3.89	.70	มาก	3.96	.60	มาก
2. การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เช่น โครงการการดูแลตนเองของผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ เป็นต้น	3.95	.73	มาก	3.97	.64	มาก

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ)

(N=118)

การประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
3. การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เช่น โครงการการฟื้นฟูดินโดยใช้เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น	3.85	.74	มาก	3.90	.62	มาก
4. การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย กล้วยอบน้ำผึ้งด้วยแสงอาทิตย์จากโซล่าเซลล์ เป็นต้น	3.80	.78	มาก	3.92	.64	มาก
5. การนำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่น โครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อชุมชนน่าอยู่	3.86	.74	มาก	3.95	.65	มาก
รวม	**3.87**	**.74**	**มาก**	**3.94**	**.63**	**มาก**

จากตารางที่ 4.11 ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในด้านความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.74) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เช่น โครงการการดูแลตนเองของผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.95, S.D.=.73) ลำดับที่ 2 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพด้วยสมุนไพร การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.70) ลำดับที่ 3 การนำหลักสูตรมาบูรณาการ

ในการจัดโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่น โครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อชุมชนน่าอยู่ ($\bar{x}$ =3.86, S.D.=.74) ลำดับที่ 4 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เช่น โครงการการฟื้นฟูดินโดยใช้เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.85, S.D.=.74) ลำดับที่ 5 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย กล้วยอบน้ำผึ้งด้วยแสงอาทิตย์จากโซล่าเซลล์ เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.80, S.D.=.78)

ส่วนความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.94, S.D.=.63) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เช่น โครงการการดูแลตนเองของผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.97, S.D.=.64) ลำดับที่ 2 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพด้วยสมุนไพร การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.96, S.D.=.60) ลำดับที่ 3 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่น โครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อชุมชนน่าอยู่ ($\bar{x}$ =3.95, S.D.=.65) ลำดับที่ 4 การนำแนวทางหรือหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย กล้วยอบน้ำผึ้งด้วยแสงอาทิตย์จากโซล่าเซลล์ เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=.64)ลำดับที่ 5 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เช่น โครงการการฟื้นฟูดินโดยใช้เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.90, S.D.=.62)

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพปัจจุบันและความต้องการในด้านความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในภาพรวมและรายข้อมีค่าใกล้เคียงกัน โดยทุกข้อมีค่าความต้องการมากกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน

โดยสรุป ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี จากการตอบแบบสอบถาม พบว่า มีค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.93,S.D.=.64) และความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}$ =3.97,S.D.=.68) โดยค่าความต้องการมากกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน เมื่อพิจารณารายด้าน คือ ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE และด้านการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่าทุกด้านมีค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการอยู่ใน

ระดับมากทั้งหมด และมีค่าใกล้เคียงกันเช่นกัน โดยทุกด้านยังคงมีค่าความต้องการมากกว่าค่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านรายข้อ พบว่าในบางด้าน มีบางข้อที่มีค่าความต้องการน้อยกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน เช่น คุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE ในข้อ 1.1 ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรี ขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 1.3 ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ 1.5 ทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย หรือคุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE ในข้อ 2.1 ความรักและความปรารถนาดีต่อเกษตรกร ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE พบว่าเรื่องการจัดการเรียนรู้ มีค่าความต้องการน้อยกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันเช่นกัน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

2.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmerจังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์จากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามในข้อคำถามปลายเปิดของแบบสอบถามชุดเดียวกับการสำรวจความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาอุปสรรคด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE พบว่า บุคลากรของ กศน. (Smart ONIE) มีภาระงานหลายด้าน มีเวลาน้อย บางคนยังไม่ยอมเปลี่ยนแปลงตัวเอง และไม่ยอมรับความรู้กระบวนการใหม่ ๆ ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ จึงทำให้ขาดความชำนาญเฉพาะด้านในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินการจัดโครงการ ส่งผลทำให้ตัวเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่เกิดทักษะที่ชัดเจน ไม่ตรงตามความต้องการ ตัวเกษตรกรยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาอาชีพของตนเองได้หลังจากการอบรม เพราะตัวเกษตรกรไม่มีความเชี่ยวชาญการใช้เทคโนโลยีทุกคน

ข้อเสนอแนะ และความต้องการด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE พบว่า ควรมีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เน้นเป็นรายบุคคลอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความเข้มแข็งและพัฒนาต่อยอด พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจให้กับ Smart ONIE ส่งเสริมในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับงาน และควรใช้ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รวมถึงจัดตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

2) ปัญหาอุปสรรคด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE พบว่า บริบทของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ทำให้การรวมกลุ่มจัดกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันค่อนข้างยาก วันเวลาที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความไม่พร้อมระหว่างผู้จัดโครงการ

กับผู้ร่วมโครงการ เกษตรกรขาดการสื่อสารระหว่างกลุ่ม และขาดการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เกษตรกรบางคนไม่มีโทรศัพท์แบบ Smart phone ซึ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจเพราะเป็นโครงการที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงาน กศน. และสำนักงานเกษตร และมีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ และความต้องการด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE พบว่าบุคลากรของ กศน. ควรเน้นการให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีและนำเข้ามาใช้ในการติดต่อสื่อสาร ควรนำเทคโนโลยีใกล้ตัวมาศึกษาค้นข้อมูลเพื่อพัฒนาตนเองและเครือข่ายด้วยกัน อบรมให้ความรู้ความเข้าใจ ให้เห็นความสำคัญ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มทักษะของเกษตรกรและทำให้สะดวกในการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลของผู้เข้าร่วมโครงการอย่างจริงจัง

3) ปัญหาอุปสรรคด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า บุคลากร กศน. ในแต่ละพื้นที่ดำเนินการจัดโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ตามนโยบายของกระทรวง และสำนักงาน กศน. เพียงปีงบประมาณละ 1 รอบ และยังต้องรับผิดชอบงานจัดการศึกษาต่อเนื่องด้านอื่น ๆ เช่น โครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นต้น แต่ยังขาดทักษะในการวิเคราะห์ความต้องการและบูรณาการงาน ทำให้เสมือนมีงานในการรับผิดชอบมาก

ข้อเสนอแนะ และความต้องการด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตร ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า บุคลกร กศน. ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง และรู้จักบูรณาการงานจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความสอดคล้องกับปัญหาหลักของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย และควรมีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในโอกาสต่อไป

2.2 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี โดยการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินการ จำนวน 9 คน และสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 คน

2.2.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับอำเภอ จำนวน 3 คน และครู กศน. จำนวน 6 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปได้ดังนี้

1) ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE พบว่า บุคลากร กศน. ที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรู้ทางวิชาการ มีความเข้าใจในนโยบาย การบริหารจัดการงาน/โครงการ มีทักษะ มีเทคนิคการถ่ายทอดที่ดี สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ ควรเป็นผู้มีสัมพันธภาพอันดี เป็นนักสำรวจ นักสังเกต รวมทั้งเป็นนักพัฒนา มีการทำงานแบบการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปด้วย สามารถประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย และต้องมีความรักเกษตรกรเหมือนญาติ มุ่งมั่นที่จะสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

ความต้องการพัฒนาบุคลากร กศน. ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE

1.1) ปลูกฝังด้านจิตใจ ให้มีจิตสำนึกในการทำงาน

1.2) ด้านความรู้ มีทักษะในการส่งเสริมเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer

1.3) ด้านเทคโนโลยี ให้มีทักษะสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ

1.4) ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ

โดยมีวิธีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สอดแทรกในการประชุมติดตามงาน แนะนำเป็นรายบุคคล เสนอแนะให้ต้นสังกัดจัดอบรมให้บุคลากร

2) ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE พบว่า บุคลากรของ กศน. ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer เป็นไปตามแนวทางการบริหารจัดการโครงการที่ กศน. กำหนด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ

2.1) ด้านการสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและกลุ่มเป้าหมาย

การสำรวจข้อมูลชุมชน ผู้สำรวจส่วนมากมักไม่เข้าถึงชุมชนอย่างแท้จริง มักใช้วิธีสอบถามจากผู้นำชุมชน ศึกษาจากสภาพรวม ดังนั้นข้อมูลที่ได้มาจึงไม่ตรงตามเป้าหมายของโครงการ ดังนั้นการสำรวจข้อมูลต้องเข้าถึงชุมชนและตัวเกษตรกรโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างแท้จริง สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการต่อไป

2.2) ด้านการกำหนดหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้

การกำหนดหลักสูตร ควรดำเนินการศึกษา/ค้นคว้า/หรือจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมถึงการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบโดยคำนึงถึงประโยชน์การนำไปใช้ไปได้จริงของชุมชน และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการประชุมปรึกษาหารือปรับหลักสูตร กิจกรรมการเรียนตามความเหมาะสมกับบริบทของ กศน.อำเภอ

2.3) ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายส่วนมากจะเชิญภาคีเครือข่ายที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ มาถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนพัฒนาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยกิจกรรมเป็นการอบรมรับฟังการบรรยายจากเจ้าหน้าที่เกษตรกรอำเภอ เกษตรกรตัวอย่างของอำเภอ และเสวนาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ในงานเกษตร

2.4) ด้านการติดตามและประเมินผล

ในการติดตามและประเมินผลดำเนินกิจกรรม สำนักงาน กศน. ได้จัดทำแบบนิเทศติดตามการดำเนินกิจกรรมของแต่ละหลักสูตรเป็นแนวทางเดียวกัน

การติดตามและประเมินผลสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น

2.4.1) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

2.4.2) ประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ ด้วยการซักถาม ทดสอบและปฏิบัติ

2.4.3) ประเมินชิ้นงาน ด้วยผลงานที่ปฏิบัติ

2.5) ด้านอื่น ๆ

ด้านการสรุป/รายงานผลการดำเนินงาน มีการรายงานรวบรวมข้อมูลในทุก ๆ ด้านไว้ จัดทำเป็นรูปเล่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง/แก้ไข พัฒนางานในโอกาสต่อไป

ด้านวิทยากร ประสานงานวิทยากร ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรม

3) ด้านการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า บุคลากรของ กศน. นำแนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ไปใช้ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องหรืองานด้านอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามแนวทางและขั้นตอนที่สำนักงาน กศน. กำหนด

ข้อเสนอแนะ บุคลากรของ กศน.ควรมีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น ควรก้าวให้ถึงการมีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป้าหมายให้ได้ และควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายสามารถมีอาชีพได้อย่างมั่นคง

2.2.2 ผลการสัมภาษณ์ Smart Farmer (เกษตรกร) จำนวน 6 คน สรุปได้ดังนี้

ความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการ มีดังนี้ ต้องการได้รับความรู้ในการทำเกษตรกรแบบต่าง ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการทำเกษตร ต้องการได้รับความรู้ใหม่ ๆ รู้จักวิธีการทำเกษตรแบบผสมผสาน การใช้ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยชนิดอื่น ๆ และต้องการเพิ่มเติมความรู้ในด้านการบริหารจัดการ

สิ่งที่เกษตรกรได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ คือ ได้รับคำตอบต่อปัญหาที่สงสัยจากวิทยากรและได้แลกเปลี่ยนความรู้ด้านการทำเกษตรจากผู้เข้าร่วมโครงการ ได้รู้วิธีและรูปแบบการทำเกษตรแบบผสมผสาน รวมถึงการทำและใช้ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยชนิดอื่น ๆ ตามที่ต้องการและสามารถนำไปต่อยอดได้

ข้อเสนอแนะต่อการจัดโครงการ เกษตรกรอยากได้มีการจัดโครงการอย่างสม่ำเสมอ มีงบประมาณสนับสนุน อยากให้พาไปศึกษาดูงาน และให้ความรู้ที่ทันสมัยหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ด้านการเกษตร

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

จากผลการศึกษาความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลมาสังเคราะห์ร่วมกับการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE

บุคลากร กศน. (Smart ONIE) ควรได้รับการอบรมก่อนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความรู้และความพร้อมสำหรับโครงการ เพื่อให้มีเข้าใจถ่องแท้ มีความชำนาญสามารถเผยแพร่ มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี เล็งเห็นความคุ้มค่าที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งเรื่องการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการในการช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ เรื่องเกษตร บุคลากรควรมีความสามารถบริหารจัดการงานให้บรรลุเกิดประสิทธิภาพ และประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวเกษตรกรเป็นสำคัญ

2. แนวทางการส่งเสริมด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE

แยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้

2.1 ด้านการสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและกลุ่มเป้าหมาย

การสำรวจข้อมูลควรเข้าถึงชุมชนและตัวเกษตรกรโดยตรง จัดเวทีเพื่อค้นหาเกษตรกรที่ต้องการ และยอมให้ความร่วมมือกับ กศน. เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างแท้จริง สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมทั้งคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย จัดลำดับที่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างเป็นรูปธรรม ตรงตามนโยบาย กฎระเบียบของราชการ จัดทำทำเนียบเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

2.2 ด้านการกำหนดหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้

ศึกษา และจัดทำหลักสูตร ปรับหลักสูตร เพื่อเป็นหลักสูตรกลาง และกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับบริบทของ กศน.อำเภอ จัดหาข้อมูล สื่อให้เข้ากับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงประโยชน์การนำไปใช้ได้จริงของชุมชน

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้

ควรเชิญภาคีเครือข่ายที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านการเกษตรมาถ่ายทอดความรู้ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ โดยการสรรหานำเทคโนโลยีใหม่ ๆ และตรงตามความต้องการเพื่อสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล

การติดตามสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น แบบสอบถามความพึงพอใจ ประเมินชิ้นงานหรือผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติ ว่ามีการนำไปสานต่อทำให้เกิดผลตามเกณฑ์ และนำไปพัฒนาในครั้งต่อ ๆ ไป

2.5 ด้านอื่น ๆ

การประสานงานกับวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องตรงต่อหลักสูตรกับความต้องการ ควรพาไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริง ควรอบรมกลุ่มเป้าหมายเดิมเป็นการต่อยอดความรู้จะเกิดประโยชน์ได้มาก มีการรวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นรูปเล่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานในโอกาสต่อไป

3. แนวทางการส่งเสริมด้านการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE

เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง บุคลากร กศน. (Smart ONIE) บุคลากร กศน. (Smart ONIE) ควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง สามารถนำไปบูรณาการในการจัดการศึกษาต่อเนื่องหรืองานด้านอื่น ๆ เช่น กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต งานเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาสังคมและชุมชน โดยเลือกหลักสูตร เนื้อหา ที่สอดคล้อง ตรงตามนโยบายของ กศน. และมีความสอดคล้องกับปัญหาหลักของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งกระบวนการในการจัดหลักสูตรออกแบบกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นชุมชนเป็นฐาน และควรมีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาของชุมชน เพื่อให้สามารถขยายผลและมีการปฏิบัติอย่างยั่งยืน ตามแนวทางของโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี วัตถุประสงค์การวิจัย 1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี 2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี 3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ดำเนินการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ การนำเสนอในบทนี้แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ รายละเอียดดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี นำเสนอเป็น 3 ตอน คือ 1) ผลการศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี 2) ผลการศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี และ 3) ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี สรุปได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี จากการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.1) ผลการสอบถามความคิดเห็นจากแบบสอบถามของ ครูอาสาสมัคร กศน. ครู กศน. ตำบล และครู ศรช. จำนวน 118 คน พบว่า มีความเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.93, S.D.=.64) และมีความต้องการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}$ =3.97, S.D.=.68) โดยค่าความต้องการมากกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันเล็กน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =4.07,S.D.=.62) ลำดับที่ 2

ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.63) ลำดับที่ 3 ด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.74) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละด้านซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับที่ 1 ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =4.09, S.D.=.66) ลำดับที่ 2 ด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{x}$ =3.94, S.D.=.63) ลำดับที่ 3 ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=.70) และยังคงมีค่าความต้องการโดยรวมทุกด้านมากกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันไม่มากนัก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ในด้านย่อยทั้ง 2 ด้าน ค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านคุณสมบัติทั่วไป ($\bar{x}$ =4.13, S.D.=.60) และด้านคุณสมบัติเฉพาะ ($\bar{x}$ =3.99, S.D.=.63) ส่วนความต้องการการส่งเสริมด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ของทั้งสองด้านย่อยมีค่าใกล้เคียงกับความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันทั้งสองด้าน

ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.63) และมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.91, S.D.=.67) ลำดับที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.56) ลำดับที่ 3 การสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.65) ลำดับที่ 4 การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =3.83, S.D.=.60) และพบว่าความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ทุกเรื่องมีค่าใกล้เคียงกับความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน

ด้านความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.87, S.D.=.74) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ($\bar{x}$ =3.95, S.D.=.73) ลำดับที่ 2 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=.70) ลำดับที่ 3 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x}$ =3.86, S.D.=.74) ลำดับที่ 4 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{x}$ =3.85, S.D.=.74) ลำดับที่ 5 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการ

จัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ($\bar{x}$ =3.80, S.D.=.78) และพบว่าความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในภาพรวมและรายข้อมีค่าใกล้เคียงกันทุกข้อเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านรายข้อ พบว่าในบางด้าน มีบางข้อที่มีค่าความต้องการน้อยกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน เช่น คุณสมบัติทั่วไปของ Smart ONIE ในข้อ 1.1 ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรี ขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 1.3 ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ 1.5 ทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย หรือคุณสมบัติเฉพาะของ Smart ONIE ในข้อ 2.1 ความรักและความปรารถนาดีต่อเกษตรกร ในด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE พบว่าเรื่องการจัดการเรียนรู้ มีค่าความต้องการน้อยกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันเช่นกัน

2) ผลการศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

2.1 ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmerจังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์จากคำตอบของข้อคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามชุดเดียวกับการสำรวจความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

ปัญหาอุปสรรคด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE พบว่า บุคลากรของ กศน. (Smart ONIE) มีภาระงานหลายด้าน มีเวลาน้อย บางคนยังไม่ยอมเปลี่ยนแปลงตัวเอง และไม่ยอมรับความรู้กระบวนการใหม่ ๆ ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ จึงทำให้ขาดความชำนาญเฉพาะด้านในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินการจัดโครงการ ส่งผลทำให้ตัวเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่เกิดทักษะที่ชัดเจน ไม่ตรงตามความต้องการตัวเกษตรกรยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาอาชีพของตนเองได้หลังจากการอบรม เพราะตัวเกษตรกรไม่มีความเชี่ยวชาญการใช้เทคโนโลยีทุกคน

ปัญหาอุปสรรคด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE พบว่า บริบทของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ทำให้การรวมกลุ่มจัดกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันค่อนข้างยาก วันเวลาที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความไม่พร้อมระหว่างผู้จัดโครงการกับผู้ร่วมโครงการ เกษตรกรขาดการสื่อสารระหว่างกลุ่ม และขาดการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เกษตรกรบางคนไม่มีโทรศัพท์แบบ Smart phone ซึ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจเพราะเป็นโครงการที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงาน กศน. และสำนักงานเกษตร และมีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

ปัญหาอุปสรรคด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า บุคลากร กศน. ในแต่ละพื้นที่ดำเนินการจัดโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ตามนโยบายของกระทรวง และสำนักงาน กศน. เพียงปีงบประมาณละ 1 รอบ และยังต้องรับผิดชอบงานจัดการศึกษาต่อเนื่องด้านอื่น ๆ เช่น โครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นต้น แต่ยังขาดทักษะในการวิเคราะห์ความต้องการและบูรณาการ งาน ทำให้เสมือนมีงานในรับผิดชอบมาก

3) ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี จากการการสัมภาษณ์ มีแนวทางเสนอได้ดังนี้

3.1 แนวทางการส่งเสริมด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE บุคลากร กศน. (Smart ONIE) ต้องมีการอบรมก่อนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความรู้ และความพร้อมสำหรับโครงการ เพื่อให้มีเข้าใจถ่องแท้ มีความชำนาญสามารถเผยแพร่ มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี เล็งเห็นความคุ้มค่าที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งเรื่องการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการในการช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ เรื่องเกษตร บุคลากรต้องสามารถบริหารจัดการงานให้บรรลุเกิดประสิทธิภาพ และประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวเกษตรกรเป็นสำคัญ

3.2 แนวทางการส่งเสริมด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE แยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้

3.2.1 ด้านการสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและกลุ่มเป้าหมาย

การสำรวจข้อมูลต้องเข้าถึงชุมชนและตัวเกษตรกรโดยตรง จัดเวทีเพื่อค้นหาเกษตรกรที่ต้องการ และยอมให้ความร่วมมือกับ กศน. เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างแท้จริง สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมทั้งคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย จัดลำดับที่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างเป็นรูปธรรม ตรงตามนโยบาย กฎระเบียบของราชการ จัดทำทำเนียบเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

3.2.2 ด้านการกำหนดหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้

ศึกษา และจัดทำหลักสูตร ปรับหลักสูตร เพื่อเป็นหลักสูตรกลาง และกิจกรรมการเรียนตามความเหมาะสมกับบริบทของ กศน.อำเภอ จัดหาข้อมูล สื่อให้เข้ากับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงประโยชน์การนำไปใช้ได้จริงของชุมชน

3.2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้

ควรเชิญภาคีเครือข่ายที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านการเกษตรมาถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ โดยการสรรหานำเทคโนโลยีใหม่ ๆ และตรงตาม

ความต้องการเพื่อสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

3.2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล

การติดตามสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น แบบสอบถามความพึงพอใจ ประเมินชิ้นงานหรือผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติ ว่ามีการนำไปสานต่อทำให้เกิดผลตามเกณฑ์ และนำไปพัฒนาในครั้งต่อ ๆ ไป

3.2.5 ด้านอื่น ๆ

การประสานงานกับวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องตรงต่อหลักสูตรกับความต้องการ ควรพาไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริง ควรอบรมกลุ่มเป้าหมายเดิม เป็นการต่อยอดความรู้จะเกิดประโยชน์ได้มาก มีการรวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานในโอกาสต่อไป

3.3 แนวทางการส่งเสริมด้านการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง บุคลากร กศน. (Smart ONIE) ควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง สามารถนำไปบูรณาการในการจัดการศึกษาต่อเนื่องหรืองานด้านอื่น ๆ เช่น กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต งานเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาสังคมและชุมชน โดยเลือกหลักสูตร เนื้อหาที่สอดคล้อง ตรงตามนโยบายของ กศน. และมีความสอดคล้องกับปัญหาหลักของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งกระบวนการในการจัดหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นชุมชนเป็นฐาน และควรมีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาของชุมชน เพื่อให้สามารถขยายผลและมีการปฏิบัติอย่างยั่งยืน ตามแนวทางของโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี นำมาอภิปรายผล ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี พบว่ามีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิพล ทองคำ, พิชัย ทองดีเลิศ และสาวิตรี รังสิภัทร์ (2561) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการเป็น Smart Farmer ของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ เกี่ยวกับ Smart Farmer พบว่าในภาพรวมเกษตรกรความรู้เกี่ยวกับ Smart Farmer อยู่ใน

ระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้เข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาตนเองสู่การเป็น Smart Farmer อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการและคุณสมบัติของ Smart Farmer เป็นอย่างดี และเมื่อพิจารณารายด้าน มีประเด็นอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE พบว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการส่งเสริมในภาพรวมมีค่าเกือบเท่ากัน (4.07 และ 4.09) และเมื่อพิจารณาในข้อย่อย พบว่าบางข้อ คือ ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรีขององค์กร การมีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. และอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันมากกว่าค่าความต้องการการส่งเสริมอย่างเห็นได้ชัด (4.33 และ 4.17) ส่วนข้อทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันมากกว่าค่าความต้องการการส่งเสริมเช่นเดียวกัน (4.21 และ 4.14) และอีกข้อคือทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันมากกว่าค่าความต้องการการส่งเสริมด้วย (4.17 และ 4.10) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากร กศน. ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีความรัก ศรัทธาต่อองค์กร และมีทัศนคติที่ดีและมีอุดมการณ์ต่องานจัดการศึกษาตลอดชีวิตอยู่แล้ว อีกทั้งมีจุดแข็งในเรื่องทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ และทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาคีเครือข่ายเป็นอย่างดี

สิ่งที่บุคลากร กศน. ต้องการคือการส่งเสริมความสามารถในการนำนวัตกรรมรวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อมาพัฒนาในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ และให้สอดคล้องกับยุค 4.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชัย ศรีนรจันทร์ และบุหงา ชัยสุวรรณ (2562) ที่ได้ศึกษากระบวนการสร้างตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรอินทรีย์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ สิ่งที่เกษตรกรควรมีประการแรก คือ เกษตรกรจะต้องเป็นเกษตรกรมีความรัก ความศรัทธาในอาชีพตลอดจนต้องมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ มีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ ๆ เพิ่มเติม

1.2 ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE พบว่ามีค่าความต้องการมากกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันทุกข้อ (3.92 และ 3.89) ซึ่งบุคลากร กศน. ต้องการการส่งเสริมให้ตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม (4.03 และ 3.91) เสริมสร้างความภาคภูมิใจ ความรักและหวงแหนในการเป็นเกษตรกรให้คนรุ่นต่อไป (4.03 และ 3.93) รวมถึงเรื่องการติดตามผลของผู้เข้ารับการอบรมและหลังจากการอบรม โดยเฉพาะข้อ 2 การติดตามผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หลังการอบรม มีค่าความต้องการมากกว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันอย่างเห็นได้ชัด (3.91 และ 3.79) เมื่อเทียบกับความแตกต่างของข้ออื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ พุทธ์มีผล, พิชัย ทองดีเลิศ และสาวิตรี รังสิภัทร์ (2558) ที่ได้ศึกษาบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเสียสละในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและสังคมเป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของ Existing Smart Farmer เพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรประสานงานด้านการเกษตร และอยากให้เกษตรกรมีการ ผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และอยากให้ตัวเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในการทำอาชีพเกษตร

1.3 ด้านการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พบว่าทุกข้อมีค่าความต้องการมากกว่าค่าความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน (3.94 และ 3.87) ซึ่งบุคลากร กศน. มีความต้องการในเรื่องการนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าปัจจุบันมากกว่าอย่างเห็นได้ชัดที่เป็นอยู่ในขณะนี้ (3.92 และ 3.80) เมื่อเทียบกับความแตกต่างของข้ออื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติ พึ่งเพียร (2554) ที่ได้ศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง พบว่า ควรจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ จัดกิจกรรมการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้มีการฝึกทักษะอาชีพใหม่ ๆ แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี จากการการสัมภาษณ์ สอดคล้องกันในแต่ละด้าน ดังนี้

1. มีแนวทางการส่งเสริมทางด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE บุคลกรต้องสามารถบริหารจัดการงานให้บรรลุเกิดประสิทธิภาพ และประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวเกษตรกรเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ สาราบรรณ์ (2560) ที่ได้ศึกษาแนวทางการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร พบว่าเกษตรกรรุ่นใหม่มีความสามารถบริหารจัดการสามารถยกระดับการผลิตให้มีมาตรฐาน สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โครงการ/กิจกรรมเกษตรกรรุ่นใหม่ทำให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ช่วยเหลือเกื้อกูล กันภายในเครือข่าย โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำการเกษตรและช่วยกันแก้ไขปัญหา และทำให้สามารถเข้าถึงกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ และการสนับสนุนของส่วนราชการ เช่น การได้รับสิทธิ์ในการใช้ ที่ดินในการทำการเกษตร การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ทำให้เกิดแนวทาง ใหม่ ๆ ในการนำประยุกต์ใช้ในฟาร์มของตนเอง การเข้าร่วมแสดงสินค้าในงานต่าง ๆ ทำให้เพิ่มช่องทาง การตลาด และได้รับโอกาสเพิ่มมากขึ้น

2. มีแนวทางการส่งเสริมทางด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE ควรมีการสำรวจข้อมูลต้องเข้าถึงชุมชนและตัวเกษตรกรโดยตรง จัดเวทีเพื่อค้นหาเกษตรกรที่ต้องการจัดทำหลักสูตร ปรับหลักสูตร เพื่อเป็นหลักสูตรกลาง และตรงตามความต้องการเพื่อสามารถนำไปใช้

ในการดำเนินชีวิต มีการประเมินเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานในโอกาสต่อไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณดี สุทธินรากร (2559) ที่ได้ศึกษาแนวทางในการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร ในภาคเกษตรกรรมตามโครงการ Smart Officer และ Smart Farmer พบว่าแนวทางในการส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานการเกษตรขององค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งในอาชีพคือ การยกระดับความรู้ในเรื่องเทคนิคการผลิตในภาคเกษตรกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร รวมถึงการตลาดและการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้สามารถสนับสนุนความรู้ที่ ตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยกำหนดเป็นหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ตรงตาม ความต้องการของเกษตรกรและผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับแนวทางสำคัญใน การประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานและเกษตรกรเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรคือ การยกระดับความรู้ของผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร จะเป็นแนวทางสำคัญในการ สนับสนุนปฏิบัติการทางวิชาชีพของเกษตรกรด้วยความรู้สึกของการมีเพื่อนคู่คิดและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3. มีแนวทางการส่งเสริมทางด้านการประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรนำหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ไปใช้ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องหรืองานด้านอื่น ๆ โดยเลือกหลักสูตรเนื้อหา ที่สอดคล้อง ตรงตามนโยบายของ กศน. รวมทั้งกระบวนการในการจัดหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นชุมชนเป็นฐาน สามารถขยายผลและการปฏิบัติอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรวลัย เอี่ยมอาภรณ์, บำเพ็ญ เขียวหวาน, เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรรุ่นใหม่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายโดยมีการติดต่อกันทาง Line มากที่สุด เกิดความภูมิใจ ในอาชีพเกษตรกรเกิดเพื่อนร่วมอุดมการณ์และมีเจตคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ แนวทางเพื่อพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ คือ (1) ด้านหลักสูตรการอบรม ควรมีการปรับกระบวนทัศน์สร้างแรงจูงใจ เพิ่มความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ต (2) ด้านการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรการผลักดันให้เกษตรกรมีการเสนอความคิดเห็น (3) การเชื่อมโยง เครือข่ายผ่านทาง Social media การจัดตลาดนัดจำหน่ายสินค้า (4) ด้านอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ปัจจัยด้านการเกษตร

กล่าวโดยสรุปคือ แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในแต่ละด้านบุคลากรของ กศน. มีความเข้าใจในด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE และด้านการประยุกต์ใช้หลักสูตรในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในกาจัดการศึกษาต่อเนื่อง แต่ต้องอยู่ภายใต้นโยบายของรัฐบาลรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญต้องสอดคล้อง

กับความต้องการของประชาชน บุคลกรต้องสามารถบริหารจัดการงานให้บรรลุเกิดประสิทธิภาพ และประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวเกษตรกรเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อค้นพบของการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1) รัฐ และผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในจังหวัดเพชรบุรี ควรพิจารณาและให้ความสำคัญเรื่องการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะความพร้อมในการเรียนรู้ของบุคลากรของ กศน.

2) รัฐ และผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในจังหวัดเพชรบุรี ควรกำหนดนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากร กศน. จากผลการศึกษาเรื่องส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1) ผู้ปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร กศน. และการพัฒนาบุคลากร กศน. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญเรื่องส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในจังหวัดเพชรบุรี

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) หรือทดลองแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี และยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิตให้มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมการเกษตร. พลิกโฉมวงการเกษตรไทยด้วยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12. แนวหน้า. เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.naewna.com/local/219780.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart **Officer**. กรุงเทพมหานคร.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer ตอนที่ 1 กรอบแนวทางการดำเนินงานในระยะเริ่มต้น, 2556. เข้าถึงเมื่อ 15 กันยายน 2557. เข้าถึงได้จาก http://pvlo-cmi.dld.go.th/

กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน., (2562). แนวทางการบริหารจัดการโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer สำนักงาน กศน. ปีงบประมาณ 2562 : สำนักงาน กศน.

กัญญา ศรีติ้ง. (2555). การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพไกลกังวล.

กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์ บำรุงสาสน์. กรมวิชาการ.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การบริหารความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (2562). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัย. กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน.

การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. (2549). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกียรติชัย พงศ์พานิช. (2521). แนวความคิดพื้นฐานการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

โกสินทร์ จำนงไทย. ระเบียบและวิธีการวิจัย. (2548). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ก.

ไกรสร ศรีไตรรัตน์. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. ยะลา: คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏยะลา.

คู่มือการวิจัย การเขียนรายงาน การวิจัยและวิทยานิพนธ์. (2551). กรุงเทพฯ: จามจุรี โปรดักส์.

จิตตรา มาคะผล และคีรีบูน จงวุฒิเวศย์. (2560). รายงานการวิจัย การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กศน.ตำบล ในภาคตะวันตก. ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิราภรณ์ พุทธ์มีผล, พิชัย ทองดีเลิศ และสาวิตรี รังสิภัทร์. (2558). บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร

และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก, การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5, 2558. เข้าถึงได้จาก https://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/%E0%B8%9D%E0%B8%AA%E0%B8%A A/research/5nd/FullPaper/ST/Oral/O-ST%20017.pdf

ทิศนา แขมมณี และคณะ. (2544). กระบวนการเรียนรู้: ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้องใจ. โรงพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธิติ พึ่งเพียร. (2554). ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง, ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นันทิยา ศรีทัดจันทา. (2557). แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญขม ศรีสะอ้าน. (2540). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2542). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. (2551). หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

พชรวลัย เอี่ยมอาภรณ์. (2557). แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรกรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พรพิพัฒน์ ซื่อสัตย์. (2555). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พัชรี ศรีสังข์. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ 14, 1 (กันยายน).

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2551). จงทำและจงอย่าทำในการวิจัยสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

พิสณุ ฟองศรี. (2550). การประเมินทางการศึกษา : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัทพรอมเพอร์ตี้พริ้นท์ จำกัด.

พิสณุ ฟองศรี. (2553). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

เพ็ญทิพย์ ชัยพัฒน์. (2526). จิตวิทยาวัยรุ่นและการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ไพศาล หวังพาณิช. (2533). หลักและวิธีการประเมินโครงการ เอกสารประกอบการฝึกอบรมโครงงานพัฒนาคุณภาพงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมสามัญศึกษา.

ยิ่งศักดิ์ ไกรพินิจ, ธีระวัฒน์ จันทึก และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). การจัดการการเกษตรสมัยใหม่ของประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 12, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม).

ยิ่งศักดิ์ ไกรพินิจ. (2561). โปรแกรมการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการเกษตร ปราดเปรื่องของนักศึกษาอาชีวเกษตร. วิยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ยุทธนา แซ่เดียว. (2547). การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้ : สร้างองค์อัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

รวีวรรณ ชินตระกูล. (2544). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ จำกัด.

รัตนะ บัวสนธ์. (2540). การประเมินผลโครงการวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพฯ: บริษัท ตนอ้อแกรมมี่ จำกัด.

เรืองวิทย์ นนทะภา และคณะ. (ม.ป.ป.) เอกสารการสอนวิชาสื่อและเทคโนโลยีการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2556). เจาะลึก “Smart Farmer” แค่แนวคิดใหม่ หรือจะพลิกโฉมการเกษตรไทย. เข้าถึงได้จาก http://www.tpso.moc.go.th/sites/default/files/1074-img.pdf.

ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา. (2553). รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้.

วรรณดี สุทธินรากร. (2559). แนวทางในการประสานความร่วมมือเพื่อร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร ในภาคเกษตรกรรมตามโครงการ Smart Officer และ Smart Farmer. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี 10, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม).

วรรณี แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

วิกร ตัณฑวุทโฒ. (2528). การเรียนรู้ของผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เลียงเชียง.

สมพร เฟื่องจันทร์. (2547). แนวคิดและหลักการจัดการในองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงาน กศน. จังหวัดเพชรบุรี. (2561). สรุปผลการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561. เพชรบุรี: สำนักงาน กศน. จังหวัดเพชรบุรี.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). เข้าถึงได้จาก http://sufficiencnom.org/

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559. เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2554. เข้าถึงได้จาก http:www.sesa10.go.th/

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ. (2562). นโยบายจุดเน้นการดำเนินสำนักงาน กศน. ประจำปี 2562 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). คู่มือปฏิบัติงานครู กศน. ตำบล. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). หนังสือราชการเรื่องบทบาทภารกิจของครูอาสาสมัคร กศน. กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน.

สำราญ สาราบรรณ์. (2560). แนวทางการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร, นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาราจักร หลักสูตรการป้องกันราชการอาณาจักร รุ่นที่ 60.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2543). สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: บริษัท เฟื่องฟ้าพริ้นติ้ง จำกัด.

สุพักตร์ พิบูลย์. (2544). การวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้การวิจัยในชั้นเรียน. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุรชัย ศรีนรจันทร์ และบุหงา ชัยสุวรรณ. (2562). กระบวนการสร้างตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดออนไลน์ สินค้าเกษตรอินทรีย์. วารสารวิชาการเกษตร 37, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม).

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). การวิจัยและประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิพล ทองคำ, พิชัย ทองดีเลิศ และสาวิตรี รังสิภัทร์. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการเป็น Smart Farmer ของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. แก่นเกษตร 46, 2: 333-342. ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อรวรรณ ฟังเพราะ. (2561). การศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมสู่ Smart Farmer กรณีศึกษา : กศน.อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. ส่วนวิจัยและพัฒนา สถาบันพัฒนาการศึกษาสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ.

เอกพจน์ เกษมกุลทรัพย์ และนรินทร์ พัฒนาพงศา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการของ กศน. ตำบล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชานเมืองในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

เอกรินทร์ ลิ่มมหาศาล และสุปรารถนา ยุกตระนันท์. (2546). ออกแบบเครื่องมือการวัดผลตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

ภาษาต่างประเทศ

Klerkx, L., Jakku, E., & Labarthe, P. (2562). A review of social science on digital agriculture, smart farming and agriculture 4.0: New contributions and a future research agenda. November 2019NJAS: wageningen journal of life sciences 90-91:100315 DOI : 10.1016/j.njas.2019.100315. Accessible from: https://www.researchgate.net/publication/337367208_A_review_of_social_science_on_digital_agriculture_smart_farming_and_agriculture_40_New_contributions_and_a_fut ure_research_agenda.

Knowles, M. S. (1984). The Adult Leaner: A neglected Species. 3rd ed. Houton: Gulf Publish Co.

Pivoto, D., Waquil, P. D., Talamini, E., Spanhol, C., Corte, V. F. D., & Mores, G. de V. (2561). Scientific development of smart farmingtechnologies and their application in Brazil. March 2018, Pages 21-32. Accessible from:https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214317316301184.

Wolfert, S., Verdouw, C., & Bogaardt, M. J. (2560). Big Data in Smart Farming – A review. May 2017Agricultural Systems 153:69-80. DOI: 10.1016/j.agsy.2017.01.023. Accessible from: https://www.researchgate.net/ publication/313448667_Big_Data_in_Smart_Farming_-_A_review.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1	รศ.ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ	รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ความเชี่ยวชาญ
2	นางศิริวรรณ หวังดี	นักทรัพยากรบุคคล ระดับชำนาญการพิเศษ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร
3	นางวรภร ประสมศรี	รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดสมุทรสาคร
4	นางอัญชลี ปสันตา	รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดนครปฐม
5	นางสาวสุธิกานต์ แย้มนิล	ผอ.กศน.อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายชื่อผู้ตอบประเด็นการสัมภาษณ์

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

1. นายวรวุฒิ หุนมาตรา	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. นางสาวสุรีย์ จันทร์ปรุง	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ครูอาสาสมัคร กศน.

1. นางธวัลหทัย จันทร์แจ่มใส	ครู อาสาสมัคร กศน.อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. นางนุชจรี เอี่ยมสำอางค์	ครู อาสาสมัคร กศน.อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ครู กศน.ตำบล

1. นางสมทรัพย์ บุญเปี่ยม	ครู กศน.ตำบลท่าแลง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
2. นางสาวศิริพร เพชรแย้ม	ครู กศน.ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. นายอัครวัฒน์ สุวรรณาภรณ์	ครู กศน.ตำบลพุสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ครู ศรช.

1. นายพิชิต เรงรัมย์	ครู ศรช.วัดเนรัญชาราม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ผู้เข้าร่วมโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer

1. นางสอน รุ่งเรือง	อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. นางสาวยุพิน ใจเด็ด	อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
3. นางประเทือง วัดวิลัย	อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
4. นายสงกานต์ สีมาก	อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
5. นายจรูญ นวลพลอย	อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
6. นายสนั่น งามระหงส์	อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เกษตรอำเภอชะอำ

1. นายพีระพล อ้อยจีน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอชะอำ

รูปภาพผู้ให้การสัมภาษณ์

1		นายวรวุฒิ หุนมาตรา ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	7		นางสาวศิริพร เพชรแย้ม ครู กศน.ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2		นางสาวสุรีย์ จันทร์ปรุง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี	8		นายพิชิต เรงรัมย์ ครู ศรช.วัดเนรัญชราราม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3	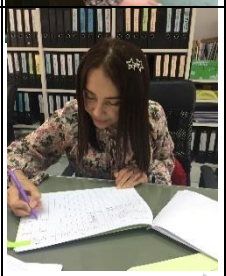	นางธวัลหทัย จันทร์แจ่มใส ครู อาสาสมัคร กศน.อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	9		นางสาวยุพิน ใจเด็ดอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
4		นางนุชจรี เอี่ยมสำอางค์ ครู อาสาสมัคร กศน.อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	10		นางสอน รุ่งเรืองอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
5		นางสมทรัพย์ บุญเปี่ยม ครู กศน.ตำบลท่าแลง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี	11		นางประเทือง วัดวิลัย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
6		นายอัครวัฒน์ สุวรรณาภรณ์ ครู กศน.ตำบลพุสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	12		นายสงกานต์ สีมากอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

13		นายจรูญ นวลพลอย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
14		นายสนั่น งามระหงส์ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
15		นายพีระพล อ้อยจีน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอชะอำ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

นิยามศัพท์

Smart Farmer หมายถึง เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) ที่สามารถบริหารจัดการการเกษตรของตนเองได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความรู้ในเรื่องการเกษตรที่ตนทำอยู่ มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ การจัดการผลผลิตและการตลาด ตระหนักถึงคุณภาพขอ งสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ตลอดจนมีความภูมิใจในอาชีพเกษตรกร

Smart ONIE หมายถึง บุคลากรของ กศน. ที่เรียนรู้เกี่ยวกับการปรับตัวเพื่อความสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของเกษตรกรและเป็นเพื่อนเรียนรู้ (Learning Buddy) รวมถึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แก่เกษตรกรที่เป็น Smart Farmer

โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer หมายถึง โครงการพัฒนาเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

คุณสมบัติของ Smart ONIE หมายถึง ลักษณะที่ดีของบุคลากรของ กศน. ในการเป็นเพื่อนเรียนรู้ร่วมกับเกษตรกรในโครงการ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

Marter Trainer หมายถึง เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาในการบริหารจัดการการเกษตรที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ แก่เกษตรกรอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนหรือเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มทักษะและประสบการณ์จากการเรียนรู้เพื่อเป็นเกษตรกรมืออาชีพ หรือเกษตรกรปราดเปรื่อง

คำชี้แจง :โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับข้อมูลและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด พร้อมทั้งกรอกข้อความให้สมบูรณ์ (ถ้ามี)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ หญิง ☐ ชาย

2. อายุ

☐ 20 - 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี

☐ 41 – 50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี

3. คุณวุฒิทางการศึกษา

☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท ☐ สูงกว่าปริญญาโท ระบุ.....

4. ตำแหน่ง

☐ ครูอาสาสมัคร กศน. ☐ ครู ศรช.

☐ ครู กศน. ตำบล ☐ อื่น ๆ ระบุ .....

5. ประสบการณ์ทำงาน

☐ 1 – 5 ปี ☐ 6 -10 ปี ☐ 11-15 ปี

☐ มากกว่า 15 ปี ระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE

ท่านมีความคิดเห็นว่าบุคลากรของ กศน. ที่เป็น Smart ONIE หรือผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและเกษตรกร มีคุณสมบัติในข้อต่อไปนี้ในระดับใด

คำอธิบาย โปรดทำเครื่องหมาย **√** ในช่อง □ หรือเติมคำในส่วนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับที่	คุณสมบัติของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน						ความต้องการ					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)
1. คุณสมบัติทั่วไป													
1.1	ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรี ขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน. อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต												
1.2	ความรู้ทางด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการบริหารจัดการงาน/โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ												
1.3	ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้												
1.4	ทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ												
1.5	ทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย												
1.6	ความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับยุค 4.0												

ลำดับที่	คุณสมบัติของ Smart ONIE	สภาพปัจจุบัน						ความต้องการ					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)
2. คุณสมบัติเฉพาะ													
2.1	ความรัก และปรารถนาดีต่อเกษตรกร												
2.2	ความรู้เกี่ยวกับเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Famer)												
2.3	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ												
2.4	วิสัยทัศน์ในการพัฒนาเกษตรสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ กศน.												
2.5	ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับเกษตรกร												

- ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามคุณสมบัติของ Smart ONIE ในปัจจุบันมีปัญหาอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

- ท่านมีข้อเสนอแนะ และความต้องการตามคุณสมบัติของ Smart ONIE อย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE

ท่านมีความคิดเห็นว่าบุคลากรของ กศน.ดำเนินงานในบทบาทหน้าที่ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในระดับใด

คำอธิบาย โปรดทำเครื่องหมาย **√** ในช่อง หรือเติมคำในส่วนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับที่	การดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน						ความต้องการ					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)
3.1การสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)													
3.1.1	การสำรวจพื้นที่ และข้อมูลอาชีพด้านการเกษตร การตลาด และสินค้าเกษตรในชุมชน												
3.1.2	การสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในชุมชน												
3.1.3	การสำรวจแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน												
3.1.4	มีการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนและประเมินความต้องการของเกษตรกรในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง(Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)												
3.1.5	การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)												
3.1.6	การชักชวนเกษตรกรให้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)												

ลำดับที่	การดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน						ความต้องการ					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)
3.1.7	การจัดทำทำเนียบผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) อย่างเป็นระบบ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์												
3.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้													
3.2.1	การเข้าถึงข้อมูลหรือการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรและการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจจาก Internet, Smart phone และอื่น ๆ												
3.2.2	การบริหารจัดการผลผลิต และการตลาด ปัจจัยการผลิต กลไกการตลาด รวมถึงการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)												
3.2.3	ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค												
3.2.4	ความรับผิดชอบต่อสิงแวดล้อมและสังคม												
3.2.5	การสร้างเสริมความภาคภูมิใจในการเป็นเกษตรกร ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรกร ความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป ความสุขและความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ												
3.3 การจัดการเรียนรู้													
3.3.1	มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชน												

ลำดับที่	การดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน						ความต้องการ					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)
3.3.2	มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน												
3.3.3	มีการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง												
3.3.4	กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน ได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย												
3.3.5	การจัดการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อเนื่อง												
3.3.6	มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ												
3.3.7	มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชน												
3.3.8	มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้												
3.3.9	มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้นอกชุมชนในการจัดการเรียนรู้												
3.4 การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้													
3.4.1	การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ก่อนการอบรม ระหว่างการอบรม และหลังการอบรม												
3.4.2	การติดตามผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หรือเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หลังการอบรม												

ลำดับที่	การดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน						ความต้องการ					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)
3.4.3	การรายงานผลการดำเนินงาน หลังจากการจัดโครงการ												
- ปัญหาอุปสรรคด้านการดำเนินงานของ Smart ONIE .... - ข้อเสนอแนะ และความต้องการสนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงานของ Smart ONIE													

ตอนที่ 4 การประยุกต์ใช้หลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

คำอธิบาย โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หรือเติมคำในส่วนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับที่	การประยุกต์ใช้	การประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน						คาดว่าจะประยุกต์ใช้ในอนาคต					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)
4.1	การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพด้วยสมุนไพร การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น												
4.2	การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เช่น โครงการการดูแลตนเองของผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ เป็นต้น												
4.3	การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เช่น โครงการการฟื้นฟูดินโดยใช้เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น												
4.4	การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย กล้วยอบน้ำผึ้งด้วยแสงอาทิตย์จากโซล่าเซลล์ เป็นต้น												
4.5	การนำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่น โครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อชุมชนน่าอยู่												

ลำดับที่	การประยุกต์ใช้	การประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน						คาดว่าจะประยุกต์ใช้ในอนาคต					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี (0)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ต้องการ (0)

- ปัญหาอุปสรรคด้านการประยุกต์ใช้แนวทางหรือหลักสูตรในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของ Smart ONIE

.....

.....

.....

.....

- ข้อเสนอแนะ และความต้องการสนับสนุน และพัฒนาให้เกิดการประยุกต์ใช้

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

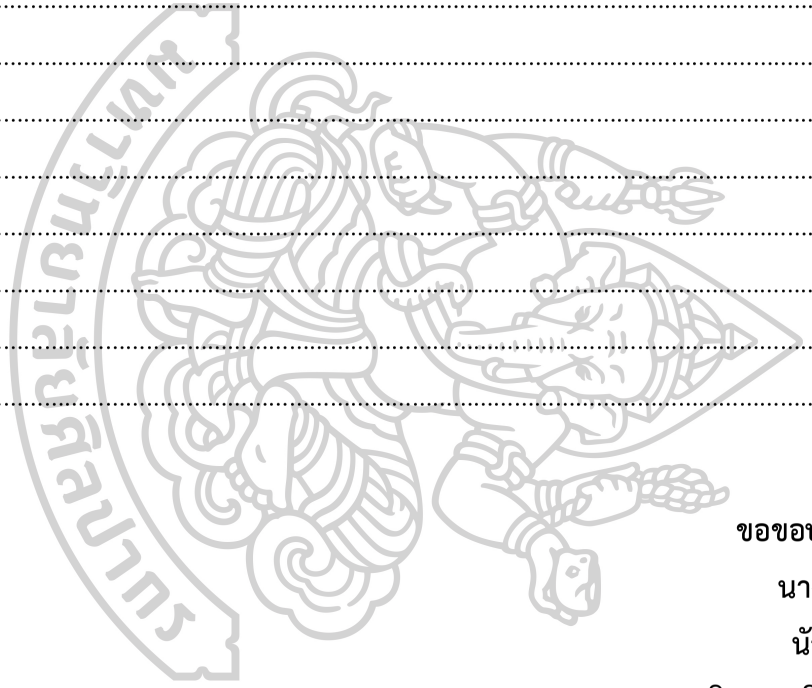

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

นางสาวสุจิตา สังข์ประเสริฐ

นักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ตาม
โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer
เรื่อง แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

---

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.จิตตรา มาคะผล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.พรรณภัทร ปลั่งศรีเจริญสุข

ผู้วิจัย นางสาวสุจิตา สังข์ประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท
สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

นิยามศัพท์

Smart Farmer หมายถึง เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) ที่สามารถบริหารจัดการการเกษตรของตนเองได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความรู้ในเรื่องการเกษตรที่ตนทำอยู่ มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ การจัดการผลผลิตและการตลาด ตระหนักถึงคุณภาพของสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ตลอดจนมีความภูมิใจในอาชีพเกษตรกร

Smart ONIE หมายถึง บุคลากรของ กศน. ที่เรียนรู้เกี่ยวกับการปรับตัวเพื่อความสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของเกษตรกร และเป็นเพื่อนเรียนรู้ (Learning Buddy) รวมถึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แก่เกษตรกรที่เป็น Smart Farmer

โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer หมายถึง โครงการพัฒนาเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

คุณสมบัติของ Smart ONIE หมายถึง ลักษณะที่ดีของบุคลากรของ กศน. ในการเป็นเพื่อนเรียนรู้ร่วมกับเกษตรกรในโครงการ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

คำชี้แจง แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าหัวข้อการประเมินมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าหัวข้อการประเมินมีความสอดคล้อง

−1 หมายถึง แน่ใจว่าหัวข้อการประเมินไม่มีความสอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	−1	
คุณสมบัติของ Smart ONIE				
1. คุณสมบัติทั่วไป				
1.1 ความรัก ศรัทธาในศักดิ์ศรี ขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่องาน กศน.				
1.2 อุดมการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต				
1.3 ความรู้ทางด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการบริหารจัดการงาน/โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ				
1.4 ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้				
1.5 ทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ				
1.6 ทักษะในการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย				
1.7 ความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับยุค 4.0				
2. คุณสมบัติเฉพาะ				
2.1 ความรัก และปรารถนาดีต่อเกษตรกร				
2.2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Famer)				
2.3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ				

ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	−1	
2.4 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาเกษตรสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ กศน.				
2.5 ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับเกษตรกร				
3. ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ Smart ONIE				
3.1 การสำรวจข้อมูลชุมชนด้านการเกษตรและจัดหากลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)				
3.1.1 การสำรวจพื้นที่ และการสำรวจข้อมูลอาชีพด้านการเกษตร การตลาด และสินค้าเกษตรในชุมชน				
3.1.2 การสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในชุมชน				
3.1.3 การสำรวจแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน				
3.1.4 มีการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนและประเมินความต้องการของเกษตรกรในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)				
3.1.5 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)				
3.1.6 มีการประชุมและหาความต้องการ พร้อมทั้งการเชื้อเชิญเกษตรกรให้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer)				
3.1.7 การจัดทำทำเนียบผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ไว้ที่ กศน.ตำบล และ				

ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	−1	
รายงานไปยัง กศน.อำเภอ และสำนักงาน กศน. จังหวัด				
3.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้				
3.2.1 การเข้าถึงข้อมูลหรือการค้นหาข้อมูลของตัวเกษตรกรในเรื่องของการเกษตรและการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจจาก Internet, Smart phone และอื่น ๆ				
3.2.2 การบริหารจัดการผลผลิต และการตลาด ปัจจัยการผลิต กลไกการตลาด รวมถึงการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)				
3.2.3) ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค				
3.2.4 ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม				
3.2.5 การสร้างเสริมแรงความภาคภูมิใจในการเป็นเกษตรกร มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรกร รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพ				
3.3 การจัดการเรียนรู้				
3.3.1 มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชน				
3.3.2 มีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน				
3.3.3 มีการออกแบบกิจกรรมเชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				

ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	−1	
3.3.4 กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน ได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย				
3.3.5 กิจกรรมการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนอย่างต่อเนื่อง				
3.3.6 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ				
3.3.7 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชน				
3.3.8 มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน				
3.3.9 มีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน				
3.4 การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
3.4.1 การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) ประเมินก่อนการอบรม ระหว่างการดำเนินการ และหลังการอบรม				
3.4.2 การติดตามผลผู้เข้ารับการอบรมเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรต้นแบบ (Master Trainer) หลังการอบรม				
3.4.3 การรายงานผลการดำเนินงาน หลังจากการจัดโครงการ				
4. การประยุกต์ใช้โครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง				
4.1 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพด้วยสมุนไพร การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น				

ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	−1	
4.2 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เช่น โครงการการดูแลตนเองของผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ เป็นต้น				
4.3 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เช่น โครงการการฟื้นฟูดินโดยใช้เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น				
4.4 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในโครงการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย กล้วยอบน้ำผึ้งด้วยแสงอาทิตย์จากโซล่าเซลล์ เป็นต้น				
4.5 การนำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่น โครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อชุมชนน่าอยู่				

ข้อเสนอแนะต่อแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Famer จังหวัดเพชรบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

หัวข้อการวิจัย : แนวทางส่งเสริมจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติและการดำเนินงานของบุคลากร กศน. ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer จังหวัดเพชรบุรี

ผู้ให้ข้อมูล ชื่อ.....**นามสกุล**.....
ตำแหน่ง.....**หน่วยงาน**.....

1. **ด้านคุณสมบัติของ Smart ONIE**
   1.1 ข้อคำถาม ท่านมีความคิดเห็นว่าบุคลากรของ กศน. ที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ควรมีคุณสมบัติอย่างไร
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....
2. **ด้านการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่**
   2.1 ข้อคำถาม ท่านมีความคิดเห็นว่าบุคลากรของ กศน. ควรดำเนินการตามบทบาทหน้าที่อย่างไร ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....

3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

3.1 ข้อคำถาม ท่านมีความคิดเห็นว่าบุคลากรของ กศน. ควรนำหลักสูตรตามโครงการ Smart ONIE เพื่อสร้าง Smart Farmer ไปใช้ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องหรืองานด้านอื่น ๆ ได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ตอบเฉพาะ Smart Farmer (เกษตรกร) ที่เข้าร่วมกิจกรรม

4.1 ข้อคำถาม ก่อนเข้าร่วมโครงการ Smart Farmer ที่ทาง กศน.ได้ดำเนินการจัดอบรม ท่านคาดหวังอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ข้อคำถาม หลังเข้าร่วมโครงการ เป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4.3 ข้อคำถาม ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการจัดโครงการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สุจิตา สังข์ประเสริฐ	
วัน เดือน ปี เกิด	18 กุมภาพันธ์ 2526	
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2563	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
	พ.ศ. 2549	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	56 หมู่ที่ 3 ตำบลปึกเตียน อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี 76130	
ผลงานตีพิมพ์	วารสารวิชาการสิรินธรปริทรรศน์ ISSN 1513-6736 (Print), 2697-438X (Online) ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2563	

มหาวิทยาลัยศิลปากร